

Trøndersk Natur

Årgang 23

Nr. 1 - 1996

Trøndersk Natur

Medlemstidsskrift for NOF avd. Nord- og Sør-Trøndelag

Redaksjon

Øystein R. Størkersen

tlf. 7358 0563a / 7392 5441p

faks: 7391 5433, e-mail:

oystein.storkersen@dnpost.md.dep.telemax.no

Postadresse:

TN, Postboks 1719 Rosenborg,

7002 Trondheim.

Kjære leser

Mye blir større i NOF-sammenheng, jfr. bl.a. Vår Fuglefauna. Nå tar også TN spranget opp i A4-divisjon! TN hadde i utgangspunktet ikke tenkt å øke formatet ytterligere, men ulike årsaker har framtvunget en ny endring. En viktig årsak er at forrige format har etterhvert vist seg å være ukurant og dermed et dyrt format for trykkeriene. TN har klart å få et vesentlig bedre tilbud på trykking av bladet enten i A4 eller A5 formatet. Å holde antall sider nede på et rimelig nivå har også vært et mål for oss. Bedre plass på færre sider, sammen med rimeligere produksjon, har derfor vært årsaken til at TN nå skifter størrelse nok en gang. Med den raske utvikling i data-hjelpemidler og mer romslig med plass i TN, får vi tro at dyktige layout folk etterhvert kan komme til å bidra ytterligere til at TN får enda mer tiltalende form i årene som kommer. Vi tror at leserne er enige med oss i at A4 formatet gir et mer tiltalende ansikt på fugleforeningens medlemsblad. Kanskje enda flere av leserne nå kan få lyst til å bidra med bilder og stoff?

Mye har altså blitt større i NOF-sammenheng de siste årene. NOF-sentralt har også merket det. Etter årsmøtet våren 1996 ble det klart at Naturbokhandelen, Lista Fuglestasjon og NOF skal samordne kreftene og satse på butikk salg av kikkerter, bøker o.l. Medlemmene vil nok få høre mer til denne nyskapingen i tiden som kommer. Årsmøtet gjorde det også klart at det å vokse og bli stor har sine farlige sider. NOF med sine tradisjoner for frivillig foreningsarbeide har kanskje blitt så stort og komplisert at den form som foreningen styres etter i dag ikke lenger er liv laga.

Det stilles høyere krav til profesjonalitet når økonomi og disponeringer skal diskuteres i dagens NOF enn hva det gjorde i de "glade" amatørernes dager. Vesentlige omveltninger i styreformene er derfor planlagt ved at årsmøtene skal legges til hvert annet år, representantmøter skal så holdes i årene i mellom. Det nye styret etter denne modellen vil trolig få betydning for hvilket mandat et sentralstyre skal arbeide etter. Det stilles da selvsagt krav til at fylkesforeningene engasjerer seg gjennom sin representant skal dette systemet få betydning. Trolig vil det være påkrevd med ytterligere endringer i styrestrukturen i NOF skal vi komme inn i riktig spor. NOF er nemlig i disse dager inne i en ny krise som krever nytenking.

Lokalt er heldigvis situasjonen lettere, det ser nemlig ut til at foreningene er inne i en ny oppgangsperiode. Årsmeldingen til NOF/NT og etablering av nye lokallag bærer iallefall bud om at nye ildsjeler er i farta.

Avhengigheten til ildsjeler er desverre et typisk NOF-fenomen, som vi bare må lære å leve med og utnytte på beste måte. Viktig for nye deltagere i styre og stell er å merke seg at det er svært viktig å kjenne sin historie og å ikke være redd for å dra nytte av veteranenes kunnskap i så måte. For å si det på en annen måte så er det ikke nødvendig at kruttet finnes opp på ny for hvert nytt styre som trår i funksjon!

Sommeren 1996 vil bl.a. bli husket blant fuglekikkerne for de uvanlige forekomstene av nattsangere. Ivrige og dels uerfarne fuglekikkere har "stormet" ut i natten med ringmerkingsutstyr og kassettpillere. Desverre må en kunne sette spørsmålstegn ved framferden til mange av fuglekikkerne i denne sammenheng. Det synes som om at bare "jeg" får sett/hørt fuglen så "skiter" jeg i de andre. Fangst og ringmerking bør ikke nødvendigvis skje første kvelden fuglefolket er på ferde. Det er en kjennsgjerning at nattsangere kan sky et område etter at de er blitt kraftig forstyrret. Kunne det derfor være en ide at fuglefolket viser mer moderasjon i noen dager og kanskje vise glede over at fuglen bare er der og synger i fred og ro? Bruk av kassettpiller for enten å provosere fuglen i nett eller i den tro at den kanskje viser seg bedre er også standard prosedyre blant fuglefolket. Har noen tenkt over hva fuglesangen betyr? Kan mottaker av kassettfuglens sang oppfatte denne som en rival, kanskje en sterkere rival enn en selv? Er det kanskje best å flytte herfra ettersom en dyktigere rival har dukket opp? For å ha det sagt så finnes det eksempler på at sangere forlater et område etter å ha blitt forstyrret av kassettfugler. Har slike tanker streift hodet på ivrige og krysselystne fuglefolk?

Denne debatten har allerede versert i andre land og konklusjonen er klar: En provoserer ikke sangere med kassettpiller den første tiden av fuglens opphold. Først når fuglen har blitt opplevd av de fleste interesserte kan det komme på tale å fange fuglen ved hjelp av kassettpiller. Fangst skal imidlertid vanligvis bare skje dersom det er tvil om identifikasjonen, eller dersom det er behov ved at arten er ny for området. Svært forsiktig bruk av kassettpiller bør likevel kunne vurderes når fuglen ikke synger og en ønsker å avsløre om fuglen er i området.

Forøvrig kunne en ønske seg mer glede blant fuglefolket over fuglenes frie utfoldelse av en fantastisk fuglesang, foruten en generelt større respekt for fuglenes ve og vel. Lykke til. **ØRS.**

LRSK-RAPPORT FOR NORD-TRØNDELAG 1995

Den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen i Nord-Trøndelag: Trond Haugskott, Per Inge Værnesbranden, Ingar Jostein Øien & Tom Roger Østerås

Vi vil først benytte anledningen til å takke alle fugleinteresserte som har sendt inn sine observasjoner.

1995 ble et av de mest innholdsrike fugleårene i Trøndelag i manns minne, med masser av spennende fuglearter og til dels store mengder av de vanligere fugleartene. Det som likevel først og fremst satte sitt preg på året var nok den største invasjonen i nyere tid av **sibirnøttekråke** - en periode var det nesten vanskelig å bevege seg utendørs uten å se nøttekråke! Spesielt gjelder dette Trondheimsdistriktet, men også nordfylket fikk sin del av kaka. I tillegg til dette fikk vi også en massiv opptreden av **sidensvans**. Sør-Trøndelag hadde også en meget stor invasjon av **konglebit**, noe som merkelig nok ikke ser ut til å ha vært tilfelle i Nord-Trøndelag. Uansett - det østlige innslaget satte definitivt sitt preg på fugleåret 1995.

Vinteren 1994/95 var en relativt normal vinter sett med trønderske øyne og bragte kanskje ikke med seg de helt store overraskelsene. Nevnes må likevel en hann **stellerand** i Straumen, Inderøy og en **isfugl** som hadde tilhold i Nærøy over lengre tid. Våren ble imidlertid uvanlig kald, noe som fikk dramatiske konsekvenser for mange av våre vanlige hekkefugler. Snø-smeltingen i de høyereliggende områdene ble svært forsinket, og mange fugler ble igjen i de lavereliggende delene og unnlot ganske enkelt å hekke. Vi fikk en voldsom opphopning av våtmarksfugl i Trondheimsfjorden, og langt ut i juli kunne vi se uvanlig store flokker av normalt innlandshekkende ender. Nevnes må også uvanlig mange observasjoner av **vintererle** (se kommentar til denne).

Å dra ut nattetid og høre etter nattsangere kan lønne seg - også i Trøndelag. Fylkets første **busksanger** hadde tilhold i Movatnet, Levanger over en lengre periode denne sommeren. Juli måned hadde stort sett sammenhengende finvær, noe som gjorde at antallet rastende vadere var svært lite. Dette inntrykket bare forsterket seg utover høsten, de fleste artene opptrådte i svært små antall og noen uteble nesten helt. Vadertrekket ble dermed for tredje år på rad en gedigen skuffelse. Fra midten av august dukket imidlertid en meget interessant art opp, nemlig **nøttekråke** av den smalnebbete sibirske underarten. Disse første fuglene var forløpere for den største invasjon i

Trøndelag i nyere tid. Bare rundt Trondheim ble det anslått å være oppimot 2000 nøttekråker i første halvdel av september! Selv om antallet var langt lavere i Nord-Trøndelag, satte arten definitivt sitt preg på denne fuglehøsten. Det var en helt ekstremt god produksjon av rognebær i 1995, og dette var nok delvis grunnen til at vi på seinhøsten fikk inn enorme mengder **sidensvans**, kanskje den største invasjon i nyere tid. Rognebæra var også grunnen til at store mengder **gråtrost** valgte å bli igjen i Trøndelag denne vinteren. Sørfylket fikk i tillegg en av de største invasjoner av **konglebit** i manns minne, med enkelte flokker på over 100 fugler. Nord-Trøndelag fikk merkelig nok bare "smuler" av denne invasjonen. Nær Trondheim er det også gjort flere observasjoner av båndkorsnebb, noe som tyder på det også er en liten invasjon av denne i Trøndelag. At grantrærne hadde en meget bra kongleproduksjon gjorde nok sitt til at en annen art, **gråsisik**, opptrådte i uvanlig store antall. I disse flokkene ble det i tillegg sett mye **polarsisik**. Kongleproduksjonen kan kanskje også være grunnen til at svært mye **bjørkefink** valgte å tilbringe vinteren 1995/96 i Trøndelag, normalt overvintrer bare noen få individ. **Korsnebbene** ser derimot, merkelig nok, ikke ut til å være spesielt påvirket av den store kongleproduksjonen. I skrivende stund (februar 1996) er det fremdeles mye nøttekråke, konglebit, sidensvans, gråtrost, gråsisik, polarsisik og bjørkefink i Trøndelag.

Oygruppa Sklinna ytterst ut på Trøndelags-kysten fikk nok en gang bekreftet sitt ry som "Nord-Trøndelags Utsira". En liten gruppe fuglekikkere tilbragte en uke her i slutten av september, og resultatet ble bl.a. 4 nye (hvis de blir godkjent) fuglearter for fylket! Som en bekreftelse på at dette fugleåret aldri tok slutt, ble det oppdaget en **mongolpiplerke** (ny art for landet!) på Steinkjer i begynnelsen av november.

Også hva angår ekstremt sjeldne arter ble dette et år som vil bli husket lenge. Observasjoner som blir videresendt til NSKF for behandling er: Antatt hybrid **hettemåke x svartehavsmåke**, **krikkand** *Anas crecca carolinensis*, **ringnebbmåke**, **amerikablesand**, **stivhaleand** (2 obs.), **brilleand**, **svartehavsmåke**, **busksanger**, **østsanger**, **rosenstær**, **storlire**, **polarsvømmesnipe**, **mongolpiplerke**,

starrsanger og **polarsisik** *Acanthis hornemanni hornemanni*. Av disse er hele 9 nye arter for fylket (hvis de blir godkjent av NSKF)! I tillegg er også dvergfluesnapper (se denne) ny for Nord-Trøndelag. Når så også Sør-Trøndelag hadde mange sjeldenheter og ellers generelt mye fugl, kan vi trygt si at Trøndelag fikk sin andel av fugler i 1995!

Revidert rapport- og sjeldenhetsliste for Nord-Trøndelag

Pr. februar 1996

Den forrige rapport- og sjeldenhetslista ble publisert i 1990. Tida er nå moden for å revidere denne lista. Ei slik ny liste har også vært etterlyst, ettersom endel unge og ivrige fuglekikkere har kommet til, og ikke har tilgang på den gamle lista. Den nye lista er utvidet endel i forhold til den gamle. Det er foretatt kun små endringer av de artene som sto på den forrige lista, mens en del nye arter er blitt inkludert i den nye. De nye artene som er inkludert er i første rekke fåtallige/sjeldne hekkearter, eller arter hvor vi har lite kjennskap til hekkeforekomst. Vi har brukt Norsk Fugleatlas (Gjershaug m.fl.1994) som utgangspunkt når det gjelder hekkende arter. Videre er flere arter som står i "rødlista" (Størkersen 1992: DN-rapport 6-92) inkludert, dvs arter som er truet i landssammenheng i større eller mindre grad. Vi har også utvidet lista med arter som står på NSKF's (Norsk Sjeldenhetskomite for Fugl) liste, og hvor det fra før foreligger godkjente observasjoner fra fylket. Underarter som står i lista er enten benevnt med et forkortet latinnavn, dersom underarten er kjent under det navnet (eks: *L. f. graellsii* (britisk sildemåke)), eller et eget navn (eks: 'svartryggerle').

Det er sikkert noen som er uenige i utvalget av arter og om hvorvidt det er nødvendig å skrive beskrivelse på endel av artene, eller som mener at arter som ikke står på lista burde vært med. Det skal godt gjøres å tilfredsstille alle ønsker. Dersom du har meninger om dette, skriv til oss og kom gjerne med en god begrunnelse for hvorfor du er uenig med oss. Vi håper uansett at lista inspirerer folk til å være mye ute for å se på fugl, og at vi får tilsendt en masse observasjoner. I den tida vi har fungert som LRSK har vi gjort oss endel erfaringer vedrørende rapportering som bl.a. medfører mye unødvendig ekstraarbeid for oss, og som vi ber observatørene merke seg:

- Manglende dokumentasjon/beskrivelse. Vi får tilsendt en del observasjoner som mangler beskrivelse eller dokumentasjon for arter hvor vi krever dette. Vi tar da gjerne kontakt med observatøren for å få en beskrivelse eller tilsendt eventuelt det som finnes av dokumentasjon. Dette kan til tider være tidkrevende, og vil heretter bli nedprioritert fra vår side. Slike observasjoner vil nå uten videre bli underkjent, men observatøren vil få beskjed om dette, slik at han/hun får anledning til å framskaffe eventuell beskrivelse/dokumentasjon. Vi ber derfor observatørene gå grundig gjennom rapporteringslista, og legge seg på minnet hvilke arter det er som behøver beskrivelse/dokumentasjon. Ideelt sett burde observatøren, når en sjelden fugl er observert, skrive ned beskrivelse på et eget skjema (som fås hos LRSK) med en gang eller like etter at observasjonen er gjort. Eventuelle bilder som finnes bør kopieres så fort som mulig. Så fort alt dette er klart, bør det sendes inn til LRSK. Som et eksempel kan nevnes at ca. halvparten av de mange observasjonene (totalt 18) av NSKF-arter fra 1995 ikke ble videresendt fra LRSK til NSKF før 3 uker etter NSKF's frist fordi dokumentasjon/beskrivelser ikke var kommet inn til oss (bl.a. Norges første funn av Mongolpiplerke fra Steinkjer!)

Mongolpiplerka som hadde tilhold ved Steinkjer senhøsten 1995 var en ny art for Norge. Foto: Morten Vang.

- Tidsfrist for rapportering: Observasjoner må sendes til oss innen 1. februar, for at de skal komme med i LRSK-årsrapporten for det aktuelle året. Observasjoner som skal videresendes til Norsk Sjeldenhetskomite for Fugl (NSKF), må vi sende innen 15.februar, for at de skal bli publisert i årsrapporten for det gjeldende året, i Vår Fuglefauna.

- Send samlet rapport dersom det er flere observatører. Dersom flere observatører ofte er sammen om å se de samme fuglene, oppfordrer vi til å sende inn en samlingsrapport. Dette vil gjøre arbeidet mye lettere for oss, og dessuten er det miljøvennlig, med tanke på forbruk av papir!

Symbolforklaring:

R - Rapportart. Alle observasjoner rapporteres med opplysninger om dato, sted, antall, individer og observatører.

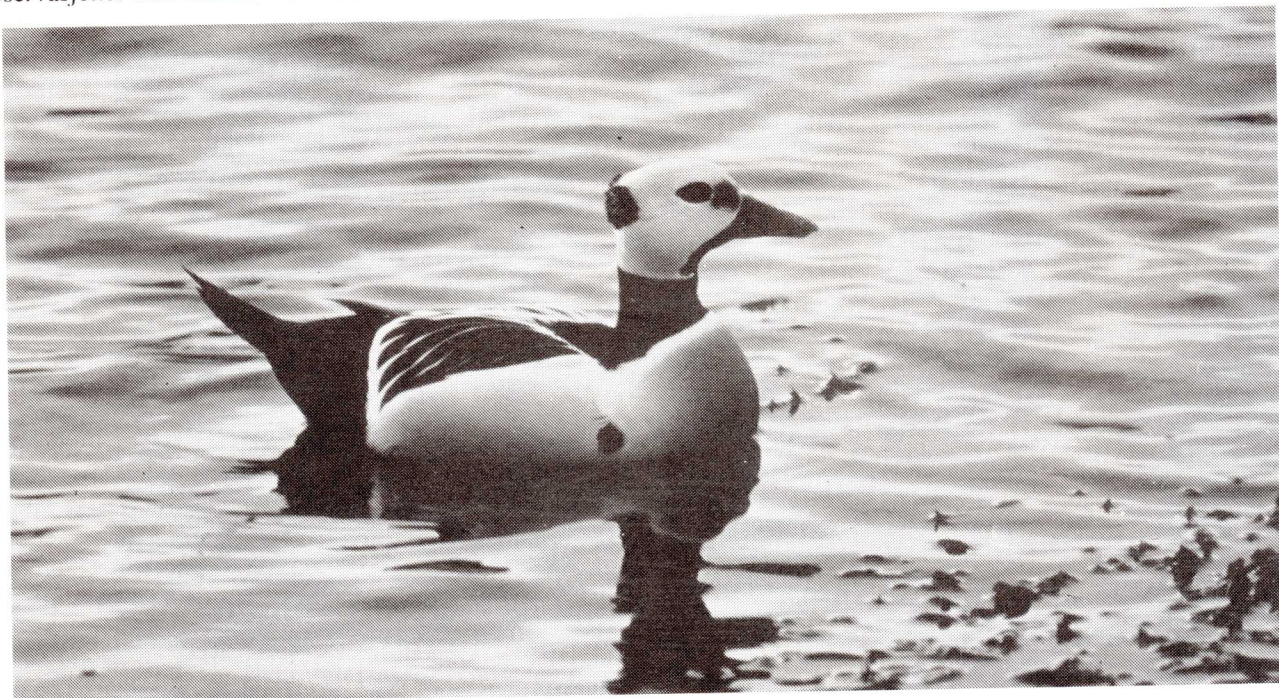
S - Sjelden/kritisk art. Observasjon må i tillegg dokumenteres med enten a) selve fuglen, fjær o.l., b) foto, film, video, lydopptak, eller c) utførlig beskrivelse av funnet, gjerne med kopi av feltskisse. Disse artene er skrevet med **uthevet skrift. Innsendte observasjoner hvor dette ikke er med, blir konsekvent underkjent.**

I tillegg til R og S, er enkelte arter merket med symboler, hvor kun observasjoner som refererer til disse symbolene skal rapporteres:

(1) - Alle ferskvannsobs. (2) - Obs. fra Trondheimsfjorden. (3) - Obs. utenom perioden juli - november. (4) - Hekkefunn i lavlandet. (I) - Innlandsobs. (O) - Vinterobs. (V) - Vårobs. (S) - Sommerobs. (H) - Høstobs. # - Alle hekkefunn eller mistanke om hekking rapporteres.

- For hønehauk gjelder følgende: Alle hekkefunn eller mistanke om hekkefunn rapporteres. Disse blir videresendt Miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, som har startet et kartleggingsprosjekt på hønehauk. Innrapporterte funn blir ikke publisert, men behandlet konfidensielt.

- Nye arter for fylket, og nye hekkearter skal også vedlegges dokumentasjon eller beskrivelse. Ved observasjoner hvor flere underarter eksisterer, skal underarten angis, dersom det er mulig. I tillegg er vi interessert i andre uvanlige observasjoner av vanlige arter, som uvanlig store antall, opptreden utenom artens normale tilstedeværelse (tidlig vårobs, sein høstobs og vinterobs av normalt trekkende arter, og obs. utenom artens normale utbredelse o.l.), og andre observasjoner som kan være av interesse.

En hann stellerand hadde tilhold i Straumen, Inderøy vinteren 1995/96. Foto: Morten Vang.

Storlom	S(O)	Sjøorre	R#	- L. f. graellsii	S	Stjertmeis	R
Islom	S	Islandsand	S	Grønlandsmåke	S	Lappmeis	S
Gulneblom	S	Hjelmfiskand	S	Polarmåke	S	Spettmeis	R
Dvergdykker	S	Lappfiskand	S	Rosenmåke	S	'Sibirspettmeis'	S
Toppdykker	R	Stivhaleand	S	Krykkje	R(2)	Pirol	S
Gråstrupedykker	R(1)	Vepsevåk	S	Ismåke	S	Tornskate	S
Grålire	S	Sivhauk	S	Rovterne	S	Varsler	R#(O)
Havlire	S	Myrhauk	S	Splitterne	S	Nøttekråke	S
Havsvale	S	Hønehauk	R#	Svarterne	S	Kornkråke	R
Stormsavle	S	Musvåk	S	Hvitvingesvarterne	S	'Svartkråke'	S
Havsule	R#	Fiskeørn	S	Alkekonge	R(2)	Pilfink	S
Storskarv	R(1)	Aftenfalk	S	Steppehøne	S	Gulirisk	S
Toppskarv	S(2)	Lerkefalk	S	Skogdue	S	Stillits	S
Hvitpelikan	S	Jaktfalk	S	Tyrkerdue	R	Tornirisk	S
Krøllpelikan	S	Vandrefalk	S	Turteldue	S	'Gråsisik -cabaret'	S
Natthegre	S	Vaktel	S	Mongolturteldue	S	Polarsisik	S
Egretthegre	S	Vannrikse	S	Snogle	S	Båndkorsnebb	S
Svartstork	S	Myrrikse	S	Spurveugle	R#	Rosenfink	S
Stork	S	Åkerrikse	S	Slagugle	S	Konglebit	R
Skjestork	S	Sivhøne	S	Lappugle	S	Kjernebiter	S
Knoppsvane	R	Sothøne	R#	Hornugle	R	Lappspurv	R(4)
Dvergsvane	S	Tjeld	R(O)	Isfugl	S	Hortulan	S
Sangsvane	S#	Avosett	S	Blåråke	S	Vierspurv	S
Sædgås	S	Dverglo	S	Hærfugl	S	Dvergspurv	S
Tundragås, ad	R	Boltit	R	Vendehals	R		
Tundragås, juv	S	Tundralo	R(3)	Gråspett	R		
Dverggås	S	Polarsnipe	R(3)	Gronnspett	R		
Grågås	R(1)	Sandloper	R	Svartspett	R#		
Stripegås	S	Dvergsnipe	R(3)	Flaggspett	R#		
Snøgås	S	Temmincksnipe	R#	Hvitryggspett	S		
Hvitkinngås	R	Bonapartesnipe	S	Dvergspett	R		
Ringgås	R	Alaskasnipe	S	Tretåspett	R#		
- B.b.hrota	S	Tundrasnipe	R(3)	Dverglerke	S		
- B.b.berniela	S	Fjæreplytt	R#	Fjellerke	S		
Rødhalsgås	S	Myrsnipe	R#	Tartarpiplerke	S		
Rustand	S	Fjellmyrløper	S	Lappiplerke	S		
Mandarinand	S	Rustsnipe	S	Gulerle	R(4)		
Brunnakke	R(O)	Brushane	R#(4)	'Sorlig gulerle'	S		
Krikkand	R(O)	Kvartbekkasin	R(O,V,S)	Sitronerle	S		
'Amerikakrikkand'	S	Dobbeltbekkasin	S	Vintererle	S		
Rødfotand	S	Langnebbekkasinsnipe	S	'Svartryggerle'	S		
Stjertand	R#(O)	Svarthalespove	S	Nattergal	S		
Snadderand	S	Sotsnipe	R(3)	Svartrødstjert	S		
Knekkand	R	Damsnipe	S	Gråstrupetrost	S		
Skjeand	R(S)	Plystresnipe	S	Taigatrost	S		
Rødhodeand	S	Svømmesnipe	R(V,H)	Duetrost	S		
Taffeland	S	Polarjo	S	Gresshoppesanger	S		
Toppand	R(O)	Fjelljo, ad.	R	Myrsanger	S		
Bergand	R#	Fjelljo, juv	S	Rørsanger	S		
Ærfugl	R(1)	Storjo	S	Hauksanger	S		
Praktærfugl	R	Svartehavsmåke	S	Møller	R#		
Stellerand	S	Dvergmåke	S	Gulbrynsanger	S		
Havelle	R#	Sabinemåke	S	Bøksanger	S		
Brilleand	S	Sildemåke	R#	'Sibirgransanger'	S		

OBSERVASJONER FRA 1995 (Obs. fra 1995 er angitt uten årstall):

* = Observasjoner med belegg (foto, lyd, fjær m.m.).

For de lokalitetene det foreligger flest obs. fra, oppgis her hvilken kommune de ligger i:

Eidsbotn - Levanger, **Falstadbukta** - Levanger, **Gjørv** - Inderøy, **Gran** - Snåsa, **Granabukta** - Snåsa, **Halsøen** - Stjørdal, **Hammervatnet** - Levanger, **Klingsundet** - Steinkjer, **Leksdalsvatnet** - Verdal/Steinkjer, **Lorvikleiret** - Inderøy, **Lundleiret** - Steinkjer, **Movatnet** - Levanger, **Mære** - Steinkjer, **Nordsleiret** - Steinkjer, **Rinnleiret** - Levanger/Verdal, **Sandfærhus** - Stjørdal, **Sklinna** - Leka, **Tautra** - Frosta, **Tronesbukta** - Verdal, **Øksninga** - Nærøy, **Ørin** - Verdal

Gulneblom Alle obs.: Ett ind. Tautra 25.3. (MMY m.fl.). Noen ytterst få ind. overvintrer fortsatt fast ved Tautra. 2 ind. Øksninga 17.4. (FKU). Ett ind. Solsem, Leka 30.4. (FKU). Arten er antagelig relativt vanlig rundt Vikna i vinterhalvåret (FKU).

Islom Alle obs.: Ett ind. Øksninga 16., 17. og 22.4. samt 11.11. (FKU).

Toppdykker LRSK vil i årene som kommer spesielt følge den lille bestanden i Leksdalsvatnet, derfor vil vi ha alle obs. fra denne lokaliteten: Ett par + ett ind. 14. - 15.5. (HSØ, THA), 4 ind. dagen etter (MVA). Toppdykkeren holder ut, men det er antagelig ikke mer enn 1-2 par som hekker årlig i Leksdalsvatnet. Stort antall: Lorvikleiret: 7 ind. 22.1. (MVA, TKO, MMØ, KWO), 6 ind. 31.3. (MVA), 9-10 ind. 4. - 10.4. (MVA), 7 ind. 12.11. (THA, ESÆ). Hele 17 ind. Tautra 5.3. (MMY m.fl.)

Gråstrupedykker Obs. fra ferskvatn: Ett ind. Granabukta 23.4. (PMØ). Ett ind. Viosen, Snåsa 14.5. (PMØ). Ett ind. Leksdalsvatnet 19. 5. (THA, ESÆ). Sommerobs. Ett ind. Tautra 27.7.94.

Dvergdykker Ett ind. Eidsbotn 6. - 10.10. (MVA). Ett ind. Borgenfjorden, Inderøy 27. - 28.10. (MVA, FJA). Ett ind. Levangersundet, Levanger 3. - 11.12. (TKO, MVA). Ett ind. Fiborgtangen, Levanger 8.12. (Arne Myrås medd. MHU). Ett ind. Straumbua, Nærøy 24. - 29.12. (FKU).

Grålire Sklinna: 3 ind. 22.9. og ett ind. 27.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Havsvale 7 ind. fanget (4 ind. ble ringmerket og 3 ble kontrollert) Sklinna 21. - 27.9. (FJA, MVA, THA, MMY). 1 tillegg ble ett ind. sett på sjøen 26.9. (MVA).

Stormsvale 2 ind. fanget og ringmerket Sklinna 22.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Toppskarv Obs. inne i Trondheimsfjorden, hvor den er svært sjelden: Ett ind. Levangersundet 11.10. (TKO).

Storskarv Innlandsobs.: Ett ind. Klingsundet 1.5. (LVÅ). Ett ind. Granaskjæret, Snåsa 6.5. (PMØ). En juv. + 2 ad. samme sted 21.5. (PMØ).

Knoppsvane Ett ind. Borgenfjorden, Inderøy 12. - 24.2.* (MVA). En ad. og 3 juv. Kanalen, Nærøy 15.2. (FKU). Ett ind. Tynesfjæra, Levanger 3., 4., 15. og 18.3. (MVA, TKO, MMØ, KWO). Ett ind. Eidsbotn 11. - 13.3. (MVA, TKO). En ad. Falstadbukta 31.3. (PIV). Ett ind. Rinnleiret 23.4. (TKO). En ad. Movatnet 30.4. - 25.10. (PIV, MHU m.fl.). En ad. Leksdalsvatnet 6. - 7.5. (THA, TGI, ESÆ m.fl.). Ett ind. Hammervatnet 21.9. og 9.12. (MHU).

Sangsvane Hekkefunn: Ett par med 3-4 små unger i Møklevatnet, Grong august 1994. Det 2. sikre hekkefunn i Nord-Trøndelag. Ett par sett i dette området også i juli 1995 (Arne Sundli medd. PGT).

Dvergsvane Ett ind. Eidsbotn 26.10. (MVA m.fl.). Første høstfunn av denne i Trøndelag meget sjeldne arten.

Grågås Innlandsobs.: 1-3 ind. Risbergaunet/Hammervatnet 20.4. - 6.5. (PIV). 4 ind. Seemsøra, Snåsa 12.5. (PMØ). 3 ind. Klingsundet 27.9. (SMO). Hele 42 ind. samme sted 17.10. (ØSP). Stort antall i Trondheimsfjorden: min. 230 ind. Storleiret, Frosta 18.9. (MVA). Vinterobs.: 5 ind. Vifstad, Stjørdal 13. - 15.12. (JAA).

Grågås x Canadagås En hybrid Leksdalsvatnet 11.11. (RRI, HSØ). Antagelig samme fuglen som ble sett flere ganger i 1994?

Kortnebbgås Vinterobs.: 2 ind. Vingebukta, Stjørdal 1.1. (PIV). Ett ind. i par med canadagås Hammervatnet 24. - 31.3. (PIV m.fl.) og 12.7. (MMY, BRA). Kortnebbgåsa ble "som vanlig" en av de store begivenhetene på våren. Spesielt for

1995 var at kortnebbgåså ankom tidlig i store antall til fylket, nevnes kan 98 ind. Verdalsøra 14.4. (HSØ), ca. 200 ind. Lundleiret 15.4. (THA, SMO) og ca. 200 ind. Sætersmyran, Levanger samme dag (MVA). Store antall: min. 3000 ind. Tynesfjæra/Sætersmyran, Levanger 23. - 24. 4. (MVA). Ørin: ca. 5000 ind. 25.4. (HSØ), ca. 6000 ind. 3.5. (HSØ, MVA), ca. 5000 ind. om kvelden dagen etter (HSØ), ca. 5000 ind. 9.5. (MVA). Mære: ca. 4000 ind. 7.5. (HSØ), 5-6000 ind. 8.5. (HSØ). Ca. 4000 ind. Lundleiret 4.5. (MVA, FJA). Sommerobs.: Ett ind. Ørin 4.6. (THA). 2 ind. Nestvold, Verdal 11.6. (Trygve Forberg medd. HSØ). Ett ind. Hjeltebotn, Steinkjer 2.7. (HSØ). Ett ind. Klingsundet juli (LVÅ). Ett ind. Eidsbotn 24.7. - 18.8. (MVA m.fl.). Antagelig pga. av finvær i store deler av september, gikk mesteparten av høsttrekket raskt igjennom Trøndelag.

Sædgås Ett ind. Sætersmyran, Levanger 21. og 25.4. (MVA, TKO). 2 ind. Tynesfjæra 25.4. (TKO). Ett ind. Egge, Steinkjer 30.4. (SMO). Ett ind. Lundleiret 4.5. (MVA, FJA). 2 ind. Mære 5.5. (FJA). 2 ind. Gjørv 6.5. (MVA, TKO). 2 ind. Nestvold, Verdal 6.5. (HSØ). Ett ind. Stiklestad, Verdal 7.5. (MVA). 3 ind. Eidsbotn 7.5. (MVA). 2 ind. Rinnleiret 7.5. (TKO). Ett ind. Minsås, Verdal 11.5. (HSØ). Ett ind. Mære 13.5. (MVA, TKO). Ett ind. Sparbu 13.5. (MVA). Ett ind. Ørin 14.5. (MVA). Ett ind. Leksdalsvatnet 15.5. (MVA, TKO). Ett ind. Mære 17.5. (HSØ). 2 ind. Ørin 17. - 18.5. (MMY m.fl.). Mange av observasjonene dreier seg antagelig om de samme fuglene som streifer mellom lokalitetene. 11 ind. Ronglan, Levanger 1.9. (PIV). Ett ind. Lundleiret 4.9. (PIV). Ett ind. Ørin 2.10. (MVA). 2 ind. Halsøen 14.10. (MHU). Ett ind. Klingsundet 17.10. (ØSP). Ett ind. Alfnesfjæra, Levanger 29.10. (TKO).

Tundragås 1-2 ind. Tynesfjæra/Sætersmyran, Levanger 28.4. - 1.5. og 9.5. (MVA m.fl.). Ett ind. Mære 7.5. og 3 ind. dagen etter (HSØ). En ad. Mære 3.5. (THA, ESÆ). En ad. Eidsbotn 6. - 7.5. (THA, TGI, ESÆ m.fl.). Ett ind. Stiklestad, Verdal 7.5. (MVA). 3 ind. Mære 8.5. (MVA, IJI). Ett ind. Nestvold, Verdal 11.5. (HSØ). Ett ind. Mære 13.5. (MVA, SMO). Ett ind. Ørin 16.5. (MVA, RRI). En ad. Ørin 17.5. (MMY m.fl.). 2 ad. Fiborgtangen, Levanger samme dag (MMY m.fl.). Ett ind. Moanes, Stjørdal 6.5. (Geir Ludvigsen). Mange av observasjonene dreier seg antagelig om de samme fuglene som streifer mellom lokalitetene. Ett ind. Sparbu, Steinkjer 7.10. (FJA). 5 ind. Gladsøya, Flatanger 12. - 13.12. (Ole Martin Dahle), muligens av den grønlandske underarten *A.a. flavirostris*. Ikke behandlet av NSKF.

Hvitkinngås 3 ind. Ørin 20.4. (MVA). 3 ind. Tynesfjæra/Sætersmyran, Levanger 22.4 - 1.5. (MVA, TKO m.fl.). Ett ind. Leksdalsvatnet 2.5. (VLL), 4 ind. samme sted 4.5. (Hans M. Høiby). 2 ind. Stiklestad, Verdal 7.5. (MVA, HSØ). Ett ind. Mære 7.5. (HSØ). 2 ind. Ørin 8.5. (HSØ, IJI). Ett ind. Mære 8. (MVA, IJI, HSØ) og 13.5. (MVA). Ett ind. Mære 12.5. (FJA). 5-6 ind. Leksdalsvatnet 15. og 17.5. (mange observatører). Ett ind. Lundleiret 24. - 26.5. (FJA). Mange av observasjonene dreier seg antagelig om de samme fuglene som streifer mellom lokalitetene. 233 ind. trakk forbi Sklinna 27.9. (FJA, MVA, THA, MMY). Ett ind. Nestvold, Verdal 4.11. (MVA).

Ringgås Ett ind. sammen kortnebbgjess i flukt over Tautra 20.4. (RPE). Ett ind. Vellamelen, Steinkjer 19. og 23.8. (SMO). Ca. 50 ind. av den lysbukete underarten *Branta bernicla hrota* trakk forbi Sklinna 22.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Rødhalsgås Ett ind. på flere lokaliteter Verdal, Steinkjer og Inderøy 9. - 17.5.92 (R. T. Kroglund, HSØ m.fl.). Godkjent av NSKF. 2. funn i fylket og det 4. i landet.

Snøgås Ett ind. Mære 4.5. (mange observatører). Ett ind. Nestvold, Verdal 11.5. (HSØ). Ett ind. Ørin 13. - 16.5. (MVA m.fl.). Ett ind. Nestvold 15.5. (mange observatører). I alle fall de observasjonene fra den 11. - 16.5. dreier seg antagelig om den samme fuglen.

Stripegås Ett ind. Klingsundet fra 25.3., hekket senere sammen canadagås, 4 egg ble lagt (LVÅ m.fl.). Dette er andre gang stripegås er konstatert hekkende i blandingspar med andre gåsarter i fylket. 2 ind. Øksninga 2. - 7.5. (FKU). Ett ind. Eidsbotn 1. - 13.8. (MVA, TKO m.fl.). Ett ind. Storleiret, Frosta 17. - 18.9. (HSØ, MVA) og 9.10. (ESÆ).

Gravand Tidlig obs. inne i Trondheimsfjorden: Ett par Halsøen og ett par Fiborgtangen 28.2. (MVA m.fl.)

Brunnakke Sein obs./vinterobs.: En hunn Halsøen 1.1. - 15.2. (BNY). Opp til 3 hanner og en hunn Tautra 22.1. - 5.3. (BNY, GLI m.fl.). En hann Hopla, Åsen, Levanger 5.2. (ESÆ). En hunn Stjørdal 11. og 27.2. (ESÆ). En hunn Rinnleiret 11.3. (MVA). En hunn utløpet av Levangerelva, Levanger 3. og 16.3. (TKO, MVA). 5 ind. Ørin 12.11. (THA, ESÆ). 8 ind. Rinnleiret samme dag (THA, ESÆ). 7 ind. Eidsbotn 19.11. (MMY, BRA, TJE). 7 hanner + 8 hunner Tautra 26.11. og min. 4 hanner + 2 hunner samme sted 24.12. (MVA, TVA, RVA).

Snadderand Supplerende opplysninger til hekkefunnet på Tautra 1993 (LRSK Nord-Trøndelag 1994): En hunn + min. 4 pull. Måsdammen, Tautra 25.7.93 (RPE). 1995: Ett par Tautra 25. - 27.4.* (MVA). Ett par Korsen, Inderøy 5. - 7.5. (FJA, BNY m.fl.). En hann Lømsen, Steinkjer 10.5. (PIV). En hann Ørin 15.5. (THA). En hunn Rinnleiret 21.5. (TKO, RRI). En hunn Tautra 4.7. (RPE). Ett par Nordfjæran, Svaet, Frosta 28.7. (RPE). En hann Eidsbotn 6. - 8.10. (MVA).

Stjertand Vinterobs.: En hunn Tautra 22.1. - 11.2. (BNY, GLI m.fl.). En hunn samme sted 26.11. (MVA). En hann på flere lokaliteter i Nærøy 15.2. - 25.4. (FKU).

Krikkand Fugler som viste karakterene til underarten *Anas crecca carolinensis*: En hann Klingsundet 16.4. - primo mai 1990 (Svein Karlsen, LVÅ m.fl.). En hann Gjørv 29.4. - 7.5.92 (HSØ m.fl.). Godkjent av NSKF. De første funn i fylket. Stort antall: 505 ind. Lundleiret 5.10. (PIV). Lundleiret er den viktigste rasteplassen for krikkand på høstrekk i Trondheimsfjorden.

Knekkand Ett par Ørin 3.5 - 2.6. (THA, ESÆ m.fl.). Ett par Hammervatnet 6.5. (THA, TGI, ESÆ). Ett par Klingsundet 8.5. (LVÅ). En hann Hammervatnet 18.5. (mange observatører). En hann Tautra 23.7. (BNY). Seine obs.: Ett ind. Hammervatnet 28.10. (MHU). En ad. hunn Halsøen 29.10. - 1.11. (TRØ, BNY).

Skjeand Sein obs.: Ett ind. Almovatnet, Stjørdal 8.10. (PIV). 3 ind. Movatnet 16.10. (PIV).

Toppand Stort antall i Trondheimsfjorden midtsommers: 32 ind. Kalvøya, Steinkjer 4.7. (THA).

Taffeland En hann Klingsundet 25.3. (LVÅ). Ett par utløpet av Figgja, Steinkjer 23.5. (PIV). En hann Nordsileiret 24.5. (FJA). Arten er blitt en meget sjelden gjest i landsdelen.

Ærfugl Innlandsobs.: 23 ind. Leksdalsvatnet 17.5. (MMY m.fl.).

Praktærfugl En hann Skarnsundet, Mosvik 17. - 24.5. (HSØ m.fl.). En nesten utfarget hann Straumen, Inderøy 12.11 og ut året. (THA, ESÆ m.fl.).

Stellerand En hann Straumen, Inderøy 8.1. - 8.3.* (HSØ, MVA m.fl.). En hann Tautra 30.4. (Peter Johan Schei). En hann Straumen, Inderøy 14.10. og ut året (FJA m.fl.). En annen hann i tillegg samme sted 16.10. (MVA).

Svartand Opptådte i meget store antall ved Ørin i mai: ca. 740 ind. 22.5. (THA). ca. 640 ind. 25.5. (THA, ESÆ). Ørin er den viktigste lokaliteten for svartand på vårtrekk i Trondheimsfjorden. Stort antall sommer: 221 ind. Rinnleiret 4.6. (THA).

Sjørre Stort antall sommer: 320 ind. Rinnleiret 4.6. (THA).

Kvinand Stort antall i Trondheimsfjorden midtsommers: 105 ind. Ørin 1.7. (THA, TGI). 110+ ind. Kalvøya, Steinkjer 4.7. (THA).

Islandsand En hann Lundleiret 2. - 3.5.92 (THA m.fl.). Godkjent av NSKF. Regnes som samme individ som den berømte Buvika-fuglen på vårtrekk nordover. Dette gjelder også de forrige funnene i Nord-Trøndelag (Stjørdalselva, Hell, Stjørdal 5. - 8.5.87 og utløpet av Figgja, Steinkjer 28.5.87).

Lappfiskand En hunn Sandfærhus 8. - 14.5. (BNY, ESÆ). En hann Klingsundet 21.5. (LVÅ). Ett hunnfarget ind. v/Dalsaunet i sørenden av Snåsavatnet, Steinkjer 7.10. (FJA, SMO, THA, Per Ivar Nicolaisen, Asbjørn Tangen). Ett hunnfarget ind. Movatnet 16.10. (PIV). Ett hunnfarget ind. Leksdalsvatnet 12.11. (THA, ESÆ).

Fiskeørn Ett ind. Granabukta 30.4. (PMØ). Ett ind. Nordsileiret 1.5. (FJA). Ett ind. Vinje, Snåsa 5.5. (PMØ). Ett ind. Hammervatnet 13. - 30.5. (PIV, MHU). Ett ind. Grønøra, Snåsa 14.5. (PMØ). Ett ind. Namsvatnet, Røyrvik 2.7. (ØSP). Ett ind. Granabukta 20.8 (PMØ).

Musvåk Ett ind. Borgenfjorden, Inderøy 18.5.* (MVA). Ett ind. (sanns. 1K) Trøite, Stjørdal 10.9. (TRØ, BNY, PIV).

Myrhauk En hunn Tromsdalen, Namsskogan/Røyrvik 10.5. (ØSP). En hunn Heggesåsen, Steinkjer 12.5. (FJA). En hunn Nordsileiret dagen etter (FJA, MVA, TKO). En hann Lybekkdalen, Røyrvik 15.6. (ØSP). En hunnfarget Moanes, Stjørdal 3.11. (TRØ).

Sivhauk En ad. hunn Vold, Stjørdal 7.5. (TRØ). En hunnfarget (2K) Fossingelva, Åsen 21.5. (TRØ) og sannsynligvis samme fugl Hammervatnet 22.5. - 15.7. (PIV m.fl.). En ad. hunn samme sted 24.5. (PIV), 9.7. og 9.8. (MVA). Muligens en annen hunn samme sted 10.8. (MHU). Muligens 3-4 forskjellige ind. i Hammervatnet i 1995.

Lerkefalk En ad. Mære kirke, Steinkjer 15.4. (EMO). En juv. Klingsundet 1.9. (FJA, EMO).

Vandrefalk Ett ind. Lundleiret 27.4. (PIV). En ad. hann Nordsileiret 2.5. (FJA). Ett ind. Lundleiret 31.8. (SMO). En ad. hann Sørsikaie, Steinkjer 1.9. (FJA). En hunn Egge, Steinkjer 2.9. (FJA). En juv. hann Sklinna 21. - 28.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Jaktfalk En hunn Tautra 8.10. (MVA).

Vaktel Ett syngende ind. Moksnes, Frosta 18.7.94 (RPE).

Åkerrikse Eldre obs.: 2 forskjellige ind. hørt på 2 lokaliteter Flornes, Stjørdal juni et år mellom 1974 og 1979 (Oddbjørn Horten medd. PIV).

Myrrikse Min. 2 syngende ind. Liavatnet, Frosta 11.5.94 (PGT).

Vannrikse Ett ind. tatt av katt (men overlevde) Palestina, Hegra, Stjørdal 8.2.* Ringmerket og sluppet ved Hopla, Levanger (Fam. Gisetstad, BNY, TRØ m.fl.). Ett ind. hørt Hammervatnet 19.9. (MHU). Ett ind. Jøa, Fosnes 19.11. (Namdals-Avisa 21.11.95).

Sothøne Sein obs./vinterobs.: 14 ind. Hammervatnet 19.11. (MMY, BRA, TJE). Ett ind. Levangersundet 9.1. (TKO, MMØ m.fl.).

Sivhøne Ett ind. Kvernhusvatnet, Nærøy 22.4. (FKU).

Tjeld Overvintring: På Rinnleiret har arten overvintret fast siden slutten av 60-tallet og i uvanlig stort antall - også på landsbasis. På begynnelsen av 80-tallet hadde over 200 ind. tilhold på Rinnleiret midtvinters, bestanden gikk imidlertid tilbake etter de harde vinterne på midten av 80-tallet. De siste årene har bestanden holdt seg på i overkant av 100 ind.: 137 ind. 20.1.91, 103 ind. 1.2.92 (THA), 150 ind. 14.2.93 (TKO), 136 ind. 22.1.94 (TKO, MMØ, MVA). 1995: ca. 140 ind. 15.1. (MVA, TKO). 127 ind. 1.2. (THA), 151 ind. 12.11. (THA, ESÆ). Ellers blir noen få ind. sett hver vinter ellers i fjorden: 5 ind. Tautra 5.2. (TRØ, ESÆ). Stort antall: min. 880 ind. Lundleiret 27.4. (PIV), 825 ind. samme sted 30.4. (SMO). Lundleiret er den viktigste enkeltlokaliteten for tjeld på vårtrekk i Trondheimsfjorden.

Vipe Vinterobs.: Ett ind. Tangen, Stjørdal 9.2. (BNY). Ett ind. Eidsbotn 19.12. (MHU).

Dverglo Ett ind. Lundleiret 23.5. (PIV). Ett ind. Granabukta 11.6. (PMØ).

Vannrikse som ble sluppet ved Hammervatnet etter å ha blitt flyttet fra Hegra. Foto: Morten Vang.

Heilo Stort antall: 600 ind. Lundleiret 13. - 17.5. (SMO). 1750 ind. Nestvold, Verdal 15.5. (RRI, AIN m.fl.). 450 ind. Ørin 17.5. (MMY m.fl.).

Tundralo Innlandsobs.: Ett ind. Klingsundet 27.9. (SMO). Vinterobs.: Ett ind. Tautra 26.11. og ut året (MVA, TVA).

Boltit Trekkobs.: 12 ind. Nestvold, Verdal 21.5. (IJI, AIN).

Myrsnipe Stort antall: 391 ind. Ørin 25.5. (THA). Ørin er den viktigste enkeltlokaliteten for myrsnipe på vårtrekk i Trondheimsfjorden. Vinterobs.: 3 ind. Tautra 22.1. og 25.3. (BNY, GLI m.fl.). 4 ind. Tautra 26.11. (MVA, TVA).

Fjellmyrløper 4 ind. Ørin 30.5. (THA). 3 ind. samme sted 4.6. (THA). 3 ind. spillende på bakken samme sted 6.6 (TRØ, BNY). Ett ind. Eidsbotn 18.8. (MVA, MHU).

Temmincksnipe Lavlandsbestanden i Trondheimsfjorden er gått sterkt tilbake, og i dag hekker bare noen ytterst få par. I tillegg til at en del hekkelokaliteter rett og slett er ødelagt av diverse inngrep, er årsaken antagelig at hekkeplassene er grodd igjen som følge av minsket beitetrykk fra husdyr. Rundt Namsos holder temmincksnipa imidlertid stand: På Spillum og ved Namsos flyplass hekker tilsammen hele 40-50 par. (Kjartan Trana)! Stort antall på trekk: 21 ind. Rinnleiret 30.5. (THA).

Polarsnipe Vårobs.: 3 ind. Ørin 14.5. (MVA). 6 ind. samme sted dagen etter (TRØ, PIV, TGI, BNY, FJA, MVA m.fl.). 8 ind. Ørin 30.5. (THA). Ett ind. Tronesbukta samme dag (THA). 2 ind. Rinnleiret 3.6. (MVA, TKO).

Sandløper Alle obs.: En ad. Sandfærhus 1.8. (PIV). En ad. Ørin 13. (THA, MMY) og 27.8. (THA, BNY). Ett ind. Vellamelen 23.8. (SMO).

Rustsnipe Ett ind. Ørin 29.8.92 (THA, TKO). Godkjent av NSKF. 2. funn i fylket og det 14. i landet.

Sotsnipe Ett ind. Nordsileiret 2. - 3.5. (FJA m.fl.). Ett ind. Tronesbukta 4. og 7.5. (RRI). Ett ind. Ørin 6.5. (THA, TGI, ESÆ). Ett ind. Rinnleiret 7.5. (TKO). Ett ind. Sandfærhus 8.5. (ESÆ, BNY). 2 ind. Tronesbukta 15.5. (THA). Ett ind. Lundleiret 18.5. (THA, TAM, AAM m.fl.). Ett ind. Klingsundet 27.5. (LVÅ). Ett ind. Stormoen, Namsskogan 27.5. (ØSP). Langt flere vårobs. enn normalt.

Rødstilk Stort antall: 232 ind. Lundleiret 18.5. (THA, TAM, AAM m.fl.). Min. 249 ind. Tronesbukta samme dag (THA, TAM, AAM). Ca. 400 ind. ble sett samme sted ca. 20.5. (RRI). ca. 350 ind. Stjørdalsfjorden (210 ind. i Vikanbukta, 127 ind. Halsøen) 20.5. (PIV). 327 ind. Lundleiret 23.5. (SMO). Vinterobs.: Ett ind. Alfnesfjæra, Levanger 1.3. og 4 ind. samme sted 11.3. (MVA) og 25.3. (MMY m.fl.). 3 ind. Tautra 26.11. (MVA, TVA).

Gluttsnipe Pga. snøforholdene i fjellet opptrådte arten uvanlig tallrikt i lavlandet på våren: min. 142 ind. på strekningen Lundleiret - Hjellebotn, Steinkjer 10.5. (PIV). 72 ind. Lundleiret 13.5. (SMO). 116 ind. Vikanbukta, Stjørdal 14.5. (BNY). 142 ind. Ørin 15.5. (THA). Min. 211 ind. Tronesbukta samme dag (THA). 161 ind. Ørin 18.5. (THA, TAM, AAM m.fl.). 78 ind. Rinnleiret medio mai (MHU). Min. 183 ind. Tronesbukta samme dag (THA, TAM, AAM). Tronesbukta er antagelig den viktigste enkeltlokaliteten for *Tringa-vadere* på vårtrekk i Trondheimsfjorden. Sein obs.: Ett ind. Eidsbotn 21.10. (THA).

Strandsnipe Ett ind. Eidsbotn 22.4. (MVA, TKO). Med god margin den tidligste obs. i fylket noensinne.

Dobbeltbekkasin Ett ind. Strådalen, Vera, Verdal 27.5. (VLL). Ett ind. Nordsileiret 21.8. (FJA). Ett ind. Fjelltrøa, Stod, Steinkjer 10.9. (MVA, Randi Utgård). Arten er ikke uvanlig på egnede lokaliteter i høyere liggende områder.

Kvartbekkasin Vinter- og vårobs.: Ett ind. Øksninga 2. og 5.2 samt 14.5. (FKU). Ett ind. Gran 11.11. og ut året (PMØ).

Småspove Stort antall: 101 ind. ved Leksdalsvatnet 17.5. (MMY m.fl.).

Svarthalespove Ett ind. Lorvikleiret 3.5. (MVA). Ett ind. Vellamelen, Steinkjer 5.5. (PMØ). Ett ind. Folvik, Stjørdal 15.6. (TRØ, BNY). En ad. Tautra 3.8. (PIV).

Lappspove Stort antall: 59 ind. Lorvikleiret 26.4. (MVA). 38 ind. samme sted 3.5.

Svømmesnipe Trekkobs.: 4 ind. Gjörv 30.7. (BNY). Ett ind. Eidsbotn samme dag (BNY). 2 ind. Eidsbotn 1.8. (MVA, TKO). Ett ind. samme sted 6.8. (MVA). Ett ind. Lorvikleiret 10.8. (MVA). 2 ind. Rinnleiret 18.8. (MHU).

Storjo Sklinna: Ett ind. 26.9. og 2 ind. 27.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Fjelljo Trekkobs.: 5 ind. Ørin 22.5. (THA).

Dvergmåke En 2K Vikanbukta, Stjørdal 28. - 29.6. (Asbjørn Folvik, BNY, TRØ). En juv. utenfor utløpet av Levangerelva 17.8. (TKO, RRI m.fl.). 2 juv. (1K) Klingsundet 31.8. (PIV).

Krykkje Obs. i indre deler av Trondheimsfjorden: En juv. funnet død i Tronesbukta 28.8. (RRI).

Grønlandsmåke En subad Rørvik havn, Vikna 7.2. (FKU). En ad. Langøra 28.2. (ESÆ, THA) og en ad. Skatval samme dag (TRØ, ESÆ), antagelig samme fugl. En ad. Rinnleiret 27.8. (THA, BNY), 31.8. (MHU), 9.9. (TKO, KWO), 15.9. (MVA, MHU) og 28.9. (MHU). En ad. Ørin 29.8. (PIV).

Polarmåke Ett ind. (3K) Rørvik havn, Vikna 7.2. (FKU). Ett ind. (2K) Vellamelen, Steinkjer 10.5. (PIV). Ett ind. (2K) Lundeiret 16.5. (PIV). Sannsynligvis samme fugl som på Vellamelen. Ett ind. (2K) Flatanger 25.5. (VLL).

Rødnebbterne Sein obs.: En ad. Ørin 21.10. (THA, MVA).

Alke Stort antall i indre Trondheimsfjord: min. 90 ind. Rinnleiret 8.12. (THA).

Alkekonge Uvanlig tallrik ved Øksninga førjulsvinteren, bl.a. flere hundre ind. 11.11. og 6.12. (FKU).

Ringdue Vinterobs.: Ett ind. Tangmoen, Stjørdal 13.2. (BNY).

Skogdue Ett ind. Tautra 19.3. (TRØ, BNY).

Tyrkerdue Hekket på Trones Bruk, Verdal (IJ). 2 ind. Staupshaugen, Levanger 23.4. (TKO). 7 ind. Rørvik, Vikna 21.9. (THA). Ett ind. samme sted 28.9. (FJA).

Turteldue sp. Ett ind. (innrapportert som mongolturteldue, men underkjent av NSKF) vest for Kvemoen, Kvesjøen, Lierne 25.6.90 (Göran Andersson, Juhani Vuorinen, Kenneth Kindahl).

Lappugle Ett ind. Ulvilla, Verdal 6.5.* (Alf Julnes). Dette er tredje året på rad at denne spennende arten blir sett i fylket. Dette avspeiler antagelig en sørlige ekspansjon som er påvist i Sverige - vi vil kanskje få se flere lappugler i årene som kommer!

Hærfugl Ett ind. Strøm, Flatanger 2.10.94 (Agnes Strøm m.fl.).

Isfugl Ett ind. Straumbua, Nærøy 1.2. - 16.3. (FKU, Vigdis Kutschera m.fl.)

Vendehals Ett par hekket Risbergaunet, Åsen, Levanger (PIV). Ett ind. Gran 28.5. (PMØ).

Svartspett Hekkefunn: Ett par Movatnet 1995 (PIV).

Gråspett Alle obs.: Ett ind. Forbordsfjellet, Stjørdal 30.10.94 (Geir Ludvigsen). En hunn Nørdkleiva, Verdal 1. og 8.1. (IJ). Ett ind. Skogmo, Åsen, Levanger 2.1. (Anita S. Husby). En hunn Gran 11.3. (PMØ). Ett ind. Kolvereid, Nærøy 15.4. (FKU). Ett ind. Nyheimslonet, Nærøy 22.4. (FKU). En hunn Staupshaugen, Levanger 20.5. (TKO). Hekket i Åsen samme sted som 1993 og -94 (MHU, LRSK-NT 1994 og 1995). En hann Finnevatnet, Nærøy 24.7. (FKU). Hekkefunn: Ett par ved Breidvika, Salsvatnet, Fosnes 5.7.95.

Grønnspekk Alle obs.: En hann Byafjellet, Steinkjer 18.3. (FJA). Ett ind. samme sted 24. og 30.11. (FJA). En ropende hann Ytterøya, Levanger 10. og 16.4. (TKO m.fl.). Ett ind. Stokkhaugen, Stjørdal 5.5. (BNY). Ett ind. Rennset, Snåsa 6.5. (PMØ). Ett ind. Granabukta 28.5. (PMØ). Hekkefunn: Ett par hekket sannsynligvis på Egge, Steinkjer (FJA).

Dvergspett Ett ind. Levangersundet 11.4. (TKO, RRI). Arten er antagelig relativt vanlig i egnede flommarks- og edelløvsogger, men pga. usikker status vil LRSK gjerne ha inn samtlige observasjoner.

Lappiplerke Ett ind. Moan, Levanger 26.8. (TKO).

Vintererle Ett ind. Malm, Verran 23.4.93 (HSK). En hunn Hammervatnet 16.4. (PIV). En hunn + ett ind. Gran 22.4. (PMØ). Hekket antagelig Leksdalsvatnet: Ett par (hunnen med reirmateriale) i utløpet av liten bekk 6.5. (THA, TGI, ESÆ). Ett ind. ble observert samme sted 15.5. (THA). Hekket i nedre del av Fossingelva, Åsen, Levanger; unger sett 8.6.

(MHU), en hunn og 2 hanner samme sted 10.6. (MHU, PIV), ett ind. samme sted 21.8 (MHU). 2 juv. Hammervatnet 5. og 9.7. (MVA). Hekket også i Malm; reir med 5 egg 23.5., hekkingen vellykket (HSK, Karsten Olsen). 5 ind. (derav min. én ad. hunn + min. 3 juv.) Hopla, Levanger 17.9. (MVA, TKO). Ett ind. samme sted 19.11. (PIV). Ekstremt mange observasjoner dette året. Viser dette en reell økning i bestanden, eller er fuglekikkere blitt flinkere til å oppsøke potensielle hekkelokaliteter?

Linerle Vinterobs.: Ett ind. Vingebukta, Stjørdal 4.12. (JAA). Stort antall: ca. 50 ind. i en flokk på isen Fossemvatnet, Steinkjer 3.5. (THA, ESÆ).

Svartryggerle: Ett ind. Flatanger 25.5. (VLL).

Jernspurv Vinterobs.: Ett ind. Gran 4. - 8.2. (PMØ). Ett ind. i en hage ved Staupshaugen, Levanger 11. - 31.12. (TKO).

Sidensvans 7 ind. Levanger sentrum 21.4. (TKO). Stort antall: 500-1000 ind. Meråker 29.10. (Sigmund Trøøyen). Opptrådte i meget stort antall denne høsten og vinteren. Avtok i antall utover februar og mars 1996 og var så godt som forsvunnet i begynnelsen av april.

Varsler Vinterobs.: Ett ind. Åsen, Levanger 3.1. (FJA). Ett ind. Rossoya, Nærøy 7.1. (FKU). Ett ind. Ronglan, Levanger 5.2. (MVA, TKO). Ett ind. Byafossen, Steinkjer 24.11. (FJA). Ett ind. tok munk, Halsøen 26.11. (TRØ, BNY). Ett ind. Vold, Stjørdal samme dag (TRØ).

Rødstrupe Vinterobs.: Ett ind. Levangerneset, Levanger 7.12. (MVA).

Buskskvett Sein obs.: Ett ind. Sklinna 9.10.91 (THA).

Svartrødstjert Ett par Rørvik, Vikna medio april (Terje Brevik). Ett hunnfarget ind. Sklinna, Leka 30.4. (FKU, Steinar Garstad, Martin Garstad). Ett hunnfarget ind. Sklinna 28.9. (MMY, FJA, MVA).

Ringtrost Pga. snøforholdene i fjellet ble arten observert uvanlig mye i lavlandet denne våren, eksempelvis 30-40 ind. Bjørmdalen, Nærøy 29.4. (FKU), 42 ind. Gutvik, Leka 30.4. (FKU), min. 12 ind. Leksdalsvatnet 3.5. (THA, ESÆ) og 6 ind. Gran samme dag (PMØ).

Måltrost Vinterobs.: Ett ind. døde Verdalsøra 28.12. (HSØ).

Duetrost 1-3 ind. Indre Frigård, Stjørdal 29.4. (TRØ, GLI). Ett ind. Kvesjøen, Lierne 10.5. (THA). Ett ind. Leksdalsvatnet 16.5. (MVA).

En busksanger hadde tilhold ved Movatnet, Åsen sommeren 1995. Foto: Morten Vang.

På Sklinna ble det fangei en starrsanger høsten i 1995. Foto: Morten Vang.

Gråtrost Pga. den rike rognebærhøsten opptrådte arten i uvanlig store antall utover seinhøsten og vinteren 1995/96. Ett helt albino ind. Vågen, Frosta ultimo desember 1995 (Inge Hernes medd. MVA).

Gresshoppesanger Ett syngende ind. Djupvika, Åsenfjorden, Levanger 6. - 8.7. (AAM, TAM m.fl.) Fuglen ble ringmerket.

Møller Hekkefunn: En ad. foret 2 juv. Rinnleiret 13.8. (MMY, THA). Arten kan nå regnes som en relativt vanlig art på egnede lokaliteter i fylket. Sein obs.: Ett ind. Sklinna 5. - 10.10.91 (THA). Ett ind. Ørin 21.10. (THA, MVA), ikke underartsbestemt.

Tornsanger Om mølleren har gått sterkt fram i fylket, er det snarere tvert om for tornsangeren. Mange steder er den gått sterkt tilbake eller har rett og slett forsvunnet. LRSK Nord-Trøndelag vil følge opp denne arten og er interessert i alle observasjoner.

Hagesanger Sein obs.: Ett ind. Sklinna 10.10.91 (THA).

Munk Vinterobs.: En hunn Hegra, Stjørdal primo desember 1994 (Joar Atle Håve). En hunn Levangerneset, Levanger 7.1. (MMØ, MVA). En hunn Staupshaugen, Levanger 7. - 17.11. og en hann samme sted 25.11. og 3.12. (TKO). Ett ind. Holmen, Namsskogan fram til 26.11. (ØSP). Ett ind. tatt av varsier (se denne) Halsøen 26.11. (TRØ, BNY). En hunn Sørsikaien, Steinkjer 26.11. (FJA). En hunn Skogn, Levanger 7.12. (MVA).

Bøksanger En syngende hann Sunnan, Steinkjer 26.5. (FJA).

Løvsanger Sein obs.: Ett ind. Rinnleiret 14.10.89 (THA).

Svarthvit fluesnapper Sein obs.: En 1K hann Sklinna 9.10.91 og samme sted 30.9.93 (THA).

Dvergfluesnapper Ett ind. (ant. 1K) Sklinna 28.9.* (FJA, MVA, THA, MMY). Ny art for fylket.

Stjertmeis 2 ind. Fossem, Steinkjer 4.3. (PMØ, Ingrid Lysberg). 10 ind. Trøite, Stjørdal 7.10. (PIV). Etter en rekke milde vintre på rad, ble vinteren 1994/95 både snorik og relativt kald, noe som antagelig har gitt arten en knekk, antallet observasjoner har i hvertfall gått kraftig ned i løpet av de siste to vintrene.

Lappmeis Ett ind. Frøyningdalen, Namsskogan 6. og 31.10. (ØSP).

Spettmeis Første hekkefunn i fylket: Ett par hekket i fuglekasse, Holan, Skatval, Stjørdal (Jarle Holan medd. JAA og PIV).

Nøttekråke Den største invasjonen i nyere tid av sibirnøttekråke *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* begynte ca. medio august og nådde toppen i første halvdel av september. Det var ikke mange hager med cembrafuru som unngikk besøk av arten denne høsten! I slutten av september, da de fleste cembrafurutrærne var tømt, trakk antagelig en del sørover, mens en god del ble igjen i de trønderske barskogene. I skrivende stund (januar 1996) er det fremdeles mange nøttekråker igjen i Trøndelag. Det blir spennede å følge utviklingen fram til neste år - kanskje vil vi også få hekking i fylket? Den siste store invasjonen var i 1968, men ihvertfall hva Trøndelag angår var antagelig årets invasjon større enn denne. *Følgende observasjoner har kommet inn til LRSK:*

Frosta: 6-7 ind. Mebygda 6.9. (Jørn Buchholdt, Inge hernes medd. NOF). 2 ind. Storheia 17.9 og ett ind. Einhaugen medio oktober (Rolv og Åse-Brit Vang). **Grong:** Ett ind. Grong sentrum 14.11. (Marit Draksten medd. NOF). **Inderøy:** 5 ind. Rol 6.9. (PIV). 2 ind. Gamle Kongev., Røra 3.10. Den ene hadde en larve i nebbet, mens den andre spiste blåbær (Arnfinn Kjøsnes medd. NOF). **Leksvik:** Ett ind. sentrum av Leksvik 21.8. (Jorun sand), ett ind. Vanvikan 19. og 25.8. 3 ind. samme sted 1.9. (Jan. E. Kjøsnes medd. NOF). **Levanger:** Opptil 5 ind. Skogmo, Åsen 11.8. - 7.10. (MHU). 8 ind. Åsen 21.8. (Knut Opheim medd. NOF). Ett ind. Skogn en ukes tid i månedskiftet august/september (Henny Grøtheim medd. NOF). Ett ind. Risbergaunet, Åsen 2.9. (PIV). Ett ind. Staup, Levanger 3.9. og 3 ind. samme sted 5.9. (MVA). Røstad: opptil 40-50 ind. samtidig 3. - 8.9., 11 ind. ble ringmerket 5.9. (MVA, FJA). Ett ind. samme sted 29. - 30.9. (MVA). Ett ind. Nesset 8.9. (Johannes Petersen medd. NOF). Ett ind. Rinnleiret 9.9. (TKO, KWO). Ett ind. Vårtun skole 12.9. (MVA). Ett ind. Frol videregående skole 14.9. (THA). Ett ind. Hopla 18.9. (MVA). Ett ind. Kjønsdammarka 6.10. (TKO, MMØ). Lierne: Ett ind. mot øvre deler av Sanddøla under rypejakta (Jan Ove Brattseth). Meråker: Ett ind. mellom Meråker og Storlien (Ole Jakob Lund-Tangen), 5 ind. Dalvola 20.8. (Ivar Myklebust, Dag. H. Karlsen medd. NOF). Ett ind. Tørsbjørkdalen 23.8. (Tom Rønsåsbjørg medd. NOF). 3 ind. Dalvola 2.9. (TRØ). 2 ind. Gudå 9.9. (TRØ). Ett ind. Teveldalen 21.10. (Arne Løwe medd. NOF). Ett ind. Kluksdal 26.10. og 2 ind. Kopperå samme dag (BNY). **Namsos:** Ti til tolv ind. Namosos 11.-17.9. (Lisbeth Frødricksen), 2 ind. Namosos 18. - 20.8. (Sverre Undset medd. NOF). **Namsskogan:** Ett ind. Tromsdalen 21.10. (ØSP). **Nærøy:** Ett ind. Abelvær seinhøsten (Namdalsavisa, FKU). **Overhalla:** 2 ind. ved Skage sentrum 18. - 23.8. (Brynhild Ryan medd. NOF). **Snåsa:** Ett ind. Gressåmoen 13.8. (LVÅ). Ett ind. Gran 24.8 - 14.9. og 30.10. (PMØ). **Steinkjer:** 5 ind. øst for Øyingen 17.8. (Odd Halset medd. NOF). 2 ind. like ved Steinkjer sentrum 20.8. (Hans Jevik medd. NOF). 2 ind. Steinkjer sentrum 2.9. (SMO). 4 ind. Lundleiret 4.9 (PIV). 2 ind. Klingsundet 5.9. (LVÅ). 3 ind. Høvdingv., Egge 8.9. (PIV). Ett ind. Nordsleiret 12.11. (MVA). **Stjørdal:** 5 ind. Husbymarka 12.8. (KKR). 5 ind. Stokkhaugan 13.8. (KKR). Opp til 7 ind. Stokkhaugen (ca. 2 km fra forrige) 19. - 22.8. (Ivar Værnesbranden m.fl.). 20 ind. i flukt Kufjellet 20.8. (Jan Åge Dalen medd. NOF). Ett ind. Øygjerdet 21.8. (JAA). 7-8 ind. Bang 22. - 25.8. (Petter Bang, Ella Bang). Ett ind. Stokkhaugan 23.8. (Kåre Berg medd. NOF). 2 ind. Stokkmoen 24.8. og ett ind. samme sted 16.9. (IJØ). 4 ind. samme sted 25.8. (BNY). Ett ind. i Reitanfeltet ved Skatval st. 25. og 28.8. (Robert Haugberg medd. NOF). Ett ind. Bjørgmyran, Lånke 28.8. (Kjell Arnfinn Aune). 20 ind. Hegra 28.8., enkeltind. sett 26. - 27.8. (Ole Sivert Schiefloe medd. NOF). Ett ind. Husbymyra 19.8. og 3.9. (BNY). 5 ind. Skatval prestegård 29.8. og 4 ind. 6.9. (TRØ). 3 ind. Hegra kirke 1.9. (BNY). 3 ind. Kongensgt. 2.9. (PIV). Ett ind. Kringengata (PIV, IJØ) samme dag. Ett ind. Sandskogan 3.9. Ett ind. Kvislabakken (TRØ) og Fosslia (BNY) samme dag. 4 ind. Vold, Skatval 6.9. (BNY). Ett ind. Bjørggård, Hegra 10.9. (PIV). Ett ind. Auran 15.9. (JAA). Ett ind. Halsøen 22.9. (BNY). Ett ind. Haraldreina 24.9. (TRØ). Ett ind. Værnesmoen 23.10. (TRØ). Ett ind. By 24.11. (BNY). 2 ind. Vikanlandet 27.12. (IJØ, HØY). **Verdal:** Ett ind. Garnes 26.8. (HSØ). 2 ind. Ørmelen 5.9. (HSØ). Ett ind. Stiklestad 4.12. (IJI). **Verran:** 3 ind. Langvatn/Ferjeli 30.9. (HSK). Ett ind. Malm 6.10. (HSK). Se forøvrig oppsummering av hele invasjonen i Trøndelag annet sted i TN.

Kornkråke Ett ind. (2K) Gran 9.5. (PMØ). En ad. Lundleiret 3.9. (SMO).

Pilfink Ett ind. Staup, Levanger 7.1. - 22.4.* (MVA). Ett ind. Gran 24. - 28.1. og 10.2. og ett syngende ind. 10.5. (PMØ). Vinge, Stjørdal: 2 par hekket i 1995 (JAA), dette er andre året på rad arten hekker i dette området, ellers: 7 ind. 18.3. (TRØ, PIV), 2 ind. 12.4. (MVA), hele 14 ind. 23. - 24.9. (JAA) og 2 ind. 26.11. (TRØ, BNY). Har blitt litt vanligere i fylket de siste åra.

Bjørkefink Vinterobs.: Ett ind. Risbergaunet, Åsen, Levanger desember (PIV). 5 ind. Langstein, Stjørdal 24.12. (PIV). 6 ind. Einhaugen, Frosta 25.12. (MVA, RVA). Spesielt mange prøver seg tydeligvis på å bli igjen i Trøndelag vinteren

1995/96, og i skrivende stund (februar 1996) er det fremdeles mange igjen. I Trondheim er det sett opptil 150 ind. samtidig ved föringsbrett.

Stillits 5 ind. Øksninga 11.1. (FKU). Ett ind. Brannan, Verdal 31.12. (Bjørn Drøyvold medd. AIN).

Tornirisk 2 ind., hvorav min. en hann, Rinnleiret 2.6. (MHU). En hann Tautra 23.7. (BNY).

Gråsisik *Acanthis flammea cabaret*: Ett ind. som viste karakterene til denne sørlige underarten ble sett sammen med 13 ind. av nominatrasen *a. f. flammea* Tangen, Halsøen 5. og 11.3. (TRØ, BNY m.fl.). 13 ind. ble fanget Nordsileiret primo september (FJA). Nærmere studier av gråsisikflokker vil antagelig avsløre at underarten er en ganske regelmessig gjest.

Polarsisik 3 ind. Arnøya, Nærøy 7.1. (FKU). Ett ind. Øksninga 2.2. (FKU). Min. 7 ind. Gjemble, Levanger 24.2. (TKO, MMØ). 4 ind. samme sted 4.3. (TKO, KWO, MMØ). Levangernesset, Levanger: 2-3 ind. 27.2.*, ett ind. 3.3., 2 ind. 4.3. og min. 4 ind. 11. - 12.3. (MVA). 6 ind. samme sted 3.3. (TKO). En 2K Tangen, Halsøen 5.3. (TRØ, BNY m.fl.) og 11.3. (TRØ, PIV). 3 ind. Holmen, Namsskogan 18.4. (ØSP). 2 ind. (1K) ringmerket Nordsileiret 31.8. (FJA). Ca. 20 ind. ringmerket i hage ved Staupshaugen, Levanger i oktober, største dagsantall 10 ind. 10.10. (TKO). Min. 3 ind. Pukkverket, Frosta 8.10. (MVA). 2 ind. Trøite, Stjørdal 29.10. (BNY). Ett ind. Skrattåsen, Steinkjer 1.11. (FJA). 2 ind. Nordsileiret 3. og 17.11. (FJA). 2 ind. Egge, Steinkjer 3.11. (FJA). 2 ind. Frøyningdalen, Namsskogan 8.11. (ØSP). 12 ind. Roktdalen, Snåsa 25.11. (FJA, MVA). Den store invasjonen av gråsisik på høsten bragte også med seg uvanlig mange polarsisiker, men også uvanlig mange obs. første del av året. 5 ind. Sklinna 27. - 28.9. (FJA, MVA, THA, MMY). Disse fuglene var mye større enn gråsisikene de opptrådte sammen med. Det samme gjelder for ett ind. som ble sett samme sted 5. - 10.10.91 (LRSK NT-92). Dette, og andre kjennetegn, tyder på at det dreier seg om fugler av den grønlandske underarten *Acanthis hornemanni hornemanni*. Ikke behandlet av NSKF.

Kjernebiter Ett ind. Holmen, Namsskogan 15.6. (ØSP). 3-4 ind. Bogen, Steinkjer 3. - 4.11. (FJA, MVA). 11 ind. samme sted 5.11. (THA, MMY, TGI). Ett ind. Furuskogen, Steinkjer 7.12. (FJA).

Rosenfink En syngende hann Trøite, Stjørdal 29.5. (HØY). En syngende hann hørt Hammervatnet 5.6. (TRØ, ESÆ) og 10.6. (PIV). En utfarget hann (3K+) Ulvillia, Verdal 13. - 26.6. (IJI). Ett ind. (ant. 1K) Sklinna, Leka 21. - 27.9. (FJA, MVA, THA, MMY).

Konglebit Hekkefunn: Ett par med unger nord for Namsvatnet, Røyrvik 23.7. (ØSP). Ett par med store unger Viermaneset, Røyrvik 31.8. (ØSP). Min. ett ind. hørt Ytteråsen, Stjørdal 5.3. (IJØ m.fl.). 10 ind. Skoggrønningen, Levanger 10.12. (TKO). 2 hanner Volhaugen, Verdal 26.12. (HSØ). Merkelig nok ser det ikke ut til at Nord-Trøndelag har fått særlig mye av den store invasjonen som har vært i Sør-Trøndelag og videre sørover.

Vierspurv En hann Holmen, Namsskogan 15. - 16.5. (ØSP).

Snøspurv Stort antall: ca. 400 ind. Tautra 9.4. (MVA).

Observatører:

AAM - Audun Amundsen	IJI- Inge Joar Indahl	RPE- Roar Pettersen
AIN - Arnstein Indahl	IJØ- Ingar Jostein Øien	RRI- Roar Rismark
BNY - Bård Nyberg	JAA- Jo Anders Auran	RVA- Roald Vang
BRA - Bjørn Ragnbru	KKR- Knut Krogstad	SMO- Steinar Moe
EMO - Erlend Moen	KWO- Kristian Worum	TAM- Tormod Amundsen
ESÆ - Einar Sæter	LVÅ- Lars Vågan	TGI- Terje Gimnes
FKU - Franz Kutschera	MHU- Magne Husby	THA- Trond Haugskott
FJA - Frode Jacobsen	MMY- Magne Myklebust	TJE- Torkild Jensen
GLI - Gunnar Ligaard	MMØ- Morten Mørkved	TKO- Terje Kolaas
HFT - Norsk Hagefugltelling	MVA- Morten Vang	TRØ- Tom Roger Østerås
HSK - Henry Skevik	NOF- Norsk Ornitologisk Forening	TVA- Tore Vang
HSØ - Halvor Sørhuus	PIV- Per Ineg Værnesbranden	VLL- Verdal lokallag NOF
HØY - Hilde Stol Øyan	PMØ- Pål Mølrvik	ØSP- Øyvind Spjøtvoll

Den lokale rapport- og sjeldenhetskomite (LRSK) i Nord-Trøndelag består av:

Trond Haugskott, Bekkasinvn. 9, 7082 Kattem. TLF: 72 84 99 40 (P/J)

Per Inge Værnesbranden, Iduns v. 20, 7700 Steinkjer. TLF: 74 16 25 67 (P)

Ingar Jostein Øien, NOF, Seminarplassen 5, 7060 Klæbu. TLF: 72 83 11 66 (J)

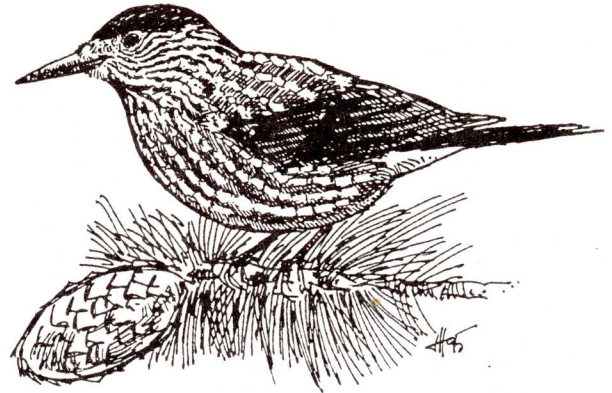
Tom Roger Østerås, Postboks 99, 7520 Hegra. TLF: 74 82 17 61 (P)

Observasjoner sendes til Trond Haugskott

SIBIRNØTTEKRÅKER HØSTEN 1995

PÅ “VESTERLED”

Georg Bangjord

Denne artikkelen vil i hovedsak summere forløpet av sibirnøttekråkeinvasjonen i Trøndelag høsten 1995. Det er lagt vekt på behandling av nøttekråketilholdet ved sembrafuruforekomstene i Trondheim kommune. I tillegg er det tatt med noe data fra ringmerking og gjenfunn av nøttekråker.

Sibirnøttekråke (*Nucifraga caryocatactes macrorynchos*) også kalt smalnebbet nøttekråke, er en underart av nøttekråke (*Nucifraga caryocatactes*). De morfologiske forskjellene er ikke særlig framtrædende og kan ofte være vanskelig å skilne i felt. Sibirnøttekråka har gjennomgående noe lengere og tynnere nebb, samt noe bredere hvit bånd ytterst i stjerten enn nominantrasen. De viktigste forskjellene ligger i adferd, biotop og fødevalg. Sibirnøttekråkene er ofte svært lite sky, velger i større grad barskog som oppholdsted, og har en større forkjærlighet til sembrafurukongler og andre furuarter, enn nominantrasen.

Invasjoner av sibirnøttekråker til Skandinavia er beskrevet av flere (Collett 1921, Haftorn 1971, Cramp 1994). Invasjonene forekommer relativt regelmessige. Det er beskrevet tilsammen 16 invasjoner fra Norge de siste 150 år (gjennomsnittlig hvert 8-9 år). De største invasjonene fant sted i 1844, 1887, 1900 og 1968. I Trøndelag er invasjoner beskrevet fra årene 1868, 1887, 1900, 1953 og 1968 (Haftorn 1971). Invasjonen i 1968 kan kanskje i omfang sammenlignes med invasjonen i 1995. I 1968 forekom arten i store mengder over hele Skandinavia og en rekke registreringer ble også da gjort i Trøndelag. En mindre invasjon fant sted i 1985. Da ble det tilsammen registrert 14 ind. ved ni lokaliteter i Trøndelag i perioden 12.10.1985- 8.5.1986 (Storkersen 1987). I løpet av årene etter invasjonen i 1968, er det gjort seks enkeltregistreringer av nøttekråke i Trøndelag fordelt på seks år. Alle invasjoner og enkeltregistreringer av nøttekråke fra Trøndelag er opplistet til slutt i artikkelen (vedlegg 1). De fleste nøttekråkerregistreringer i Trøndelag er hovedsaklig gjort i oktober, hvis man holder observasjonene fra de store invasjonsårene utenfor.

Invasjonsforløp i 1995

De første registreringene av nøttekråker ble meldt de første dagene av august (to ind. på Heimdal 3. august, Jon

Venhaus pers. medd. JSA). Tilsvarende under invasjonen i 1968, da den første nøttekråke ble observert i Åfjord den 10. august (Haftorn 1971). Deretter økende antall registreringer av nøttekråker betydelig utover i august måned (tab. 1 og 2). I Trondheim så tilholdet av nøttekråker ved sembrafuruforekomstene ut til å være på det mektigste i perioden 2.- 13. september (tab. 3). Trolig var det omkring 1000 nøttekråker i Trondheimsområdet i denne perioden. I samme periode ble arten registrert så og si over hele Trøndelag. Allerede i august var det innrapportert observasjoner til NOF-kontoret (etter anmeldelse i avis og radio) fra en rekke steder i Trøndelag (JSA, MMY). Noe som trolig tilsier at nøttekråkene ankom på "brei front". Meldinger om nøttekråke ble meldt fra "hele" Trøndelag de neste tre til fire ukene.

Arten hadde et betydelig tilhold i markene omkring Trondheim fra månedskiftet august/september, noe som tilsier et vesentlig antall individer hadde tilhold utenom sembrafuruforekomstene, også i perioden med tilgang på sembrafurukongler. En rask nedgang i nøttekråketilholdet ved sembrafuruforekomstene, fant sted etter den 13. september. Allerede den 11. september var så og si samtlige sembrafurukongler i trærne borte, og fuglene arbeidet aktivt i "nærlagrene" en drøy ukes tid, før de i løpet av to dager faktisk var "forduftet" fra sembrafurulokalitetene. Den 22. september ble samtlige større samlinger av sembrafuruer i Trondheim besøkt, og det ble tilsammen registrert bare to nøttekråker. I tiden etter 22. september ble arten knapt registrert ved sembrafurulokalitetene. Derimot fantes det en god del nøttekråker i skogsområdene omkring Trondheim. I Bymarka, Tillermarka, Strindamarka og Jonsvatntraktene ble arten registrert hyppig gjennom hele høsten, og var fåtallig regelmessig i deler av Bymarka og Tillermarka også utover vinteren. En rekke observasjoner ble også gjort gjennom hele våren og til skrivende stund (juni) 1996 (THA pers. medd.) (vedlegg 2). Noen synes å opptre territorielt og parvis. Tilsvarende ble også rapportert våren etter invasjonen i 1968, uten at det ble gjort konstatert hekking i Trøndelag (Haftorn 1971).

Tabell 1. Nøttekråketilhold i Nord-Trøndelag i 1995 knyttet til respektiv uke og kommune. Tynn strek angir 1-2 ind., middels tykk strek angir 3-5 ind., tykk strek angir 6-9 ind. og ekstra tykk strek angir >10 ind. (Opplysningene baseres hovedsaklig på innkomne opplysninger til NOF's kontor i Klæbu og LRSK i Sør-Trøndelag).

Kommune	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Namsos																				
Overhalla					—															
Grong	—	—																		
Snåsa																				
Steinkjer		—										—								
Inderøy	—			—																
Verdal				—				—												
Verran		—		—																—
Leksvik																				
Levanger	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frosta																				
Meråker				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stjørdal				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTALT	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tabell 2. Nøttekråketilhold i Sør-Trøndelag i 1995 knyttet til respektiv uke og kommune. Tynn strek angir 1-2 ind., middels tykk strek angir 3-5 ind., tykk strek angir 6-9 ind. og ekstra tykk strek angir >10 ind. Trondheim kommune hadde betydelig tilhold av arten i hele denne perioden og er således holdt utenom i tabellen. (Opplysningene baseres hovedsaklig på innkomne opplysninger til NOF's kontor i Klæbu og LRSK i Sør-Trøndelag).

Kommune	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	48	49	50	51	52
Bjugn																			
Rissa	—																		
Agdenes			—		—														
Hitra								—											
Hemne																			
Malvik	—																		
Melhus		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Klæbu		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaun																			
Orkdal																			
Meldal																			
Rennebu	—																		
Selbu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tydal																			
Røros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holtålen																			
M. Gauldal																			
Rennebu																			
Oppdal																			
TOTALT	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tabell 3. Antall nøttekråker ved fire sembrafurulokaliteter i Trondheim i september. Refererer til minimum antall individ.

Lokalitet	31.8	2.9	5.9	8.9	9.9	11.9	12.9	13.9	17.9	20.9	22.9
Lademoen	3					100		80	30		0
Byåsveien	25	100									0
Moholt	10	15		75	85				30	6	0
NTH	6		10				40	40			0

Hekking av sibirnøttekråker utenfor hovedutbredelsesområdet

I etterkant av større sibirnøttekråkeinvasjoner er arten (underarten) registrert hekkende gjentatte ganger i Europa. Arten ble for første gang i historien konstatert hekkende i Trøndelag i 1996, da et par med nylig utfløyne unger (totalt fem ind. hvorav to ind. med dun i hode) ble registrert ved Fjellseter i Bymarka 24. mai 1996 (THA pers. medd.). Sibirnøttekråke er registrert hekkende i Norge en gang tidligere, da fem til ti par hekket i tilknytning til en sembrafuruforekomst på Dønna, Nordland årene 1980-1985 (Hogstad 1994). Det er uvisst hvilket invasjonår disse fuglene stammet fra. Likeledes er arten funnet hekkende flere steder og etter flere invasjoner både i Sverige, Danmark, Finland og Belgia (Haftorn 1971 og Cramp 1994).

Nøttekråker og sembrafuruforekomster i Trondheim

Det er vel kjent at sembrafuru er blant yndlingsføden for sibirnøttekråker under invasjoner i Skandinavia. Det så ut til å være et godt kongleår for sembrafuruene i Trøndelag i 1995. Enkeltrær kunne inneholde over 100 kongler, og

hvor de største konglene hadde omkring 80 frø (tilfeldig utvalg 53, 57, 70, 82, 84 og 111 frø). I Trondheim er det nærmere tusen sembrafurutrær som bærer kongler (tab. 4). Ved ti lokaliteter finnes større ansamlinger (lunder og alleer) av sembrafurutrær (20 til 100 trær). De aller fleste sembrafuruer er plantet som skjerming rundt kirkegårder og som prydrær i parker og hager. Den største aktiviteten og tilhold av nøttekråker ble registrert ved disse lokalitetene. Enkelstående sembrafurutrær kunne "ribbes" for kongler av nøttekråkene i løpet av ett par dager.

Hvis man gjør et eksperimentelt regnestykke med forutsetningene at det finnes ett tusen sembrafurutrær i Trondheim, hvert tre bærer i gjennomsnitt ett hundre kongler, hver kongle inneholder gjennomsnittlig 80 frø, hver nøttekråke hamstrer ett tusen frø om dagen (20 porsjoner med inntil 50 frø) og konglene var hovedsaklig borte fra trekrone i løpet av 12 dager, har det "deltatt" omkring 670 nøttekråker i hamstringen. Dette regnestykket er forbeholdt en rekke usikkerheter, da det foreligger usikkerhet ved flere av faktorene.

Tabell 4. Sembrafuruforekomster i Trondheim by

Lokalitet	Antall trær	Antall nøttekråker *
Byåsen (hovedsaklig ved Byåsveien)	>200	100 (2.9)
Kristiansten (festningsparken)	20	50 (14.9)
Lademoen kirkegård	100	100 (11.- 12.9)
Lerkendal	5	>10 (5.-11.9)
Moholt kirkegård	60	60-100 (8.- 9.9)
Nardoskrenten	10	6 (8.9)
NTH/Klæbuveien	100	40 (12.-13.9)
Østmarka	60	++
Ranheim kirkegård	23	4 (2.9)
Singsaker/Tyholt (spredte enkeltrær)	20	10-20 (3.- 10.9)
Stavne kirkegård	55	25 (18.9)
Tilfredshet kirkegård	60	25 (18.9)
Andre enkeltrær/små samlinger	>200	++
Totalt	900 - 1000	>500

*= antall nøttekråker registrert på det meste ved lokaliteten, samt dato i parentes

Hamstring

Nøttekråkene ved sembrafurulokalitetene så ut til å ha en meget høy hamstringaktivitet gjennom hele dagen i perioden med kongler i trærne. Umiddelbart etter lysets frembrudd om morgenen var det stor aktivitet på nøttekråkene i sembrafurutrærne. I den første tiden med rikelige mengder kongler i trærne, så det ut til at de fleste nøttekråker fløy langt av sted for å hamstre nøttene. Etter hvert som det ble mindre kongler i trærne, så det ut til at flere av nøttekråkene hamstret like i nærheten av sembrafuruene og i mange tilfeller under sembrafurutrærne. Nøttekråkene som fløy langt for å hamstre, så ut til å ha langt flere nøtter i "hamstringsposen" (nebb og svelg) enn nøttekråker som hamstret like i nærheten av sembrafurutrærne. De fleste nøttekråker som hentet sembrafurufør i Byåsveienområdet, så ut til å fly innover i Bymarka for å hamstre. Eksempelvis ble 15 nøttekråker observert med "hamstringsposjoner" flyvende mot Bymarka over Sverresborg i løpet av 45 min. den 2. september. Nøttekråker som hentet frø på østsiden av Nidelva, satte i mange tilfeller også kursen mot Bymarka og likeledes fløy nøttekråkene som hentet frø fra sembrafuruene på Moholt kirkegård, hovedsaklig i retning av Estenstadmarka (sør og sørøstover) den første tiden av hamstringfasen. Fuglene hadde en tendens til å komme svært høyt under returen til sembrafuruene og hvor de ofte gikk i stup rett inn i trekronene. Antipredator adferd? De første tre ukene av september kunne man se nøttekråker på hamstringstrekk

over alt i Trondheim. "Nøttekråka var nærmest den vanligste fuglen på himmelen over bebyggelsen i Trondheim en periode". Uten å speide noe særlig var det ikke uvanlig å registrere omkring 20 nøttekråker under en kjøretur gjennom Trondheim.

Både skjære, kråke og kornkråke spiste sembrafurunøtter, fortrinnsvis fra kongler som lå på bakken. Skjæra ble observert i det den spiste frø fra hamstringslagrene til nøttekråkene. Kornkråka spiste også fra konglene i trærne.

Fangst og ringmerking

Totalt ble det ringmerket 197 nøttekråker under invasjonen i Trøndelag høsten 1995. Ringmerkingsgruppa i Sør-Trøndelag med henholdsvis Georg Bangjord, Terje Gimnes, Jostein Sandvik og Kjetil Solbakken som ansvarlige merkere, fanget og ringmerket totalt 184 nøttekråker ved seks sembrafurulokaliteter i Trondheim (tab. 5), hvorav 120 ad. og 65 ungfugler (35% ungfugl). Blant disse fikk 137 nøttekråker gul fargering på motsatt bein i forhold til metallringen. I tillegg ringmerket Frode Jakobsen 11 individ ved sembrafuruene ved lærerskolen i Levanger primo september, og Jostein Sandvik ett ind. på Byåsen 1. oktober. En noe spesiell hendelse fant sted i Gjevilvassdalen, Oppdal (700 moh) da en nøttekråke ble fanget i et mistnett som var satt opp for å fange gråsisik den 9. oktober (Aage Tørris Ekker pers. medd.). En nøttekråke ble også registrert i Gjevilvassdalen, Oppdal under invasjonen i 1968, 29. august (Haftorn 1971).

Tabell 5. Antall nøttekråker ringmerket i Trondheim knyttet til merkelokalitet og dato i september

Lokalitet	5	6	7	8	9	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Totalt
Lerkendal	4					4		5							13
NTH		2						2							4
Byåsveien			5	8	2										15
Moholt					11							7	6	4	28
Lademoen							27	5	19	10	11	11		1	84
Kristiansten								11	24				3	2	40
Totalt	4	2	5	8	13	4	27	23	43	10	11	18	9	7	184

Gjenfunn og kontroller

Det ble gjort noen få egenkontroller av nøttekråker ved fangstlokalitetene. Seks individ ble kontrollert på samme lokalitet som de ble merket og ett ind. ble ringmerket på Lademoen 12. september og kontrollert på Moholt 17. september. Det er allerede rapportert inn flere gjenfunn. De mest nevneverdige listes opp her (tab. 6). To nøttekråker med gul fargering ble observert i Voss, Hordaland den 12.10 (Eddy Schapmann). I tillegg ble

nøttekråke med gul fargering innrapportert fra Ski i Akershus samme høst. Ellers ble ei fargemerket nøttekråke registrert i Bymarka i februar 1996, samt ett ind. blant 10-15 ind. i Tillermarka i påsketiden 1996 (Torgeir Krokan pers medd. JSA). Samtlige gjenfunn og fargeringobservasjoner vil bli behandlet i egen artikkel i etterkant av opprop i lokaltidsskrift i Norge, Sverige, Danmark og Finland.

Tabell 6. Foreløpige gjenfunn av nøttekråker merket i Trondheim kommune i perioden 5.- 19. september 1995

Merkested	Dato	Funnsted	Dato	Avstand (km)	Tid (d)	Retning
Kristiansten	14.9	Østernvann, Bærum, Oslo og Akershus	1.10	386	17	S
Lademoen	15.9	Rønningen, Trondheim	22.9	12	7	SW
Lademoen	16.9	Selen, Värmland, Sverige	7.10	450	21	S
Lademoen	16.9	Söndra Ljunga, Kronaberg, Sverige	1.11	771 km	46	S/SØ

Biometriske mål

Det ble tatt biometriske mål og vekt på tilsammen 130 nøttekråker (tab. 7). Vingelengden hos gamle (2K+) nøttekråker var (183±4,24 mm) som var signifikant lengere enn vingelengden hos unge (1K) nøttekråker (181.1±6,16 mm, t=2,21, n= 130 og p<0,05). Likeledes var

nebb lengden hos gamle nøttekråker (47,5±2,75 mm) signifikant lengere enn nebb lengden hos unge nøttekråker (44,6±2,22 mm, t=6,32, n= 118 og p<0,001) og lengden på hvit felt på ytre stjertfjær hos unge nøttekråker var (24,1±3,18 mm) som var signifikant lengere enn hos gamle individer (22,8±2,81 mm, t= 0,58, n= 117 og p<0,05).

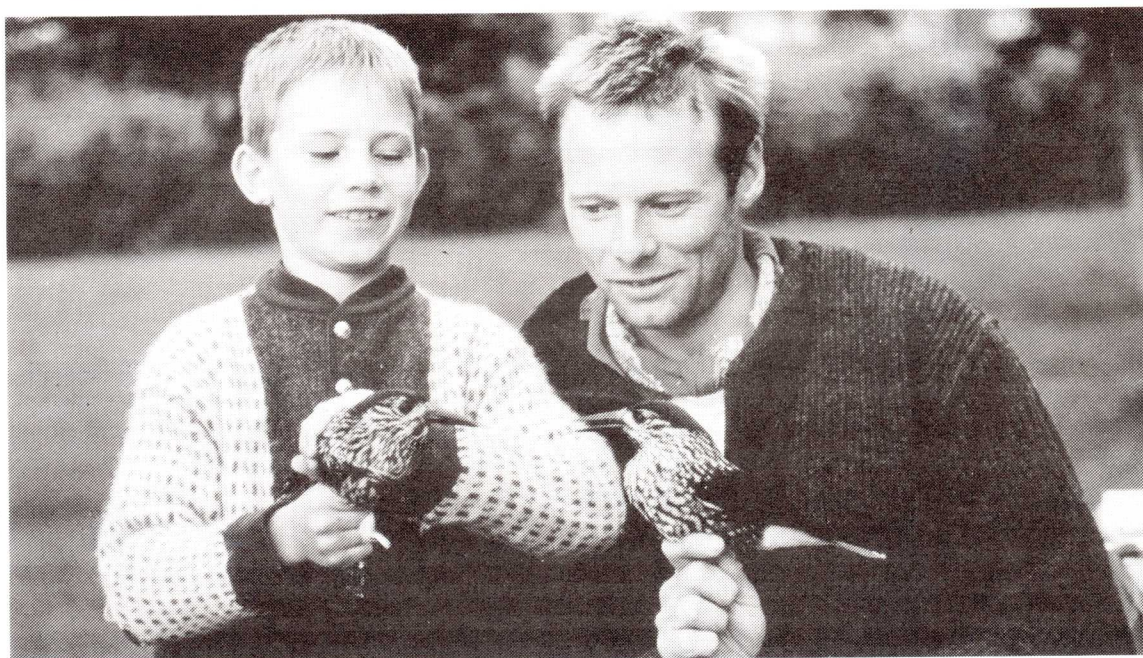
Tabell 7. Noe biometri og vekt på nøttekråker som ble fanget i perioden 5.- 19.9.1995

	n	Gjennomsnitt	Max.	Min.
Vinge	130	182	202	158
Nebblengde	118	46,3	58	40
Nebbhøyde	118	12,5	14,8	11
Hvit ytre stjertfjær	117	23,3	33	14,3
Vekt	123	177	218	134

Litteratur

- Collett, R. 1921. *Norges Fugle*. H.Aschehoug & Co., Kristiania.
- Cramp, S. (red.) 1994. *The Birds of the Western Palearctic, Vol VIII*. Oxford, New York (Oxford University Press).
- Hogstad, O. 1994. Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes* s. 444-445 i: Gjershaug, J. O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjedal, S (red): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Størkersen, Ø. R. 1987. Nøttekråkeinvasjon i Trøndelag høsten 1985. *Trøndersk natur* 14: 4-7.

Forfatterens adresse: Postboks 43, 9170 Longyearbyen.

Nøttekråkene var tamme og lette å fange i mistnett. Her har Ingvar Jostein Øien (t.h) og Knut Andre Hellum fått fanget. Foto: Georg Bangjord.

VEDLEGG 1

Invasjoner og enkelt registreringer av nøttekråke i Trøndelag gjennom historien

Dato og år	Lokalitet	Kommune	Fylke	Ant. ind.	Kilde
1844	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT	x	Collett 1921
1868	Trøndelag	Mindre invasjon	ST,NT	x	Collett 1921
01.10.1868	Orkanger	Orkdal	ST	1	Haftorn 1971
1886	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT	x	Collett 1921
1885	Trøndelag	Mindre invasjon	ST,NT		Collett 1921
sept. 1886	Namdalen		NT	x	Collett 1921
2.12.1886	Steinkjer		NT	1	Collett 1921
1887	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT		Collett 1921
01.10.1888	Trondheim	Trondheim	ST	1	Haftorn 1971
1898	Trøndelag	Mindre invasjon			Collett 1921
1900	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT		Collett 1921
07.10.1900	Bymarka	Trondheim	ST	1	Haftorn 1971
1908	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT	x	Collett 1921
sept. 1908	Levanger	Levanger	NT	1	Collett 1921
1953	Trøndelag	Mindre invasjon			Haftorn 1971
12.10.1955	Nordli	Lierne	NT	1	Haftorn 1971
høst 1968	Trøndelag	Større invasjon	ST,NT	x	Haftorn 1971
10.08.1968	Åfjord	Åfjord	ST	1	Haftorn 1971
02.03.1969	Heimdal	Trondheim	ST	1	Haftorn 1971
09.05.1969	Bymarka	Trondheim	ST	1	Haftorn 1971
29.08.1969	Gjevilvassdalen	Oppdal	ST	1	Haftorn 1971
høst 1969	Trondheim	Trondheim	ST	x	Haftorn 1971
høst 1969	Heimdal	Trondheim	ST	x	Haftorn 1971
høst 1969	Orkdal	Orkdal	ST	x	Haftorn 1971
høst 1969	Levanger	Levanger	NT	x	Haftorn 1971
høst 1969	Snåsavatnet	Snåsa/Steinkjer	NT	x	Haftorn 1971
01.09.1972	Budalen	Midtre Gauldal	ST	1	(LRSK-database)
22.12.1973	Kyrksæterøra	Hemne	ST	1	(LRSK-database)
13.11- 06.12.1977	Byåsveien	Trondheim	ST	1	(LRSK-database)
05.10.1980	Botngård	Bjugn	ST	1	(LRSK-database)
22.03.1981	Vikhamarlykja	Malvik Trondheim	ST	1	(LRSK-database)
12.10.1985	Singsaker	Trondheim	ST	1	(LRSK-database)
15.-20.10.1985	Gaulosen	Melhus	ST	1-5	Størkersen (1987)
26.10.1985	Byneset	Trondheim	ST	1	Størkersen (1987)
okt./nov.1985	Flakk	Trondheim	ST	1	Størkersen (1987)
okt./nov.1985	Levanger	Levanger	ST	2	Størkersen (1987)
okt./nov.1985	Stråsjøen	Selbu	ST	1	Størkersen (1987)
30.10.1985	Værebukta	Trondheim	ST	1	(LRSK-database)
november 1985	Hovin	Melhus	ST	1	Størkersen (1987)
4.11.1985	Malm, Verran		NT	1	Størkersen (1987)
7.1.1986	Ås	Tydal	ST	1	Størkersen (1987)
8.5.1996	Skaun	Skaun	ST	1	Størkersen (1987)
30.11.1989	Gjølme	Orkdal	ST	1	(LRSK-database)

VEDLEGG 2

Nøttekråkeobservasjoner i Sør-Trøndelag høsten 1995 til medio 1996

Opplysningene stammer fra meldinger til NOF-sentralt i Klæbu ved Jostein Sandvik og Magne Myklebust, samt fra rapporter innsendt til LRSK, Sør-Trøndelag. Tilsvarende oppsummering for Nord-Trøndelag sitt vedkommende er oppført i LRSK, Nord-Trøndelags årsrapport 1995, Trøndersk natur 1-1996.

1995

Åfjord: Ett ind. Åfjord sentrum 4.8 (Arild Lindgaard). **Bjugn:** Ett ind. Bjugn 10.8 (Solveig Fjorden) og 12-15 ind. Nes 12.8 (Einar Berg). **Rissa:** Ett ind. Stadsbygd 27.8 tatt av katt (Karin Buan) og ett ind. Årneset 6.9 (Karen Margrete Kaspersen). **Agdenes:** Ett ind. Litlvatnet 1.10 (MMY). **Hitra:** Seks ind. Burøysund 18.8 (Kari Rihle). **Snillfjord:** Ett ind. Tannvikvågen 23. og 24. 11 (Livar Ramvik pers. medd JSA). **Hemne:** Ett ind. Hemnkjølen 13.8 (Lars Mælen), ett ind. ble sett to ganger i Kyrksæterøra sentrum i løpet av høsten (Kåre Sporild pers. medd. Jan Ove Brattseth) og ett ind. i Bjørkklia høsten 1995 (Jan Ove Brattseth pers. medd. RWI). **Malvik:** To-tre ind. Solbakken, Hommelvik 18.8 (Kari Smiseth), 15 ind. Vikhamar 21.8 (Familien Sæther), ett ind. Bromsetkleiva 13.9 (GBA,RWI) og to ind. Vikhamar 19.9 (Laila Johansen). **Trondheim:** Arten har hatt et betydelig tilhold i Trondheim i perioden ultimo august til ultimo september. Etter den tid foreligger en mengde observasjoner av hovedsaklig enkeltindivider og samlinger opp til tre ind. i markene omkring Trondheim og mer sparsomt i Trondheim by. Spesielt i Bymarka foreligger hyppige registreringer av arten gjennom hele vinteren og til midsommers 1996. Noen observasjoner fra 1.10 og ut året: Ett til tre ind. registrert regelmessig i Bymarka-Leinstrandmarka fra oktober-desember (THA), en til to ind. ble hørt daglig ved Litlvatnet, Jonsvatnet fra 1. - 18.10, under ett opphold fram til 18. oktober (GBA), ett ind. Kilvatnet, Jonsvatnet 1.10 (ARE), ett ind. Kristiansten festning 9.10 og 13.10 (KAS), ett ind. Huseby 31.10 (KAS), to ind. Rønningen 30.11 og 2.12 (KAS), to ind. Kilvatnet, Jonsvatnet 2.12 (ARE), tre ind. Jonsvatnet 12.12 (Henrik Jensen) og ett ind. Angeltrøa 16.12 (ØRS). **Melhus:** Ett ind. Vassfjellet 22.8 (Terje Engtrø), tre ind. Samsjøen 23.8 (Jon Eggen), 6-7 ind. Fredly Folkehøgskole 23-24.8 (E. Snekvik), to ind. Stavenga 31.8 (KAS), ett ind. Lundamo 2.9 (Anna Vaagan), 15 ind. Gaulosen 6.9 (ØRS), fire ind. Gaulosen 17.9 (THA) og ett ind. Gaulosen 19.9 og 10.10 (THA). **Klæbu:** Seks ind. i sembrafuru mot Brattsberg 20.8 (Gerd Bolme), syv ind. Halset 31.8 (MMY,IJØ), ett ind. Lysklett 4.9 og 5.9 (MMY), ett ind. Hallset 6.9 (MMY), fire ind. Hallset 7.9 (MMY), to ind. Lysklett 8.9 (MMY), ett ind. Krokum 13.10 (Odd H. Bolgnes) og ett ind. Klæbu sentrum 22.10 (Håvard Huseby). **Skaun:** Ett ind. Espåsen 11.8 (Per H. Kvalvik), to ind. Baklia, Skaun 13.8 (Martin Kjøren), ett ind. Husbysæteren 18.8 (Ingolf Husby) og tre ind. Jøldalen (Ragnhild Eklid Grendal). **Orkdal:** Fire ind. Kjøra, Geitastranda 23.8 (Anne Flor Kjøren), tre ind. ved sykehjemmet Orkdal 25.8 (Helga Girberg), tre ind. Orkanger 1.9 og 8.9 (Jarle Sollidgård, Lars Arne Hammer), ca. 10 ind. ved Bårdshaug, Orkanger 3.9 (Tom Roger Østerås m.fl.) og ett ind. Geitastrand 1.10 (MMY). **Meldal:** Min. 30 ind. Jungfjellet. Fuglene hvilte i fjellbjørkeskogen før de trakk videre vestover over fjellet 13.8 (Joar Grøset) og ett ind. Storås 9.-10.10 (Ivar Ekseth). **Rennebu:** Ett ind. Berkåk 19.8 (Jostein Kristoffersen), tre ind. Jøldalen, Trollheimen (brev datert 12.9) (Ragnhild Eklid Grendal), ett ind. Berkåk 19.8 (Jostein Kristoffersen) og ett ind. Berkåk 19.8 (Jostein Kristoffersen). **Selbu:** Fem ind. ved Øverbygda skole 20.8 (JSA), tre ind. Mebonden 1-3.9 (Geir Kristian Engen) og to ind. Slind, Vikvarvet 2-3.10 (Reidun Sandvik). **Tydal:** Åtte ind. Storerikvollen, Essansjøen 13.8 (Gunleif Bidtnes) og 4-5 ind. Aunet 19.8 (Reidun Aune), ett ind. Nedalshytta, Nesjøen 20.8 (Ragna Hulti) og ett ind. Ås 5.10 (Marry Sæther). **Røros:** Ett ind. vest for Rien. Satt i fjellbjørkeskogen 19.8 (Trine Klingenberg) og fire ind. Tjønnhagan barnehage 31.8-1.9 (nn). **Holtålen:** To ind. Hessdalen 19.8 (Arve Smaavik), ett ind. Ålen 22.8 (Jon A. Jensås), to ind. Øyungen 2.10 (Hallstein Moan) og ett ind. Ålen 8.10 (Kåre Sivertsvold). **Midtre Gauldal:** Tre ind. Singsås 19.8 (Arne Lusall), ett ind. Jønnelfjellet, Sokndal 20.8 (Rune Berg), ett ind. Haltdalen HV-senter 24.8 (Siv Marit Nypllass), to ind. Endalen 1.10 (Ola Hauksdal), ett ind. Endalen 8.10 (Jan Kjøsnes), 5-6 ind. Singsås 7.10 (Jan Singsås) og to ind. Singsås 23.10 (Joralf Lyngen). **Oppdal:** To ind. Gjeviltvatnet 20.8 (Karl Inge Schølseth) og ett ind. Gjevillvasdalen 9.10 (Aage T. Ekker).

1996

Trondheim: Ett ind. hørt ved Litlvatnet, Jonsvatnet 16.2 (GBA), ett-to ind. hørt Øvre Jervan 8.3 (THA) og 10-15 ind. i Tillermarka i uke 14 (Torgeir Krokan). **Følgende observasjoner er gjort av Trond Haugskott (THA) i Bymarka og Leinstrandmarka:** Ett ind. Sørem 7.1, to ind. Kotatjønnen 9.1, to ind. Smistad/Kotatjønnen 11.1, ett ind. hørt Lundåsen 14.1, min. fire ind. Smistad-Rønningen 19.1, ett ind. hørt Rognåsen 29.1, min. åtte ind. Leinstrandmarka (min. fire ind. Smistad) 1.2, to ind. hørt Smistad 4.2, ett ind. Smistad 6.2, min. ett ind. Raubakken, Leinstrandmarka 12.2, 6-8 ind. Smistad-Rønningen 16.2, to ind. hørt Smistad 23.2, ett ind. Leirsjøen 2.3, ett ind. hørt Storsætermyra 5.3, ett ind. Rønningen 7.3, ett ind. hørt Sommersetra 10.3, ett ind. hørt ved Storsætermyra og to ind. Granåsen 13.3, ett ind. hørt ved Storsætermyra 21.3, ett ind. hørt ved Rønningen 28.3, ett ind. hørt Lokmyran og ett ind. hørt Granåsen 8.4, min. ett ind. hørt Vintervasshøgda 10.4, ett ind. hørt ved Høgla 22.5, min. ett ind. hørt ved Haukvannet 23.5, ett ind. hørt øst for Vintervatnet 24.5, min. to ind. hørt ved Tunga, ett ind. hørt Baklidammen og ett ind. Sommersetra 6.6, to ind. hørt ved Lille Leirsjøen og min. to ind. hørt ved Skjellbreia 7.6, min. fem ind. derav min. to store årssunger med rester av dun i hode på Fjellseter 24.5 og ett ind. hørt samme sted 7.6. **Hemne:** Ett ind. Vinjelia 3.4 (THA).

Initialer er brukt for følgende personer: Georg Bangjord (GBA), Arild Espelien (ARE), Trond Haugskott (THA), Magne Myklebust (MMY), Jostein Sandvik (JSA), Kjetil A. Solbakken (KAS), Øystein R. Størkersen (ØRS), Ingar Jostein Øien (IJØ) og Roger Wingan (RWI).

FUGLER I GAULOSEN 1993-1994

Magne Myklebust

Dette er den sjette rapporten i rekken som omhandler observasjoner fra Gaulosen-området. Det vil først og fremst bli lagt vekk på å presentere hovedtrekk og endringer ved forekomsten til et utvalg fuglearter i perioden 1993-1994. Lorentsen & Bangjord (1982) gir et godt bilde av hele fuglefaunaen i området, men etter den tid har det skjedd så mange endringer i fuglefaunaen her at det er nødvendig å supplere med de siste Gaulosen-rapportene (Størkersen & Haugskott 1988, Størkersen 1991, Myklebust 1993). For en del arter har jeg tatt med ankomstdata fra vårtrekket. Det blir her referert til gjennomsnittlig ankomsttid i *Trøndelag* i perioden 1983-1988 (Sæther 1989). Artikkelen er i hovedsak et resultat av opprop. Følgende personer skal ha takk for å ha svart på oppropet: Arne Strøm, Geir Rudolfson, Georg Bangjord, Kjetil Aa. Solbakken, Einar Sæter, Trond Haugskott, Einar Hugnes, Terje O. Nordvik og Øystein R. Størkersen. Som vanlig er det en del feltlitere som ikke har fått levert inn sitt materiale, det har derfor vært nødvendig å pløye gjennom artiklene til LRSK/Sør-Trøndelag for å få oversikten så komplett som mulig.

Rapportområdet

Rapportområdet har et større omfang enn bare området rundt utløpet av Gaula (Gaulosen). Det strekker seg fra Udduvoll bru og Stavsengan i øst og går vestover langs Gaula ned til Storøra, fortsetter så på Bynessiden ned til

områdene ved Apoteket naturreservat og Byneset kirke. På sørsiden av Gaulosen strekker rapportområdet seg fra Øysand og langs land t.o.m. Lykkjeneset i Buvika. Tilhørende skogsområder (f. eks. Laugolia og Ilhaugen) og dyrket mark hører med. Kart over rapportområdet finnes i Størkersen & Haugskott (1988). Dersom eksakt stedsangivelse ikke forekommer i rapporten, så skyldes det at observatørene ikke har angitt sted nøyaktig.

Den nye artslista

I perioden 1993-1994 ble det sett 8 nye arter i området: Svartehavsmåke, alaskasnipe, skogdue, hvitryggspett, vintererle, stillits, furukorsnebb og vierspurv. Den nye artslista for Gaulosen-området omfatter da nøyaktig 213 arter pr. 31.12.94. Våtmarkskomplekset Rinnleiret-Ørin i Nord-Trøndelag er da den eneste lokalitet i Trøndelag hvor det er registrert flere arter (ca. 220, Trond Haugskott pers. medd.) enn i Gaulosen-området. Utviklingen i antall observerte arter i Gaulosen-området er:

130 arter pr. 15.8.75 (Suul 1975).

169 arter pr. 31.12.81 (Lorentsen & Bangjord 1982).

195 arter pr. 31.12.88 (Størkersen & Haugskott 1988).

196 arter pr. 31.12.90 (Størkersen 1991).

205 arter pr. 31.12.92 (Myklebust 1993).

213 arter pr. 31.12.94 (Myklebust 1996).

ARTSKOMMENTARER

Rettelser fra forrige rapport (Myklebust 1993)

Sangsvane Figur 1 mangler data på aldersbestemmelse fra 1974, 1981 og 1992.

Kanadagås Figur 3 mangler data fra 1987, dette var ikke angitt i tabellteksten.

Hvitkinngås De 10 første funnene (i perioden 1979-1988) er publisert i Størkersen & Haugskott (1988).

Snadderand Korreksjonen fra Størkersen & Haugskott (1988) var funn nr. 5, 6 og 7 i området. Funnet i Størkersen (1991) blir da nr. 8.

Taffeland 1 hann + 1 hunn 13.4.92. Dette dreide seg om toppand, ikke taffeland. Dermed er 1 hann 8.-9.5.1990 (ESÆ) det syvende og foreløpig siste funnet i området.

Observasjoner fra 1993-1994

Smålom Stort antall: 9 ind. 16.6.93 (ESÆ). Toppnotering er 29 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Gulnebbblom 1 juv. Buvika og Gaulosen 26.11.93 (ØRS). Dette er tredje funn i området. De to første funnene var 1 ind. ved Storøra november 1981 (Lorentsen & Bangjord 1982) og 1 ind. 13.12.83 (Størkersen & Haugskott 1988).

Toppdykker 2 ad. + 1 juv. Buvika 24.1-10.4.93 (ØRS, GBA), 1 ind. Gaulosen 11.-13.4.93 (MMY, EHU), 1 ind. Gaulosen 18.5.93 (AAM, TAM), 1 ind. Buvika 29.10.93 (ØRS), 2 ind. Buvika 16.-31.12.93 (KAS, ØRS), 3 ind. ved Øysand 29.12.93 (EHU), 1 ad. Buvika 2.1.-13.3.94 (TON, EHU, ØRS), 3 ind. Buvika 2.-9.4.94 (IAS, HJE, ØRS), 4 ind. Buvika 10.4.94 (ØRS) og 5 ind. Brekka/Buvika 26.12.94 (DBO). Sistnevnte observasjon er tangering av toppnotering i området, som ble gjort 15.3.86 (Størkersen & Haugskott 1988). Gaulosen-området er den viktigste overvintrings- og trekklokaliteten i fylket.

Gråstrupedykker 12. funn: 1 ind. Buvika 12.3.94 (KAS, ETH).

Horndykker 3 ind. Buvika 10.10.93 (KAS, MMY, TON), 2 ind. Buvika 15.10.93 (ESÆ), 1 ind. Gaulosen 23.9.94 (ESÆ). Funn nr. 10 og 11 i området.

Storskarv 1 ind. ved Byneset kirke 24.1.93 (KAS, ØRS), 5 ind. ved Byneset kirke og 1 ind. ved Storøra 10.10.93 (MMY), 1 ind. Gaulosen 29.10.93 (ØRS), 1 ind. ved Apoteket 31.10.93 (ØRS), 2 ind. Buvika 2.1.94 (TON), 1 ad. + 1 juv. Gaulosen 13.3.94 (ØRS), 30 ind. trakk høyt over Vigda-dalføret og N over Byneset 2.5.94 (DBO), 1 ind. trakk opp langs Gaula i stor høyde 7.9.94 (ESÆ) og 1 ind. Brekkberga 11.9.94 (ØRS).

Sangsvane Store antall: 103 ad. + 13 juv. Gaulosen 6.3.93 (DBO) er ny toppnotering for området. Den gamle toppnoteringen var 104 ind. 27.12.86 (Størkersen & Haugskott 1994). 87 ad. + 9 juv. Gaulosen 13.3.93 (ØRS), 63 ad. + 8 juv. Gaulosen 26.12.93 (KAS), 63 ad. + 6 juv. Gaulosen 9.1.94 (ØRS), 114 ind. Gaulosen 31.12.94 (ØRS). Sen observasjon: 1 ind. Gaulosen 2.5.93 (MMY, GKL).

Sædgås 5 ind. Gaulosen 26.9.93 (TON), 1 ringmerket ind. Gaulosen 31.10.93 (ØRS), 1 ind. Gaulosen 6.-13.11.93 (ESÆ, TAM, AAM), 1 ind. Gaulosen 16.12.93 (KAS, ETH), 1 ind. Gaulosen 21.9.94 (TON). Funn nr. 13-15 i området.

Kortnebbgås Alle observasjoner er fra Gaulosen. **1993:** 64 ind. 27.4 (GRU), ca. 1055 ind. 29.4 (DBO), min. 1820 ind. 11.5 (DBO), ca. 1700 ind. 15.5 (TON), 1 ind. 30.5 (ØRS), 2 ind. 5.6 (KAS), 1 ind. 7.9 (MMY, GKL), 5 ind. 19.9 (MMY, GKL), min. 600 ind. 29.9 (GBA), min. 500 ind. 6.10 (MMY) og min. 1000 ind. 10.10 (MMY, GRU). Sistnevnte observasjon er ny toppnotering om høsten, den gamle var 611 ind. 1.10.91 (Myklebust 1993). 35 ind. 16.10 (EHU). **1994:** 124 ind. 20.4 (DBO), ca. 2000 ind. 3.5 (TBO via MMY), 1026 ind. 12.5 (ØRS), min. 1200 ind. 17.5 (EHU), min. 1300 ind. 20.5 (KAS, ETH), 4 ind. 25.5 (KAS) ca. 500 ind. 20.9 (MMY), 100 ind. 1.10 (KAS), 1 ind. 8.10.-31.12 (ØRS) er andre vinterfunn, det første var 1 ind. 8.12.89 (Størkersen 1991). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 5.5, med 1.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Tundragås Alle observasjoner er fra Gaulosen. **1993:** 1 ind. 11.5 (DBO), 2 ind. 15.5 (TON), 3 ad. 30.9-4.10 (DBO, TAM, AAM), 1 ad. 16.10-21.12 (EHU, TBJ, THA). **1994:** 1 juv. (2K) 3.5 (MMY, KOS), 1 ad. + juv. (2K) 14.5 (KAS), 1 ad. 18.-20.5 (DBO, KAS) og 1 ad. 22.9.-9.10 (DBO, ESÆ, ØRS). Funn nr. 9-15 i området.

Grågås Alle observasjoner er fra Gaulosen. Arten er fåtallig på vårtrekket: 3 ind. 27.4.93 (MMY), 2 ind. 21.-23.5.93 (KAS), 3 ind. 21.4.94 (KAS), 5 ind. 28.4.94 (EHU), 1 ind. 30.4.94 (KAS), 2 ind. 3.5.94 (MMY), 8 ind. 4.5.94 (ØRS), 2 ind. 10.5.94 (KAS). **1993:** Vinterfunn: 5 ind. 1.1 (KAS). Dette er vinterfunn nr. 3 i området. Høsttrekk: 113 ind. 27.8.93 (EHU), 344 ind. 4.9 (MMY), 570 ind. 18.-19.9 (MMY, GKL, EHU), 800-900 ind. 26.9.93 (TON), 696 ind. 30.9 (DBO), min. 200 ind. 10.10 (MMY, EHU), 1 ind. 29.-31.10 (ØRS). **1994:** Høsttrekk: 2 ind. 16.7 (ØRS), 4 ind. 9.8 (GBA), 38 ind. 20.8 (KAS), 156 ind. 24.8 (MMY), 276 ind. 27.8 (KAS), 237 ind. 1.9 (EHU), 586 ind. 3.9 (ØRS), 564 ind. 4.9 (THA), 684 ind. 10.9 (DBO), ca. 800 ind. 20.9 (MMY, KAS), 500 ind. 1.10 (KAS). 4 ind. 12.11.-31.12 (FFA, DBO, ØRS) er 4. vinterfunn. Toppnotering i området er 897 ind. 21.9.91 (Myklebust 1993).

Stripegås Dersom annet ikke er angitt, så er alle observasjoner fra Gaulosen. 1 ind. 1.1.93 (ØRS, KAS) er samme fugl som ble sett 28.11-7.12.92 (Myklebust 1993). Dette er 2. funn i området. 1 ad. 31.10-21.12.93 (DBO, TBJ, ØRS), 1 ind. Buvika 11.-12.11.93 (THA, ESÆ), 3 ind. Udduvoll 2.6.-5.6.94 (ESA, KAS), 1 ind. 17.-30.8.94 (THA, MMY, ESÆ), 2 ind. 2.9.94 (THA), 1 ind. 1.-5.9.94 (ØRS, ESÆ, THA), 1 ind. 9.-10.94 (EHU), 1 ind. 26.-27.11.94 (THA, ØRS), 1 ind. 26.-31.12.94 (KAS, ØRS, FFA, DBO). Kun de tre ind. på Udduvoll regnes som et nytt funn, og det er da funn nr. 3 i området.

Hvitkinngås 1 ind. Gaulosen 29.4.93 (MMY, TBJ), 1 ind. Gaulosen 18.9-27.11.93 (DBO m.fl.), 2 ind. Gaulosen 4.5.94 (DBO, KAS, MMY), 2 ind. Gaulosen 1.10.-9.10.94 (KAS, ØRS, ESÆ). 1 ind. Gaulosen 26.-31.12.94 (ESÆ, DBO, ØRS) er fjerde vinterfunn i området. Funn nr. 16-20 i området.

Ringgås Ett ind. av den østlige underarten *bernicla* Gaulosen 7.9.-5.10.94 (ESÆ, EHU, DBO). Dette er fjerde funn i området, og det første siden 1984 (Størkersen & Haugskott 1988). Samtlige funn er av rasen *bernicla* (Espelien & Størkersen 1985).

Kanadagås Store antall: 638 ind. Gaulosen 1.1.93 (ØRS), 520 ind. Gaulosen 26.11.94 (THA), 407 ind. Gaulosen 27.11.94 (ØRS), 649 ind. Leinstrand 2.12.94 (DBO) og 786 ind. 31.12.94 (ØRS). Toppnoteringen i området er 2200 ind. høsten 1985 (Størkersen & Haugskott 1988).

Kanadagås x grågås 1 ind. sannsynligvis av denne krysning Gaulosen 26.-31.12.94 (ØRS, KAS, ETH) er første registrering i området. Fuglen var faktisk litt større enn kanadagås, og minnet i farger mest om kanadagås, mens nebb og bein var hornfarget. Dette kan muligens være en krysning med tamgås.

Kanadagås x stripegås 1 ind. sannsynligvis av denne krysning Gaulosen 16.12.93 (KAS, ETH).

Gravand Ankomst: 2 ind. Gaulosen 29.3.93 (EHU), 1 hann Gaulosen 13.3.94 (TON). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 14.3, med 10.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). 23 ind. Gaulosen 29.5.92 (KAS) er ny toppnotering, den gamle var på 18 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982). 9 ind. Gaulosen 10.4.93 (ØRS), 10 pull. Leinøra 27.6.93 (ØRS).

Brunnakke Første hekkefunn i Gaulosen: 1 hunn med 7 nyklekte pull. Storøra 27.6.93 (ØRS), 2 hunner med ca. 10 pull. Gaulosen 29.6.93 (KAS). Vinterobservasjoner i Buvika: 1 ind. 16.1.93 (TBJ), 1 ind. 7.2.93 (MMY, GKL), 11 ind. 16.12.93 (KAS, ETH), 5 ind. + 1 hann 19.12.93 (ØRS), 2 ind. 21.12.93 (TBJ), 1 ind. 29.1.94 (ESÆ, TGI), 1 ind. 3.12.94 (EHU) og en hann 30.12.94 (KAS, ETH). Dette er vinterfunn nr. 5-8 i området. Arten har helt klart blitt en vanligere overvintrer på 90-tallet. Vårtrekk: 5 ind. Gaulosen 29.3.93 (EHU), 63 ind. Gaulosen 26.4.93 (DBO), 9 par Gaulosen 15.5.93 (TON). Høsttrekk: 182 ind. Buvika 15.10.93 (ESÆ m.fl.), 147 ind. Gaulosen 30.10.93 (DBO), 24 ind. Buvika 1.11.93 (ESÆ m.fl.), 94 ind. Buvika 11.9.94 (ØRS), 200 ind. Gaulosen 8.10.94 (ØRS), 127 ind. Buvika 22.10.94 (ØRS), 83 ind. Buvika 12.11.94 (ØRS), 19 ind. Buvika 13.11.94 (IAS, HJE).

Snadderand 1 par Gaulosen 8.6-27.6.93 (ESÆ, ØRS), 1 hann 27.7.93 (DBO). Dette er funn nr. 9 i området.

Stjertand Der annet ikke er nevnt, så kommer observasjonen fra selve Gaulosen. Vinter: 1 hann Buvika 23.1-27.3.93 (DBO, ESÆ, ØRS) og 1 hunn Buvika 2.1.94 er vinterfunn nr. 2 og 3 i området. Det første var en hunn i Buvika 31.12.89 (Størkersen 1991). **1992**: 2 hunner 5.9 (KAS). **1993**: 1 par 13.4 (EHU), 1 hann + 2 hunner 15.4 (EHU), 1 par 25.4 (KAS), 5 hanner og to hunner 8.6 (THA), 2 hanner + 1 hunn 20.6 (ØRS), 3 ind. 29.8 (TAM, KBY), 12 ind. 7.9 (ESÆ), 15 ind. 12.9 (KAS, GRU), 7 ind. 24.9 (DBO), 5 ind. 28.9 (TBJ), 10 ind. 1.10 (TAM, AAM), 1 ind. 6.10 (MMY), 6 ind. 10.10 (EHU, TON). **1994**: 2 hanner og 3 hunner 9.4-3.5 (KAS), 3 par og en hunn 23.4 (ESÆ), 1 par 12.5 (MMY), 2 hanner Leinøra 14.5 (AAM, TAM), 1 hunn 8.7.94 (TON), 7 ind. 24.8 (ESÆ), 6 ind. 26.-27.8 (MMY, KAS), 5 ind. 31.8 (TON), 2 ind. 1.9 (EHU), 3 ind. 3.9 (AAM, TAM, ØRS), 4 ind. 5.9 (ESÆ), 8 ind. 10.9 (ESÆ), 2 ind. 11.9 (EHU), 11 ind. 8.10 (ØRS).

Krikkand Vinterfunn: En hunn Buvika 3.12-31.12.94 (DBO, EHU). Dette er vinterfunn nr. 4. Ankomst: 1 ind. Gaulosen 29.3.93 (EHU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 2.4, med 27.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Store antall: 132 ind. Gaulosen 27.4.93 (THA), min. 90 ind. Gaulosen 25.8.93 (THA), min. 100 ind. Gaulosen 12.9.93 (GRU, KAS), 96 ind. Gaulosen 22.4.94 (ESÆ), 30 hanner Udduvoll 25.7.94 (ESÆ). Toppnoteringen i området er 137 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Knekkand Gaulosen: 2 hanner 13.-22.5.93 (ESÆ, ØRS m.fl.), 2 hanner og 1 hunn 23.5.93 (KAS), 1 hann 27.5.93 (TBJ), 1 par 30.5.93 (ØRS), 2 hanner og 1 hunn 8.6.93 (ESÆ), 2 hanner 18.6.93 (ESÆ), 1 ind. 7.9.93 (ESÆ), 1 hann 4.5.-16.5.94 (MMY, THA, KOS). Funn nr. 14-17 i området.

Skjeand Der annet ikke er nevnt kommer observasjonene fra Gaulosen. 1 par 24.4.90 (GRU), 1 hann 24.4-1.6.93 (MMY, ØRS), 1 par 1.5.93 (TAM, AAM), 2 hanner 13.5.93 (ESÆ), 5 hanner og 4 hunner 22.5.93 (KAS, ETH, TAM), 1 ind. 29.6.93 (AST), 1 hann 25.7.93 (ØRS), 2 ind. 15.8.93 (TAM, KBY), 1 ind. 7.9.93 (ESÆ), 1 ind. Leinøra 16.9.93 (MMY), 1 ind. 24.10.93 (KAS), 1 par 4.5.94 (ØRS), 2 hanner 1.6.94 (ESÆ, TGI), 2 ind. 23.8.94 (ESÆ, TGI) og 1 ind. 8.10.94 (THA).

Toppand Vårtrekk: 1 par Buvika 10.4.93 (ØRS). Nye toppnoteringer: 25 ind. Gaulosen 24.4.93 (GRU, MMY), 32 ind. Buvika 25.4.93 (KAS), 41 ind. Brekkberga 29.4.93 (ESÆ) er ny toppnotering. Den gamle toppnoteringen var 23 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982). 5 hanner + 2 hunner Gaulosen 17.5.93 (ØRS), 1 hann Gaulosen 1.-2-6.94 (ESÆ). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 12.4, med 7.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Bergand Vinterfunn: 6 hanner + 9 ind. Buvika 19.12.93 (ØRS), 16 ind. Gaulosen 29.12.93 og 11.3.94 (EHU), 14 ind. Buvika 2.1.94 (TON), 40 ind. Brekkberga 29.1.94 (ESÆ), 11 ind. Buvika 12.3.94 (KAS, ETH). Toppnoteringen er 78 ind. 4.11.84 (Størkersen & Haugskott 1988). Bergandas vinterbestand kan variere mye fra år til år. Den er normalt en sjelden overvintrer, men enkelte vintre kan den være langt vanligere enn normalt. I januar 1989 ble det registrert 120 ind. i Trondheimsfjorden, mens gjennomsnittet i perioden 1977-1991 var 22 ind. (Nygård 1992). Andre observasjoner: 29 ind. Gaulosen 20.10.93 (THA).

Sjørre Store antall (og ny toppnotering): 163 ind. Gaulosen 20.6.93 (ØRS), 70 ind. Gaulosen 2.6.94 (GBA), 157 ind. Buvika-Gaulosen 19.6.94 (ØRS), 130 ind. 24.6.94 (GBA), 269 ind. Gaulosen 3.7.94 (ØRS) og 181 ind. 11.7.94 (THA). Den gamle toppnoteringen var på 144 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982). Svartand og sjørre (hovedsakelig hanner av begge arter) lå samlet i en flokk 24.6.94 og var meget urolig (like før "take off") kl. 15.00. Kl. 18.30 var samtlige fugler borte fra området.

Svartand Vinterfunn: 12 ind. Gaulosen 3.3.93 (EHU), 32 ind. Buvika 19.12.93 (ØRS), 35 ind. Buvika 2.1.94 (TON), 32 ind. 29.1.94 (ESÆ). Store antall (og ny toppnotering): 30 ind. Gaulosen 2.6.94 (GBA), 190 ind. Gaulosen 24.6.94 (GBA), 120 ind. Gaulosen 26.11.94 (THA), 177 ind. Gaulosen 26.12.94 (DBO). Den gamle toppnoteringen var på 176 ind. 7.4.85 (Størkersen & Haugskott 1988). Har i likhet med bergand sterke svingninger i vinterbestanden i Trøndelag. I januar 1985 var det 959 ind. i Trondheimsfjorden, mens snittet i perioden 1977-1991 var 204 ind. (Nygård 1992).

Havelle Stort antall: 235 ind. Brekkberga 23.4.93 (GBA). Toppnotering er 272 ind. 7.5.90 (Myklebust 1993).

Kvinand Nye toppnoteringer: 232 ind. Buvika-Brekkberga 15.4.93 (ESÆ), 312 ind. Brekkberga-Gaulosen 23.4.93 (DBO). Den gamle toppnoteringen er 175 ind. 20.12.81 (Størkersen & Haugskott 1988).

Islandsand 1 hann oppholdt seg i Buvika (og delvis i Gaulosen) i periodene 17.10.-24.4.93 og 15.10.93-20.3.94 (Størkersen m. fl. 1995) Observasjonen 20.3.94 (ØRS) var den siste observasjonen av fuglen som har oppholdt seg i området hver vinter siden 22.12.86 (Hugnes 1987, Størkersen & Haugskott 1988, Størkersen 1991, Myklebust 1993).

Siland Hekkefunn: 1 hunn med 4 pull. Storøra 27.8.94 (MMY).

Laksand Alle observasjoner er fra Gaulosen: 2 hunner 24.1.93 (KAS, ØRS), 3 hanner 22.5.92 (KAS), 2 par 11.5.93 (KAS), 5 ind. 15.5.93 (TON), 2 ind. 30.5.93 (EHU), 5 ind. 19.8.93 (EHU), 9 ind. 27.8.93 (EHU), 10 ind. 28.8.93 (KAS), 3 ind. 10.10.93 (EHU, TON), 2 ind. 1.4.94 (AST), 1 ind. 3.5.94 (Bård Gunnar Stokke), 9 ind. 11.7.94 (ESÆ), 3 ind. 8.8.94 (KAS), 8 ind. 9.8.94 (EHU), 10 ind. 20.8.94 (KAS), 6 ind. 21.8.94 (EHU), 7 ind. 24.8.94 (MMY), 15 ind. 27.8.94 (KAS), 3 ind. 31.8.94 (TON), 6 ind. 25.9.94 (EHU).

Havørn Dersom annet ikke er nevnt, så er observasjonene fra Gaulosen. 1 subad. 5.9.92 (KAS), 2 ad. 24.1.93 (ØRS), 1 ad. 13.4.93 (EHU), 1 ind. 27.8. og 18.9.93 (EHU), 1 ind. 27.-28.11.93 (AST), 1 ind. (1K) Buvika 26.12.93 (KAS), 3 ind. 11.3.94 (EHU), 1 ad. 8.4.94 (KAS, ETH), 2 ind. 10.5.94 (KAS), 1 ad. 14.5.94 (KAS), 1 ad. 9.9.94 (EHU), 1 ad. + 1 juv. 3.12.94 (EHU), 1 ind. 30.12.94 (KAS).

Sivhauk En hann (2 K) Gaulosen 15.8.94 (THA, ESÆ). Dette er andre funn i området. Det første funnet er fra 21.9.86 (Størkersen & Haugskott 1988).

Høsehauk 1 ind. Gaulosen 27.8.93 (EHU), 1 hunn (1K) Nedre Mule 7.9.93 (MMY, GKL), 1 hann Gaulosen 27.8.94 (MMY), 1 ad. Gaulosen 18.9.94 (EHU).

Spurvehauk 1 ind. Gaulosen 10.8.92 (KAS), 1 ind. Gaulosen 14.8.92 (KAS), 1 ind. Gaulosen 5.9.92 (KAS), 2 ind. Gaulosen 24.1.93 (KAS, ØRS), 1 ind. Gaulosen 26.9.93 (TON), 1 hunn Gaulosen 27.-28.11.93 (AST), 1 ind. Gaulosen 24.8.94 (TON), 1 ind. Gaulosen 2.9.94 (TON), 1 ind. Stavsengan 23.9.94 (MMY).

Fjellvåk 1 ind. Gaulosen 29.5.92 (KAS), 1 ind. Gaulosen 29.4.93 (MMY), 1 ind. Gaulosen 17.4.94 (KAS), 1 ind. Leinøra 24.4.94 (ESÆ), 2 ind. Lauglolia 10.9.94 (ØRS). Funn nr. 3-7 på 90-tallet. Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 9.4, med 24.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Dvergfalk 1 ind. Gaulosen 5.9.92 (KAS), 1 juv. Gaulosen 27.8.94 (KAS, MMY), 1 ind. Udduvoll 9.10.94 (KAS, MMY m. fl.).

Jaktfalk 1 ind. tok stokkand mellom Leinstrand og Gaulosen 5.2.94 (ØRS). Funn nr. 4 i området. Ungfugler er imidlertid regelmessig om vinteren i området (Arnold Hamstad).

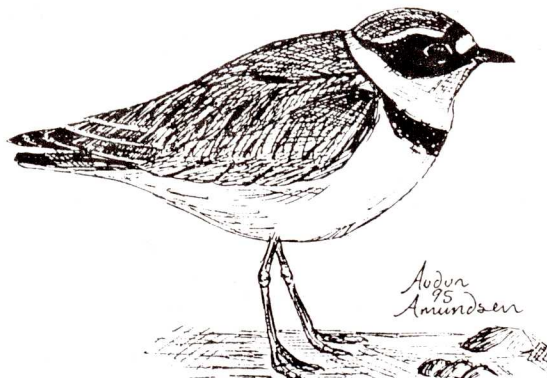
Vandrefalk 1 ind. Storøra 25.8.93 (AST), en juv. Gaulosen 31.8.94 (Alf Ivar Oterholm via ØRS), ett ind. 17.9.94 (AAM, TAM) og en juv. 8.10.94 (THA). Funn nr. 4-7 i området.

Sothøne 1 ind. Gaulosen 25.4.93 (Pål Mølnvik) er fjerde funn i området.

Trane 11. funn: 2 ind. trakk over Storøra og gikk ned på et jorde på Mule 16.5.93 (ESÆ).

Tjeld Ankomst: 70 ind. Gaulosen 13.3.93 (KAS, ETH), 1 ind. Buvika 6.3.94 (KAS), 57 ind. Storøra 13.3.94 (TON), derav 1 partiell albino. Denne ble også sett i Buvika 25.5.94 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 5.3, med 28.2 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Store antall: 230 ind. Gaulosen 28.-29.3.93 (EHU), 336 ind. Gaulosen 20.4.93 (ESÆ), 396 ind. Gaulosen 21.4.94 (KAS), 274 ind. Gaulosen 16.7.94 (ØRS). Toppnotering er 544 ind. 15.4.92 (Myklebust 1993). En delvis albino hadde tilhold i Buvika fra 28.3.93 og ut sommeren (GBA, ØRS, EHU). Sen observasjon: 1 ind. Øysand 10.10.93 (GKL).

Dverglo 1 ind. i fluktspill ved Udduvollbrua 28.5.92 (FFA), 1 par Leinøra 20.5.93 (TAM), 1 ind. Gaulosen 29.-30.7.93 (ESÆ, THA). Hekkefunn: En ad. med tre pull. Udduvoll 28.5.94 (Jonny Pedersen). Dette er første konstaterte hekkefunn på 90-tallet. En juv. Gaulosen 17.-18.8.94 (THA, ESÆ, EHU).

Sandlo Ankomst: 6 ind. Gaulosen 28.3.93 (EHU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 23.3, med 7.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Store antall: 70 ind. Gaulosen 7.8.93 (TON), 51 ind. 17.5.94 (EHU), 26 ind. Gaulosen 29.5.94 (ØRS),

Tundralo Tidlig høsttrekk: 1 ind. Gaulosen 15.7.93 (EHU). Det er svært uvanlig med juli-observasjoner hos oss. 1 ad. ble også sett på Gaulosen 29.7.89 (Størkersen 1991). Store antall: 14 ind. Gaulosen 3.-5.10.94 (ESÆ). Toppnotering i området er 36 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Heilo Ny toppnotering: Min. 520 ind. 15.9.94 (THA, MMY). Den gamle toppnoteringen var min. 480 ind. inne på markene på Øysand (Størkersen & Haugskott 1988). Vårtrekk: min. 125 ind. Øysand 4.5.94 (MMY, KOS).

Vipe Der annet ikke er nevnt, så er obs. fra Gaulosen. Ankomst: 20 ind. 13.3.93 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 12.3, med 5.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Hekkefunn: 1 reir m/rugende ad. ved hyttene på Øysand 8.5.94 (TON). Store antall: 500 ind. 10.8.92 (KAS), 500 ind. 20.8.94 (KAS), 485 ind. 27.8.94 (TBO), 492 ind. 15.9.94 (MMY). Toppnotering er 1400 ind. 18.9.89 (Størkersen 1991).

Polarsnipe Høsttrekk Gaulosen: 2 ind. i sommerdrakt 16.7.94 (ØRS) er et tidlig funn på høsttrekket. 9 ind. 28.8.93 (KAS, ETH), min. 14 ind. 12.9.93 (THA), 4 ind. 8.8.94 (KAS, ESÆ), 2 ind. i sommerdrakt 9.8.94 (TON), 2 ind. 21.8.94 (EHU), 3 ind. 27.8.94 (THA), 2 ind. 31.8.94 (TON), 2 ind. 15.9.94 (MMY).

Sandløper 1 ad. Gaulosen 4.8.93 (ESÆ), 2 ad. Gaulosen 5.8.93 (ESÆ, THA), 1 ind. Gaulosen 18.9.93 (EHU), 1 ind. Gaulosen 3.10.94 (ESÆ).

Dvergsnipe Høsttrekk Gaulosen: 10 ind. 28.8.93 (KAS), 8 ind. 12.9.93 (GRU, KAS), 12 ind. Leinøra 16.9.93 (MMY), 6 ind. 27.8.94 (THA), 2 ind. 15.9.94 (MMY). Topppnotering er 74 ind. 20.9.85 (Myklebust & Haugskott 1988).

Temmincksnipe 6 syngende hanner Gaulosen 20.6.93 (ØRS). Hekkefunn: 1 ad. med pull. Udduvoll medio juni 1993 (TAM). 1 syngende hann Leinøra 27.6.93 (ØRS).

Tundrasnipe Sjelden på vårtrekk: 1 ind. Gaulosen 31.5.93 (DBO) er andre vårfunn i området. Det første vårfunnet er 2 ind. 29.-30.5.77 (Lorentsen & Bangjord 1982). Høsttrekk Gaulosen: 41 ind. 30.8.93 (DBO) er ny topppnotering i området. Den gamle topppnoteringen var 36 ind. 4.9.91 (Myklebust 1993). 3 ind. 7.9.93 (MMY, GKL), 2 ind. 12.9.93 (GRU, KAS), 1 ind. Leinøra 16.9.93 (MMY), 4 ind. 27.8.94 (KAS).

Alaskasnipe Ny art for området: 1 ind. (trolig ad.) Gaulosen 9.8.94 (ØRS).

Fjæreplytt En juv. Gaulosen 6.8.93 (THA), 2 juv. Gaulosen 3.8. og 15.8.94 (THA, ESÆ) og en juv. 20.-21.8 (AAM, TAM) er høstfunn nr. 5 og 6 i området. Arten overvintrer sannsynligvis regelmessig i området (Lorentsen & Bangjord 1982).

Myrsnipe Der annet ikke er angitt, så er observasjonene fra Gaulosen. **Vårtrekk:** 1 ind. 27.4.93 (KAS), 35 ind. 15.5.93 (TON), 3 ind. 14.5.94 (KAS), 40 ind. 26.5.94 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 6.5, med 26.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Topppnotering om våren er 163 ind. 20.5.90 (Størkersen 1991). **Høsttrekk:** 65 ind. 10.10.93 (TON, MMY, GKL), 8 ind. 31.10.93 (MMY), 145 ind. 27.8.94 (THA), 214 ind. 3.10.94 (ESÆ). Topppnoteringen i området er 347 ind. 23.9.90 (Myklebust 1993). **Vinterfunn:** Ett ind overvintret vinteren 1994/1995 i Gaulosen. Den ble sett 13.11.94 (IAS, HJE) og 26.12.94 (KAS, GAS). Dette er andre vinterfunn i området.

Brusfugl Store antall: 600 ind. Gaulosen 28.8.93 (KAS, ETH), 800-900 ind. Gaulosen 15.9.94 (THA), ca. 800 ind. Gaulosen 23.9.94 (ESÆ). Topppnotering er min. 2500 ind. 4.9.90 (Størkersen 1991). Vårtrekk: 1 hann Gaulosen 27.4.93 (THA, KAS, ESÆ) og 3 hanner 30.4.93 (KAS, MMY) er tidlige funn. 6 ind. Gaulosen 4.5.94 (MMY, KOS). 112 ind. Øysand 21.5.94 (MMY, GKL) er et stort antall om våren. Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 5.5, med 30.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Kvartbekkasin 1 ind. Gaulosen 1.-4.10.94 (KAS, ESÆ) er funn nr. 9 i området.

Enkeltebekkasin Ankomst: 2 ind. 13.4.93. Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 7.4, med 28.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Ny topppnotering: 30 ind. 14.8.92 (KAS). Den gamle topppnoteringen var 18 ind. 4.9.76 (Lorentsen & Bangjord 1982).

Dobbeltbekkasin 1 ind. Gaulosen 31.7.93 (GRU) er funn nr. 4 i området.

Rugde Ankomst: 1 ind. Lauglolia 2.4.94 (ØRS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 7.4, med 23.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Svarthalespove 1 ind. Gaulosen 17.9.94 (AAM, TAM) er funn nr. 12 i området.

Lappspove Arten er vanlig på vårtrekket i ytre kyststrøk, men mer fåtallig inne i fjorden: 2 ind. Gaulosen 13.4.93 (EHU), 1 ind. Gaulosen 8.4.94 (KAS, ETH). Høsttrekk Gaulosen: 3 ind. 10.8.92 (KAS), 2 ind. 14.8.92 (KAS), 2 ind. 31.7.93 (GRU), 1 ind. 9.8.94 (GBA), 1 ind. 11.-25.9.94 (EHU, MMY, TON), 1 ind. 8.-10.4.94 (ØRS)

Småspove 1 ind. Udduvoll 12.5.92 (KAS), min. 4 ind. Gaulosen 10.8.92 (KAS), 1 ind. Gaulosen 14.8.92 (KAS), 1 ind. Udduvoll 18.4.94 (MMY, KOS) er en meget tidlig observasjon, 1 ind. Gaulosen 4.5.94 (KAS, MMY), 1 ind. Udduvoll 4.5.94 (KAS), 3 ind. Gaulosen 8.5.94 (TON), 1 ind. Udduvoll 14.5.94 (KAS), 1 ind. Udduvoll 5.6.94 (KAS), 1 ind. Gaulosen 17.8.94 (EHU), 4 ind. Gaulosen 20.8.94 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 1.5, med 25.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989)

Sotsnipe Alle observasjoner er fra Gaulosen. 48 ind. 10.-14.8.89 (GRU) er vel de samme 48 ind. som ble sett 7.8.89 (Størkersen 1991). Dette er topppnotering for området. 3 ind. 5.9.92 (KAS), 1 ind. i sommerdrakt 19.6.94 (ØRS). 1 ind. 8.-10.8.94 (KAS, ESÆ), 2 ind. 15.8.94 (ESÆ), 3 ind. 18.8.94 (ESÆ), 7 ind. 20.8.94 (AAM), 1 ind. 24.8.94 (MMY), 4 ind. 27.8.94 (TBO), 2 ind. 1.-3.9.94 (ESÆ, ØRS) og 3 ind. 4.9.94 (ØRS).

Rødstilk Ankomst: 1 ind. 13.4.93 (EHU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 1980-tallet var 22.4, med 16.4 som tidligste registrering (Sæther 1989). Nye toppnoteringer: 147 ind. Gaulosen 11.7.93 (DBO) og 154 ind. Gaulosen 16.7.94 (ØRS). Den gamle toppnoteringen var 140 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Gluttsnipe Ankomst Gaulosen: 2 ind. 30.4.93 (KAS), 7 ind. 4.5.94 (MMY). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 28.4, med 22.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Store antall: 31 ind. 9.8.94 (ESÆ). Toppnotering er 52 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Skogsnipe 1 ind. Udduvoll 19.4. og 21.4.94 (ESÆ). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 21.4, med 16.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Grønnstilk 1 ind. Gaulosen 30.7.94 (ESÆ), 2 ind. Gaulosen 3.8.94 (THA), 1 ind. Gaulosen 8.-9.8.94 (KAS, ØRS, ESÆ), 1 ind. Gaulosen 27.8.94 (THA, MMY, KAS).

Strandsnipe Der annet ikke er nevnt, så er alle obs. fra Gaulosen. Ankomst: 1 ind. Leinøra 2.5.93 (MMY, GKL) og 1 ind. 4.5.94 (MMY, KOS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 1.5, med 27.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Stort antall: 20 ind. 18.5.93 (KAS), 20 ind. 8.8.94 (KAS), 20 ind. 27.8.94 (KAS). Toppnotering i området er 38 ind. 7.8.91 (Myklebust 1993). Sene observasjoner: 1 ind. 18.9.93 (EHU), 1 ind. 8.10.94 (THA).

Steinvender Vårfunn : 1 ind. Gaulosen 14.5.94 (AAM, TAM, KAS) og 1 ind. Udduvoll 25.5.94 (KAS). Funn nr. 11 og 12 i området.

Svømmesnipe 7 ind. Gaulosen 10.-14.8.89 (GRU) er vel blant de 8 ind. som ble sett 6.8.89 (Størkersen 1991). Dette var funn nr. 8 (Størkersen 1991) av totalt 13 funn pr. 31.12.92 (Myklebust 1993). 1 ind. Gaulosen 9.-10.8.94 (ESÆ, TON) var funn nr. 14 i området.

Fjelljo 1 ind. Gaulosen 29.6.93 (KAS) er tredje funn i området.

Svartehavsmåke Ny art for området: En subad (2/3K) Gaulosen 27.4.93 (ESÆ, THA).

Hettemåke Ca. 1700 par og en meget god produksjon av unger på Storøra i 1992 (ØRS), 2000 ind. Gaulosen 10.4.93 (ØRS), 3000 ind. Gaulosen 1.6.93 (ØRS), i underkant av 1500 par og en middels produksjon av unger på Storøra i 1993 (ØRS), 3200 ind. Gaulosen 4.5.94 (ØRS).

Fiskemåke Vinter: 6 ad. + 1 juv. Buvika 1.1.93 (ØRS), 2 ad. + 1 juv. Buvika 21.11.93 (KAS), 10 ad. Buvika 26.12.93 (KAS), 7 ad. Buvika og 1 juv. Gaulosen 9.1.94 (ØRS), 1 ind. Gaulosen 6.2.94 (KAS), 10 ind. Buvika 6.2.94 (KAS), 1 ind. (2K) Gaulosen 12.3.94 (KAS, ETH), 5 ind. Buvika 12.3.94 (KAS), ca. 30 ind. Buvika 17.12.94 (FFA), 1-2 ind. Buvika 30.12.94 (KAS).

Gråmåke Stort antall: 380 ind. Buvika 22.10.94 (ØRS). Toppnotering er 1100 ind. 17.8.89 (Størkersen 1991).

Grønlandsmåke 2. funn: 1 juv. Buvika 20.3.94 (ØRS). Samme dag ble 1 ind. (2K) sett i Børse (ESÆ). Det første funnet var 1 ind. 9.3.78 (Lorentsen & Bangjord 1982).

Polarmåke 10. funn: 1 ind. (1K) Buvika 21.11.93 (KAS).

Svartbak Første vellykkete hekkefunn fra Gaulosen: 2 store unger 2.7.93 (ØRS). Ett par gikk til hekking på Storøra i 1994, men hekkeforsøket ble mislykket. Første hekkeforsøk kom i 1992, også da med negativt utfall (Myklebust 1993).

Sildemåke Sen høstobservasjon: 1 juv. Buvika 31.10.93 (TBO via MMY).

Krykkje 1 ind. (2K) Gaulosen 24.1.93 (KAS, ØRS) er 2. funn i området. Det første var 1 ind. Buvika 12.1.92 (Myklebust 1993).

Makrellterne En juv. (2K) Gaulosen 1.7.94 (THA). Dette er første funn av en makrellterne i andre kalenderår i Gaulosen. Det foreligger to funn av rødnebbterner i andre kalenderår i området (Myklebust 1993). Terner i andre kalenderår trekker vanligvis ikke nordover fra den sørlige halvkule, og er sjeldne i Norge. Ankomst Gaulosen: 3 ind. 15.5.93 (TON) og 4 ind. 10.5.94 (MMY, KOS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 12.5, med 5.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Nye toppnoteringer: 50 ind. Gaulosen 18.5.92 (KAS) og 150 ind. Gaulosen 25.6.92 (KAS, AAM). Gammel toppnotering var 40 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Rødnebbterne 40 ind. Gaulosen 22.5.92 (KAS) og 30 ind. Gaulosen 25.6.92 (KAS, AAM) er nye toppnoteringer i området.

Teist 2 ind. Gaulosen 15.10.93 (AST) er 4. funn i området.

Bydue 30 ind. Buvika 21.11.93 (KAS), 25 ind. Buvika 9.1.94 (ØRS). Toppnotering i området er 30 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Skogdue Ny art for området: Ett ind. sammen med ringduer i Apoteket 23.8.94 (ESÆ, TGI).

Ringdue 1 ind. Buvika 16.12.93 (KAS, ETH) og 1 ind. Gaulosen 17.-26.12.94 (FFA, DBO) er vinterfunn nr. 2 og 3 i området. Store antall: 400 ind. Gaulosen 17.9.93 (KAS), 108 ind. Mule 23.9.94 (ESÆ). Den gamle toppnoteringen var min. 300 ind. Mule 17.8.89 (Størkersen 1991).

Turteldue En juv. Mule 22.10.94 (DBO) er tredje funn i området.

Hornugle 1 ind. på Gaulosen 3.10.94 (ESÆ) er andre funn i området. Det første funnet er fra 28.12.86, da 3 ind. ble sett i krattskogen ved Nedre Mule (Størkersen & Haugskott 1988).

Svartspett 1 ind. fløy ut fra hyttefeltet på Øysand og over Storøra 12.9.93 (ESÆ). 1 ind. hørt på Bynessida 21.9.94 (TON). 1 ind. Lauglolia 8.10.94 og ut året (ØRS m. fl.). Dette er funn nr. 2-4 i området. Første funn ble gjort i 1992, med ett territorium på Ilhaugen i Buvika (Myklebust 1993).

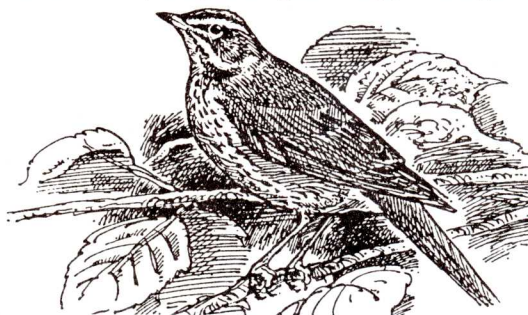
Hvitryggspett Ny art for området: En hunn holdt seg sammen med en flaggspetthann i Lauglolia 5.5.94 (JOG).

Flaggspett Hekkefunn: 1 par Lauglolia 1993 (ØRS). 1 ind. Gaulosen 9.5.93 (EHU), 1 ind. Buvika 10.10.93 (MMY, GKL), 1 ind. ved Byneset kirke 10.10.93 (MMY, GKL), 1 hann Lauglolia 31.10.93 (MMY), 1 ind. Lauglolia 29.4.94 (MMY), 1 trommende hann Lauglolia 30.4.94 (KAS), 1 ind. Lauglolia 4.5.94 (KAS), 1 hann ble sett sammen med en hvitryggspett-hunn i Lauglolia 5.5.94 (JOG). 1 hann Gaulosen 8.10.94 og 22.10.94 (ØRS).

Dvergspett Min. 3 par hekker i området ved Udduvoll bru og Stavsengan. Fuglene er hørt og sett 19.4.94 og 21.4.94 (ESÆ, THA).

Tårnseiler Nye toppnoteringer: 50 ind. Øysand 29.5.94 (ØRS) og 120 ind. Gaulosen 20.8.94 (KAS). Den gamle toppnoteringen var ca. 30 ind. 10.9.87 (Størkersen & Haugskott 1988).

Sandsvale Ankomst: 1 ind. Gaulosen 9.5.93 (EHU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 7.5, med 28.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Ny toppnotering: 150 ind. Gaulosen 25.5.94 (KAS). Den gamle toppnoteringen var min. 20 ind. 10.5.86 (Størkersen & Haugskott 1988).

Låvesvale Ankomst: 4 ind. Gaulosen 9.5.93 (EHU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 1.5, med 26.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Ny toppnotering: 1000 ind. ble sett i surt vær på Øysand 29.5.94 (ØRS). Den gamle toppnoteringen var 440 ind. 24.8.88 (Størkersen & Haugskott 1988).

Taksvale Ny toppnotering: 100 ind. på Øysand 29.5.94 (ØRS). Den gamle toppnoteringen var 30 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982). Ankomst: 2 ind. Leinøra 2.5.93 (MMY, GKL). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 4.5, med 28.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Heiplierke Nye toppnoteringer: min. 100 ind. 5.9.92 (KAS), min. 300 ind. 8.9.94 (THA). Den gamle toppnoteringen var 70 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982). Sent funn: 1 ind. Gaulosen 10.10.93 (EHU, TON).

Skjærpiplerke 1 ind. Gaulosen 3.4.94 (ØRS) og 11.4.94 (MMY) er første funn på 90-tallet. Arten opptrer uregelmessig i området i trekketidene og om vinteren (Lorentsen & Bangjord 1982).

Gulerle Dersom annet ikke er nevnt, så er obs. fra Gaulosen. Ankomst: 1 ind. 8.5.94 (TON), 1 ind. 12.5.94 (ØRS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 10.5, med 6.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989). 9 ind. 10.8.92 (KAS), 7 ind. 14.8.92 (KAS), 10-20 ind. 31.7.93 (GRU), 2 ind. Leinøra 21.5.94 (MMY, GKL), 1 ind. Udduvoll og 2 ind. Leinøra 26.5.94 (KAS), 1 ind. 8.7.94 (TON), 2 ind. 11.7.94 (TON), 10 ind. 8.8.94 (KAS, ESÆ), 2 ind. 9.8.94 (TON), 2 ind. 17.8.94 (EHU), 5 ind. 20.8.94 (KAS), 1 ind. 21.8.94 (EHU), 1 ind. 27.8.94 (MMY), 1 ind. 31.8.94 (TON).

Vintererle Ny art for området: 1 ind. Gaulosen 11.5.94 (TBO via MMY).

Linerle Ankomst: 2 ind. Gaulosen 8.4.94 (KAS, ETH). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 4.4, med 13.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Rødstrupe Ankomst: 1 syngende hann Gaulosen 8.4.94 (KAS, ETH). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 13.4, med 3.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989)

Blåstrupe 1 ind. Gaulosen 9.8.94 (ØRS), 3 ind. Gaulosen 18.8.94 (ESÆ), 1 ind. Gaulosen 20.8.94 (KAS), min. 10 ind. Storøra 27.8.94 (THA), 1 hann Gaulosen 1.9.94 (EHU).

Rødstjert Sen observasjon: 1 ind. Gaulosen 4.10.94 (ESÆ).

Buskskvett 7 ind. Gaulosen 20.8.94 (KAS) er tangering av toppnotering (jfr. Lorentsen & Bangjord 1982).

Steinskvett 6 ind. Gaulosen 1.9.94 (ESÆ), 6 ind. Gaulosen 10.9.94 (ESÆ), 9 ind. Gaulosen 4.10.94 (ESÆ). Arten var tallrik over hele Trøndelag i september-oktober 1994.

Ringtrost 2. funn: 1 ind. i en av hyttehagene på Øysand 4.10.94 (ESÆ). Første funn var 1 ind. sammen med gråtrost 25.4.81 (Lorentsen & Bangjord 1982).

Svarttrost Sen observasjon: 1 ind. Buvika 21.11.93 (KAS).

Måltrost Ankomst: 1 syngende hann Lauglolia 11.4.93 (MMY). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 20.4, med 14.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Rødvingetrost Vinter: 1 ind. Gaulosen 24.1.93 (ØRS) er første vinterfunn i området.

Sivsanger 1 syngende hann ved Udduvollbrua 28.5.92 (FFA). 1 syngende hann + 1 ad. med mat for 2 juv. i strandsonen nedenfor Apoteket naturreservat 17.7.94 (ØRS) er første hekkefunn i området. Funn nr. 4 og 5 i området. Arten ser ut til å ha etablert seg som hekkefugl i Gaulosen-området i løpet av 90-tallet.

Gulsanger Ankomst: 1 syngende hann Udduvoll 22.5.93 (KAS, ETH, TAM), 1 syngende hann Lauglolia 26.5.94 (MMY, KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 20.5, med 15.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Møller 1 syngende hann Gaulosen 25.6.92 (KAS), 1 syngende hann Leinøra 5.6.94 (KAS), 1 ind. Gaulosen 8.8.94 (ESÆ, KAS).

Tornsanger Ankomst: 1 syngende hann 18.5.92 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 14.5, med 7.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989). 1 varslende ind. Gaulosen 29.6.93 (KAS).

Hagesanger Første hekkefunn: 2 ind. varslet med mat i nebbet på Leinøra 28.6.93 (KAS). 1 syngende hann Lauglolia 29.6.93 (KAS).

Munk Tidlig ankomst: 1 syngende hann Leinøra 29.4.93 (GBA), 1 syngende hann Lauglolia 4.5.94 (KAS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 12.5, med 5.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Bøksanger 1 syngende hann Lauglolia 22.5-5.6.93 (ØRS, EHU, GBA) og 1 syngende hann Lauglolia 26.5-2.6.94 (KAS, MMY, ETH). Funn nr. 5 og 6 i området, og de første siden 1986. De fire første funnene ble gjort i perioden 1977-1986 (Størkersen & Haugskott 1988).

Gransanger Ankomst: 1 syngende hann Lauglolia 11.4.93 (MMY). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 18.4, med 13.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Løvsanger Ankomst: 1 syngende hann Leinøra 2.5.93 (MMY, GKL), 1 syngende hann Nedre Mule og Lauglolia 10.5.94 (MMY, KOS). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 2.5, med 29.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Grå fluesnapper Ankomst: 1 ind. Gaulosen 21.5.93 (KAS, ETH). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 18.5, med 15.5 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Spettmeis 3 par Lauglolia 10.4.93 (ØRS). Normalt er det 5 par i Lauglolia. En kald vinter kan forklare reduksjonen i antall hekkende par (ØRS). 3 par Apoteket 11.4.93 (ØRS).

Stjertmeis 1 ind. Lauglolia 2.4.94 (ØRS), 4.5.94 (KAS) og 10.5.94 (KAS). 1 ind. langs Vigda 2.5 km. fra Buvika 25.5.94 (KAS), 7 ind. Stavsengan 9.10.94 (KAS, MMY m.fl.).

Varsler 1 ind. Mule 12.11.94 (DBO). Funn nr. 6 på 90-tallet.

Nøtteskrike 1 ind. Apoteket 11.4.93 (ØRS), 1 ind. Gaulosen 10.10.93 (KAS, ETH), 1 ind. Gaulosen 13.2.94 (AST). Dette er funn nr. 2-4 i området. Det første funnet var et ind. 14.9.80 (Lorentsen & Bangjord 1982).

Kornkråke Alle observasjoner fra Gaulosen: 1 ind. 12.9.93 (THA), 1 juv. 10.10.93 (KAS, ETH, GKL), min. 15 ind. 24.10.93 (KAS, ETH), 1 ind. 31.10.93 (ØRS), min. 13 ind. 11.11.93 (THA), 1 ind. 26.11.93 (ØRS), 1 ind. 1.4.94 (AST), 5 ind. 25.5.94 (KAS), 30 ind. 19.9.94 (TAM, AAM), 1 ad. + 1 juv. 8.10.94 (ØRS) og 1 ind. 22.10.94 (ØRS).

Kaie Min. 15 ind. Gaulosen 24.10.93 (KAS, ETH), 1 ind. Udduvoll 4.5.94 (KAS), 10 ind. Gaulosen 20.10.94 (TON). Topponotering i området er 36 ind. 5.10.89 (Størkersen 1991).

Stær Ankomst: ca. 20 ind. Gaulosen 13.3.94 (TON). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 8.3, med 2.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989). Stort antall: min. 2000 ind. Gaulosen 5.9.92 (KAS), 2500 ind. 10.9.93 (KAS). Topponoteringen er 10 000 ind. 26.8.90 (Størkersen 1991).

Pilfink 1 ind. Øysand 21.3.93 (MMY, KOS), 25.-27.4.93 (KAS), 5.5.93 (TAM, AAM), 27.5.93 (ESÆ), 1.6.93 (Roger Wigan) og 23.7.93 (ESÆ). Dette ind. er andre funn i området. Det første funnet er 1 ind. ved Udduvoll 28.5.91 (Myklebust 1993).

Bokfink Ankomst: 10 syngende hanner Gaulosen 8.4.94 (KAS, ETH). Ankomst i Gaulosen-området i 1991 var 6.4 og i 1992 var det 9.4 (Myklebust 1993). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 1.4, med 25.3 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

Grønnfink Stort antall: min. 200 ind. Gaulosen 3.8.94 (THA). Topponoteringen i området er 300-400 ind. 2.9.90 (Størkersen 1991).

Stillits Ny art for området: 1 ind. Gaulosen 11.11.93 (ESÆ, THA) og 2 ind. Buvika 30.12.94 (KAS). Funn nr. 1 og 2 i området.

Tornirisk 2 ind. Gaulosen 31.8.94 (TON), 1 ind. Gaulosen 2.9.94 (THA, TON) og 4 ind. Gaulosen 4.9.94 (THA) er funn nr. 5 og 6 i området.

Grankorsnebb 1 ind. Gaulosen 29.5.92 (KAS), 1 ind. Gaulosen 5.9.92 (KAS), 3 ind. Lauglolia 27.6.93 (ØRS), 1 ind. Leinora og 1 ind. Lauglolia 10.10.93 (MMY, GKL), 4 ind. Lauglolia 31.10.93 (ØRS). Dette er funn nr. 2-7 i området. Arten ble første gang registrert ved Brekkberga 12.4.92 (Myklebust 1993).

Furukorsnebb Ny art for området: 11 ind. Lauglolia 6.10.93 (MMY). Det var en liten invasjon av arten i Trøndelag høsten 1993.

Rosenfink 1 syngende hann Lauglolia 30.5.93 (ØRS). Dette er 2. funn i området. Det første var en syngende hann samme sted 16.-17.6.91 (Myklebust 1993).

Dompap Ny topponotering: min. 70 ind. Lauglolia 6.3.93 (THA). Ingen konkrete observasjoner er tidligere presentert i Gaulosen-rapportene. Arten er imidlertid regelmessig i området gjennom hele året, og er en sannsynlig hekkefugl her (Lorentsen & Bangjord 1982).

Kjernebiter Lauglolia **1993**: 2 ind. 10.4, 18.4, 10.5 og 20.5 (ØRS, GBA, MMY, KOS, TAM m.fl.), 1 ind. med reirmateriale 8.5 (TAM), 1 syngende hann 1.6 (ØRS), 2 syngende hanner 10.6 (ØRS), 1 ind. 20.6 (ØRS), en ungfugl tagg mat fra ad. 2.7 (ØRS), min. 1 ind. 18.7 (GBA). Dette er funn nr. 4-5 i området, og første hekkefunn i området. **1994**: 1 par Leinora 23.4 (Peter Johan Schei via ØRS), 1 ind. Lauglolia 3.5 (ØRS) og 10.5 (KAS). Dette er funn nr. 6 og 7 i området. Arten ble for første gang sett i området 27.4.91 (Myklebust 1993), men skal ha hatt tilhold på foringsbrett like ved området siden ca. 1985 (ØRS).

Lappspurv Regelmessig, men fåtallig på høsttrekk: 1 ind. Gaulosen 16.8.93 (ESÆ), 1 ind. Gaulosen 17.8.94 (EHU, ESÆ). 2 ind. Gaulosen 17.4.94 (KAS) er fjerde vårfunn, og forøvrig en meget tidlig observasjon. Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 3.5, med 27.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989)

Snøspurv 4 ind. ved Byneset kirke 10.10.93 (GKL), 1 ind. Gaulosen 29.10.93 (ØRS), 5 ind. Gaulosen 22.1.94 (ØRS), 22 ind. 29.1.94 (ESÆ, Bjørn Ove Høyland), 8 ind. Gaulosen 26.2.94 (AST), 11 ind. Gaulosen 22.10.94 (ØRS). Arten opptrer uregelmessig i området både i trekketidene og i vinterhalvåret (Lorentsen & Bangjord 1982).

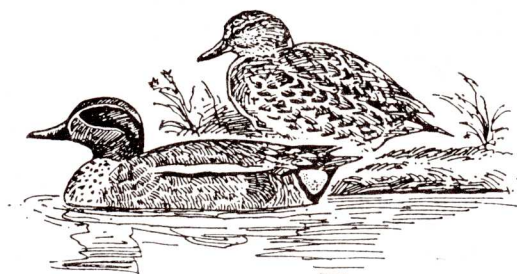
Gulspurv Nye toppnoteringer: 300 ind. Gaulosen 16.12.93 (KAS, ETH), Ca. 325 ind. Gaulosen 17.12.94 (FFA). Den gamle toppnoteringen er 250 ind. (Lorentsen & Bangjord 1982).

Vierspurv Ny art for området: 1 ind. (hunn eller juv.) på Gaulosen 13.9.93 (ESÆ).

Sivspurv Ankomst: 1 ind. Gaulosen 27.4.93 (GRU). Gjennomsnittlig ankomstdato på 80-tallet var 24.4, med 5.4 som tidligste observasjon (Sæther 1989).

OBSERVATØRER

AAM	Audun Amundsen	JOG	Jan Ove Gjershaug
AST	Arne Strøm	KAS	Kjetil Aa. Solbakken
DBO	Dag Bollingmo	KBY	Kevin By
EHU	Einar Hugnes	KOS	Kolbjørn Schjølberg
ESA	Eyvind Sande	MMY	Magne Myklebust
ESÆ	Einar Sæter	TAM	Tormod Amundsen
ETH	Edvin Thesen	TBJ	Terje Bjerkan
FFA	Frode Falkenberg	TBO	Tor Bollingmo
GBA	Georg Bangjord	TGI	Terje Gimnes
GKL	Geir Klaveness	THA	Trond Haugskott
GRU	Geir Rudolfsen	TON	Terje O. Nordvik
HJE	Henrik Jensen	ØRS	Øystein R. Størkersen
IAS	Inge A. Strømnes		

LITTERATUR

- Espelien, A. & Størkersen, Ø.R. 1985. Ringgåsa i Trøndelag. *Trøndersk Natur* 12: 82-84.
- Hugnes, E. 1987. Islandsand- ny art for Sør-Trøndelag. *Trøndersk Natur* 14: 52.
- Lorentsen, S.-H. & Bangjord, G. 1982. Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner. 1975-1981. *Trøndersk Natur Supplement* 1982-1. 43 s.
- Myklebust, M. 1993. Fugler i Gaulosen 1991-1992. *Trøndersk Natur* 20: 84-96.
- Nygård, T. 1992. Vintertellingene i Trondheimsfjorden 1977-1991. *Trøndersk Natur* 19: 26-34.
- Størkersen, Ø.R. 1991. Fugleobservasjoner fra Gaulosen 1989-1990. *Trøndersk Natur* 18: 47-56.
- Størkersen, Ø.R. & Haugskott, T. 1988. Fugleobservasjoner fra Gaulosen 1982-1988. *Trøndersk Natur* 15: 98-111.
- Størkersen, Ø.R., Bangjord, G. & Sæther, S.A. 1995. Avifaunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1994. Meddelelse nr. 16 fra LRSK/Sør-Trøndelag. *Trøndersk Natur* 22: 60-81.
- Suul, J. 1975. Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner, Sør-Trøndelag. *Det Kgl. norske Vidensk. Selsk. Rapp. Zool. Ser.* 8: 1-43.
- Sæther, S.A. 1989. Ankomsttider for trekkfugl i Trøndelag 1987 og 1988. *Trøndersk Natur* 16: 114-118.

Forfatterens adresse: Heia, Søråsen, 7057 Jonsvatnet.

KONSEKVENSER VED INNFØRSEL AV NYE ARTER I NORSK NATUR

Øystein R. Størkersen

Konsekvensene av nye arter som innføres til Norge kan være både positive og negative. Problemet er at konsekvensene sjelden lar seg forutsi. Likevel har menneskene en lang historie med innførsel og spredning av nye arter i vårt land, som ellers i andre deler av verden. I det nordlige og kjølige klima som råer i vårt land er heldigvis de negative følgene av nye arter sjelden særlig dramatiske. Det finnes likevel eksempler på at nye arter kan ha alvorlig betydning, jfr. f.eks. spredning av

mink. Noen av konsekvensene kan være vanskelig for menneskene å oppdage, selv om de kan være dramatiske nok for de artene og det miljø som påvirkes. Miljøfremmede arter anses i dag som en av de største truslene mot det biologiske mangfoldet. Den internasjonale fokus på dette er derfor stor og i kjølvannet av dette avholdes en internasjonal konferanse om miljøfremmede arter i Trondheim i juni 1996.

Miljøfremmede arter er slike som innføres til økosystemer hvor de ikke har en naturlig utbredelse. Det kan være fremmede arter, nye underarter eller genmodifiserte organismer.

På verdensbasis anses menneskeskapt innførsel og etablering av nye arter i dag som en av de største truslene mot bevaring av det biologiske mangfoldet. Dette skjer bl.a. som følge av en stadig raskere transport og handel mellom ulike verdensdeler der både bevisste og ubevisste introduksjoner inngår. Kunnskapen om virkning og betydning av innførte arter i Norge er svært variabel for de ulike plante- og dyregruppene. Imidlertid har vi nok eksempler på at dette kan være et problem som krever oppfølging også i Norge. Konvensjonen om biologisk mangfold tar opp dette problemet og fastslår at partilandene forplikter seg til å hindre innførsel av, kontrollere eller utrydde fremmede arter som truer økosystemer, habitater eller arter (jfr. artikkel 8, h).

Fra naturens side er den stedegne flora og fauna underlagt en kontinuerlig tilpasning som svar på endrete miljøbetingelser. Slike endringer skjer vanligvis over svært lang tid. Menneskeskapt endringer av miljøbetingelsene kan derimot føre til at slike langsomme prosesser kan skje raskt og med uventet resultat. Menneskelig aktivitet i Norge har gjennom tusener av år ført til at et stort antall arter har blitt innført til landet. Oppdyrking av landet medførte f.eks. at nye miljøer ble skapt og dermed levesteder for inntil da ukjente arter. Mange arter fikk på denne måten bedre betingelser og kunne spre seg ved egen hjelp utover i landet. Noen arter er også bevisst spredd og innført til Norge til bruk i landbruk, hagebruk o.l. Mange av disse nye artene har hatt en positiv virkning både for bosetning og menneskenes utnyttelse av naturressursene i Norge.

Negative effekter av nye arter

Innførsel av fremmede arter kan påvirke det biologiske mangfoldet negativt ved at de påvirker stedegne organismer og økosystemer, som ved f.eks. å være konkurrenter, rovdyr eller planteetere, parasitt- eller sykdomsspredere. Negative virkninger av slike innførsler kan være dramatisk: De alvorligste ugrasproblemene i norsk landbruk utgjøres f.eks. innførte plantearter. Innførsel av dyrearter for biologisk bekjempelse av andre arter har også vist seg å kunne føre til alvorlige skader på andre organismer. Innførsel av nye underarter som kan fortrenge eller blande seg med lokale arter kan også ha stor betydning. Det kan innebære at lokale arter blir mer sårbare overfor endrete miljøbetingelser som f.eks. klimaendringer.

Eksempler fra norsk natur

Av fugle- og pattedyrarter er det mange innførte arter som er blitt fast etablert eller som regelmessig opptrer i landet, jfr. tab. 1. Blant de 1850 nåværende norske karplanter regner en at ca. 600 arter er innført ved hjelp av mennesket. Eksempler på viktige innførselsveier til Norge er gjennom bevisste utsetninger, spredning av fremmed plantemateriale, ubevisst ved innførsel av jord og planter, smitte fra infisert materiale eller levende dyr, utslipp av ballastvann fra skip, rømminger av dyr fra fangenskap, og innvandring fra naboland av arter som er innført dit.

Art pattedyr/fugler	Innførselsmåter				Norsk utbredelse	Hensikt	Virkninger
	Bevisst	Rømt	Innvandret	Ukjent			
Kanin (Europa)	X	X			Sør/Vest Norge	Delvis for jakt	?/Påvirker vegetasjonen
Bisamrotte (N-Am)			X		Finnmark	Pelsdyravl	?/Påvirker vegetasjonen
Svartrotte (Asia)				X	Hele landet		Helserisiko, og skadegjører
Mårhund (N-Am)			X		Finnmark	Pelsdyravl	?/Rovdyr
Mink (N-Am)		X			Hele landet	Pelsdyravl	Rovdyr
Moskus (N-Am)	X				Dovrefjell	Bl.a. turisme	Beite- og tråkkskader
Knoppsvane (Europa)		X			Sør-Norge	Prydfugl	Fortrenging av andre arter, beiteskader
Stripegås (Asia)		X	X		Hele landet	Prydfugl	Fortrenging av andre arter
Snøgås (N-Am)		X			Oslofjordomr.	Prydfugl	Fortrenging av andre arter
Kanadagås (N-Am)	X				Hele landet	Jakt/prydfugl	Fortrenging av andre arter, beiteskader
Mandarinand (Asia)		X	X		Hele landet	Prydfugl	?/Fortrenging av andre arter
Stivhaleand (N-Am)			X		Hele landet	Prydfugl	?/Fortrenging av andre arter
Nordkrattvaktel(N-Am)	X	X			Sør-Norge	Jakttrening	?/Fortrenging av andre arter
Fasan (Asia)	X				Sør-Norge	Jakt/prydfugl	?/Fortrenging av andre arter

Tab. 1. Eksempler på fremmede pattedyr og fugler som i nyere tid har opptrådt regelmessig i Norge og som kan ha medført problemer for de opprinnelige artene.

Spredning av sykdommer. Innførsel av ubehandlet almetømmer fra Nord-Amerika førte til at en nordamerikansk variant av almesyken (en sopp) ble innført til Europa. En treborende bille overførte denne nye almesyken til vår europeisk alm. Vår alm var ikke tilpasset denne soppen og viste seg å være helt forsvarsløs. Almesyken fører til at trærne dør. Sykdommen ble først påvist i Norge i 1963 og er nå i spredning i det sørlige Norge.

Innførsel av nye dyrearter. Innførsel av den nordamerikanske arten mink *Mustela vison* i 1927 for bruk i pelsdyrindustrien har ført til at arten nå er etablert over hele landet. Dette rovdyret har hatt stor betydning for bl.a. våre fuglearter som i stor grad har vært forsvarsløse mot minken. Særlig langs kysten har virkningene vært katastrofale ved at sjøfuglene ikke lenger kan hekke trygt i områder med mink.

Fugler har vært (og er fortsatt i dag) blant de mest populære arter å innføre til landet med tanke på utsettinger eller å ha som prydfugler i fangenskap. Det er nesten ikke grenser for hvilke arter en har ønsket å introdusere hos oss. Hele 17 fremmede fuglearter regnes som bevisst utsatt i norsk natur. 21 andre arter er registrert i norsk natur som følge av rømminger fra fangenskap eller oppdrett. Denne listen omfatter så forskjellige arter som pingviner, flamingoer, giess, ender, rødhøne, nordkrattvaktel, fasan, jomfrutrane, duer, halvbåndparakitt, spurvfugler som f.eks. brunhodespurv og pavefink. Et eksempel er også kardinalen som opprinnelig bare finnes i Nord-Amerika. Denne vakre fuglen ble sluppet løs ved en gård på Jeløya, Moss på 50-tallet. Der hekket fuglene fritt noen år før bestanden forsvant.

Også insekter og andre virvelløse dyr kan forårsake store problemer både i forhold til menneskeskapt aktivitet og i forhold til våre stedegne arter. Iberiaskogsneglen *Arion lucitanus* ble oppdaget i Norge i 1988. Senere har den blitt funnet over store deler av Sør-Norge. Denne sneglen er et stort skadedyr på hagevekster. Spredning av arten skjer ved transport av infisert jord og potteplanter.

Innførsel av nye plantearter. Innførsel av planter til hagebruk har ført til at noen av artene har spredd seg ut i naturen og etablert nye bestander som konkurrerer med det stedegne planteliv. Rynkerose *Rosa rugosa* innført fra Nordøst-Asia har spredd seg fra norske hager og etablert seg i store mengder på bl.a. havstrender. Dette har ført til behov for bekjempelse i noen naturreservater.

Innførsel av platanlønn *Acer pseudoplatanus* fra Mellom-Europa for bruk som park- og hagetre, har ført til at arten har etablert seg i norsk natur. Pga. en rikelig frøsetting og sterk konkurransevne er arten nå i sterk spredning i Norge, og truer med å utkonkurrere hjemlige løvtreslag som f.eks. alm. Dette er et økende problem i våre edelløvs-skogsreservater.

Innen skogbruket er det plantet 50 ulike fremmede treslag som tilsammen utgjør et areal på minimum 800 km² i Norge. Flere av disse er nå i ferd med å spre seg videre og fortrenge stedelige arter. Av fremmede treslag kan særlig nevnes lerk *Larix decidua*, ulike edelgranarter *Abies* spp. contortafuru *Pinus contorta*, sitkagran *Picea sitchensis* og lutzigran *Picea lutzii*. I tillegg er gran *Picea abies* fra Mellom-Europa plantet på minimum 500 km². Disse plantingene sprer seg nå ved frø og danner genetiske krysninger med stedegen gran. Noe som kan føre til at disse bestandene blir mer sårbar for ekstreme klimasituasjoner som kan oppstå i vårt land.

Innførsel av fremmede arter regionalt innen Norge. I et land med store geografiske og klimatiske forskjeller vil flytting av arter og deres genmateriale også kunne utgjøre en trussel for stedegne arter. Eksempler på dette er skogreising på treløs mark og treslagsskifte fra furu/løvsog til gran. Dette berører i dag et samlet areal på 2500 km². Resultatet av slike inngrep er en endring av de økologiske forhold og fortrenging av stedlig flora og fauna.

Gjeldende reguleringer

Det er høyst tvilsomt om reguleringer alene kan hindre uønsket innførsel av nye landlevende arter til Norge.

Ubevisst innførsel og spredning fra naboland vil f.eks. alltid være et risikomoment. En bedre oppmerksomhet rundt problemet kan likevel bidra til å redusere problemet, og for evt. å kunne sette inn tiltak i tide. Forholdsvise mange lover og forskrifter har betydning for innførsel av landlevende arter til Norge. De viktigste forvaltes i dag av miljøvern- og landbruksmyndighetene.

For miljøvernmyndighetene er en av de viktigste villloven. Her gis et generelt forbud mot innførsel av nye viltarter og underarter til Norge. Dette har som siktemål å hindre etablering og spredning av nye arter og underarter, foruten å redusere risikoen for spredning av dyresykdommer. Miljøvernmyndighetene har i tillegg ansvaret for oppfølging av Washingtonkonvensjonen som regulerer den internasjonale handelen og transporten med truede plante- og dyrearter.

Landbruksmyndighetene regulerer all innførsel av levende dyre- og plantearter til Norge gjennom ulike lover og forskrifter. For levende dyr, unntatt noen virvelløse dyregrupper, er det fastsatt særlige bestemmelser for å hindre innførsel av sykdommer og spredning av potensielle skadegjørende arter. All import av landlevende virveldyr er derfor underlagt krav om veterinære tillatelser. Også for import av levende plantemateriale og frø er det fastsatt særskilte bestemmelser for å hindre spredning av skadegjørere.

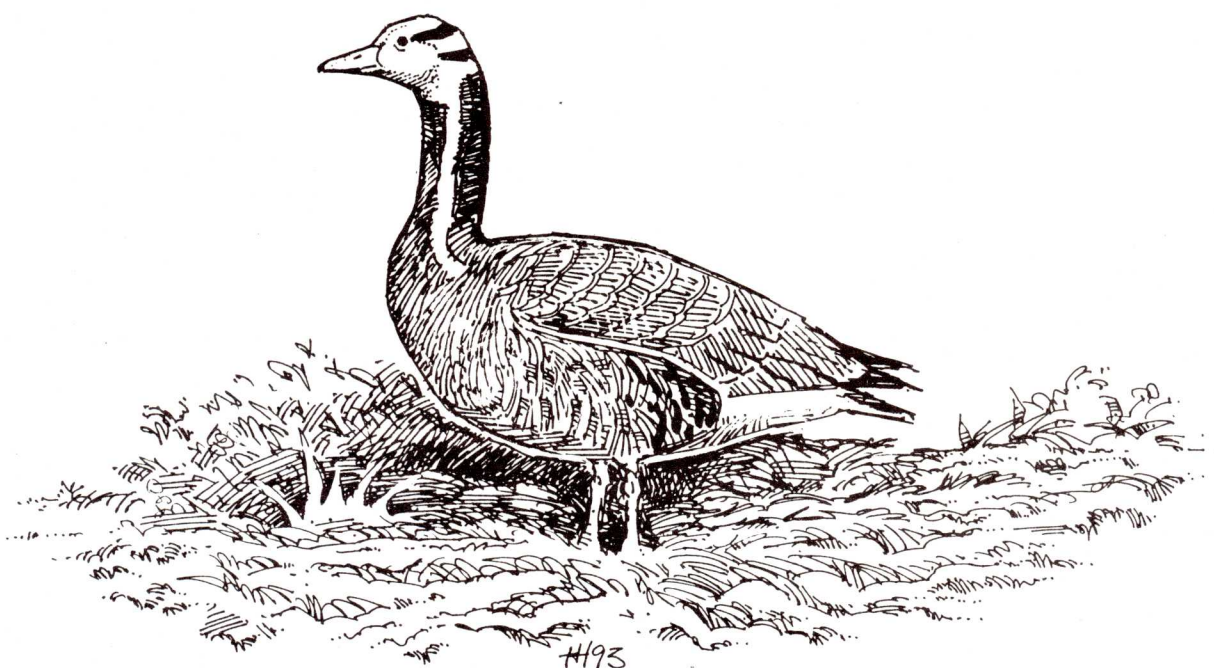
Nye utfordringer

Nye forskrifter som omfatter alle organismegrupper er nødvendige. I dag er det mangelfull regulering for innførsel av en rekke virvelløse dyrearter. Internasjonale avtaler som biodiversitetskonvensjonen setter også nye krav til oppfølging av dette området. Dette skjer samtidig som en opplever i Europa at grensekontroll og kontroll med produkter endres på en måte som gjør at innførsel av nye arter faktisk blir lettere. I tillegg til gjeldende lovverk

er det derfor stort behov for økt fokus på dette problemområdet og tiltak for en bedre oppfølging av situasjonen. I Miljøverndepartementets utkast til handlingsplan for biologisk mangfold er det pekt på behovet for en gjennomgang av dagens lovverk som regulerer uønsket innførsel av ikke-genmodifiserte karplanter, moser, sopp, lav og invertebrater. En mulighet vil være å foreslå en hjemmel i naturvernloven som kan gi bedre muligheter for å regulere dette.

Forslag til videre lesning:

- Direktoratet for naturforvaltning. 1996. Spredning av arter i Norge. En artikkelsamling. 47pp.
 - Elven, R., Fremstad, E. & Sandved, M. 1991. Genetiske risikoer for norske villplanter. NINA Oppdragsmelding nr. 73. 39pp.
 - Reitan, O. 1995. Kanadagås - en problematisk fugleart eller en ressurs? I Brox, K.H. (ed.) Natur 1995:63-75. Tapir Forlag.
 - Sandlund, O.T. (red.). 1992. Biologisk mangfold i Norge. En landstudie. Direktoratet for naturforvaltning rapport 5a. 101 pp.
 - Størkersen, Ø.R. (red.). 1992. Truede arter i Norge. *Norwegian Red List*. Direktoratet for naturforvaltning Rapport nr. 6. 96 pp.
 - Tømmerås, B.Å. (red.). 1994. Introduksjoner av fremmede organismer til Norge. NINA Utredning 62. 141 pp.
- Forfatterens adresse: Angelltrøveien 168, 7048 Trondheim.

SMÅSTYKKER

ÅRSMELDING NOF AVD. NORD-TRØNDELAG 1995. Fylkesavdelingen har hatt 136 betalende medlemmer i 1995. Dette er en nedgang på 6 fra 1994. Det er aktive lokallag i Stjørdal, Verdal, Steinkjer og Snåsa. Fordelingen på aktive medlemmer til de ulike lokallaga er slik: Verdal 91, Stjørdal 23, Steinkjer 6, Snåsa 8 og uten lokallagstilknytning 8. Styret ble valgt på årsmøtet på Stiklestad 27.03.95, jfr. omslagets siste side for sammensetning (TN 2/95). 4 styremøter er avholdt i 1995. Medlemsaktivitetene er i stor grad arrangert av de forskjellige lokallaga, med en rekke møter og ekskursjoner.

ANDRE AKTIVITETER:

- Vinterfugltellinger i Trondheimsfjorden
- Halvor representerte NOF NT på NOF,s årsmøte i Drammen 5-7 mai
- Nof hadde stand under de Midt-Norske Utmarksdagene på Stiklestad
- Registreringsoppdrag i området Vellamelen-Hjellbotn
- Atlasprosjektet- Per Inge og Pål koordinatorene i hver sin del av fylket
- Ny koordinator for Sjøfugltellingene i N-Tr er Terje Kolås
- IBA- prosjektet.- Per Inge i kontakt med miljøvern-avdelingen
- Europeisk trekkfugltelling ble arrangert 7-8/10-95
- Rinnleiret fuglestasjon i form av en brakkerigg er utplassert på Rinnleiret, og er snart klarert for oppstart. Stasjonen har fått eget lisensnummer fra Stavanger museum
- Ringmerkingskurs er satt i gang i regi av Verdal lokallag (11 påmeldte)
- NOF NT har fått to nye A-lisenser til Arnstein Indahl og Halvor Sørhuus.
- Medlemmen har også i år deltatt i på tranetellinger og ved den årlige internasjonale gåsetellingen

NOF AVD. SØR-TRØNDELAG FREMLEGGER PÅNY VERNEFORSLAG FOR BUVIKA, SKAUN KOMMUNE. *I mars 1996 sendte foreningen et brev til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Statens vegvesen med en ny oppfordring om å sikre Buvika som naturområde. Som kjent foreligger det nå planer om å gjøre avlvor av å fylle ut Buvika til bl.a. veiformål. Foreningen peker i sitt brev på at ny kunnskap viser at dette området har større regional verdi enn for antatt for bl.a. fuglelivet. Foreningens konklusjon er at vi ikke har råd til å miste flere slike våtmarker. I det nedenstående gjengis foreningens brev.*

NOF avd. Sør-Trøndelag har med spenning fulgt med i planleggingen av ny vei mellom Øysand og Orkanger. Foreningen er inneforstått med at denne veistrekningen ikke lenger oppfyller de krav en i dag bør sette til sterkt trafikerte strekninger. Vi støtter derfor plan om ny

- Låvesvaleprosjektet i NT
- Fugleundersøkelser ved Namsens utløp- Kjartan Trana
- Vineratlasprosjektet- Per Inge Værnesbranden

HØRINGSUTTALELSER:

- Deltakelse i referanse gruppen i Hønehaukprosjektet til Fylkesmannenes Miljøvern-avdeling
- Verneplan for sjøfugl (Fylkesmannens miljøvern-avdeling)
- Isfiskeløyper i Lierne kommune (Fylkesmannens miljøvern-avdeling)
- Verneområder på Vikna (Fylkesmannens miljøvern-avdeling)

TIDSKRIFTER/RUNDSKRIV

- Trøndersk natur, som er et samarbeid med NOF Sør Trøndelag har kommet ut med 2 nummer og 4 rundskriv er utsendt

KOMITEER/FYLKESKOORDINATORER:

- Fuglevakta:Halvor Sørhuus
- LRSK (Lokale rapport og sjeldenhetskomite) Trond Haugskott, Tom Roger Østerås, Ingar Jostein Oien og Per Inge Værnesbranden
- NT Ringmerkingsgruppe: Knut Krogstad
- Rinnleiret Fuglestasjon: Rolf Terje Kroglund
- Troite Ringmerkingsstasjon: Hilde Stol Øyan
- Åkerrikseprosjektet: Morten Vang
- IBA/ Våtmarker: Per Inge Værnesbranden, Trond Haugskott
- Vinterfugltellinger i Trondheimsfjorden: Terje Kolås
- Åkerrikseprosjektet: Morten Vang
- Atlas-prosjektet: Per Inge Værnesbranden og Pål Mølsvik er fylkeskoordinatorer
- Vinteratlas: Per Inge Værnesbranden

Halvor Sørhuus, NOF avd. Nord-Trøndelag, Postboks 237, 7651 VERDAL.

veistrekning. Imidlertid vil det iforbindelse med nye arealbeslag som et nytt veiprojekt innebærer alltid være behov for en kritisk vurdering av hva arealbeslagene betyr for det biologiske mangfoldet. Et biologisk mangfold som alle samfunnssektorer i dag er pålagt å ta hensyn til. Kunnskap er et nøkkelord i så måte. Kunnskap er grunnlaget for å vurdere en situasjon på beste måte.

Konflikter ved vern av våtmark

I mange år har en tradisjonelt veid samfunnsinteresser (fremkommelighet, transporttid, sikkerhet osv) opp mot naturverdiene i naturinngrepssaker. Der samfunnsinteressene er funnet å veie tyngst på vekstskåla har en valgt å la biologiske verdier gå tapt. Verdiene har enten forsvunnet i sin helhet eller delvis. Ved delvis forsvinning har en gjerne ment at det biologiske mangfoldet har tålt det. "En liten bit av naturen her og der, gjør neppe at det

biologiske mangfoldet forsvinner (iallefall legger ingen merke til det)". Desverre er dette en tankegang som er godt festet blant de som forvalter naturverdier. Desverre fordi mange naturtyper og det medfølgende biologiske mangfold ikke lenger tåler en bit for bit politikk. Summen av den negative effekten ved naturødeleggelser blir lett uoversiktlig og ofte desverre stor uten at en umiddelbart forstår det. Nasjonal og internasjonal overvåking hva angår fuglelivet den eneste måte å avdekke negative trender som følge av en slik politikk. Europeiske data viser da også med tydelighet hvilken alvorlig situasjon vi er oppe i for svært mange av Europas fuglearter, jfr. "BirdLife International 1994: Birds in Europe, their conservation status". Den viktigste årsaken til dette er nettopp forringelse av deres levesteder. *Forståelsen av at ethvert inngrep i f.eks. våtmarker er negativt må bli mer utbredt og at vi ikke lenger kan gamble med at det kan gå bra. Bruk av sårbar natur må ses i sammenheng og ikke hver for seg. Summen av inngrep er det som teller og oversikt over det er viktig informasjon som nå må veie tyngre på vektskåla til fordel for naturmiljøet. Selv om vi knapt klarer å utrydde arter i Norge så betyr det langt mer at mangfoldet i naturen over hele landet utarmes ved det moderne menneskets inngripen i naturen. Det skjer ved at spesielle naturmiljøer oppsplittes og arealene blir stadig mindre eller forsvinner helt. DETTE BØR VÆRE ERKJENNELSER SOM MÅ LIGGE TIL GRUNN VED VURDERING AV EFFEKTEN AV ALLE NATURFORBRUKENDE INNGREP.*

I Norge er det mange som fortsatt mener at "urørt" natur ikke er et problem. Undersøkelser viser imidlertid konkret at mindre enn 12% av utmarka nå ligger lengre unna bilvei enn 5 km. Hastigheten i reduksjonen er også vist å ha en foruroliggende sterk økning gjennom det siste tiåret. Det betyr at bilveier, skogsbilveier, kraftlinjer etc. i dag ligger på kryss og tvers over det ganske land. Fremkommelighet er en av de viktigste grunnsteinene for å kunne øve naturinngrep. Naturtyper og våtmarker i lavlandet er særlig utsatt for inngrep. De ligger der befolkning-konsentrasjonene er størst, der inngrepene derfor blir størst og flest. Det er nå på tide å innse at noen naturtyper i Norge begynner å bli så redusert i areal at vi ikke kan miste mer uten at det får følger for bl.a. fuglebestandene. *Vi kan ikke beklage oss over at fuglelivet blir fattigere dersom vi ikke klarer å stanse ødeleggelsene av viktige naturtyper.*

Buvika verdifull for fuglene

Fuglelivet i Buvika er godt kjent blant lokalbefolkningen og blant tilreisende fugleinteresserte. I bl.a. *Trøndersk Natur* 1994 side 22-30 beskrives det rike fuglelivet i området og områdets funksjon for fuglene i Gaulosenområdet. Oppdragsmelding fra NINA nr. 324/1994 om Buvikfjæra som fuglehabitat gir også en status for området. Konklusjonen er at i Gaulosenområdet er det et samspill av flere delområder som fuglene utnytter til ulike deler av året. *NOF/ST kan som fagorgan slå fast at om vinteren er Buvika som fjærområde uten sammen-*

ligning det viktigste delområde i Gaulosen. Ingen steder ellers i Gaulosenområdet finnes så mange fugler som i Buvika om vinteren. Her samles om vinteren vanligvis over antallsmessig 2/3 av fugleindividene i området! Selve Gaulosen er i dag fredet og regnes gjerne som det viktigste delområdet for fugler i Gaulosenområdet. I selve Gaulosenmunningen er det imidlertid om vinteren ofte bare noen få prosent av fuglebestanden i området! Fuglene er i denne tiden fordelt enten i Buvika eller i sjøarealene utenfor Buvikfjæra (dykkender o.l.), eller utenfor de tilgrensende Brekkbergene.

En gjenfylling av fjærealene i Buvika vil effektivt fjerne de fuglene som er avhengige av fjæra, mens dykkender o.l. høyst sannsynlig vil gå sterkt tilbake. Betydningen av samspillet mellom fjæra og gruntvannsområdene og deres funksjon for fuglelivet er ikke lett å forstå for en evt. mister det ved en evt. veiutbygging.

I den sørlige del av Trondheimsfjorden er det regionalt bare Gaulosenområdet med dets fjærområder/gruntvannsområder som er av betydning for fuglene. Det nærmeste andre område er i Orklaosen, men som kjent er dette området nå på det nærmeste ødelagt av utfyllinger o.l. *Som trekk-, raste-, hekke- og myteområde er alle delområder i Gaulosenområdet i et samspill av uvurderlig betydning for en rekke fuglearter i den sørlige del av Trondheimsfjorden.*

Verneforslag

Nå som veiplaner i Buvikområdet kan bli løst med tunnelalternativ vil foreningen med dette be om at fylkesmannen tar initiativ til at fjærområdet med gruntvannsområder i Buvika blir sikret mot ytterligere inngrep. Desverre registrerer vi at ulovlige steinfyllinger o.l. fortsatt pågår i Buvika, som i andre "unyttige" fjærområder. Slike fyllinger nær land er meget skadelige da de rammer de mest verdifulle indre deler av fjærområdene. Dette er en tragedie som utspiller seg på samtlige fjærområder i Trøndelag og i de fleste vernete områder! Dersom de ikke kan unngås ville det faktisk vært en fordel om slike små deponier av stein skjedde langt ute i fjærområdene! Vi etterlyser forøvrig at forvaltningsmyndighetene tar affære i slike saker og sørger for å hindre slike uvettige inngrep, der inngrep har skjedd må det bli ryddet opp.

Vi mener at vern av Buvika som fuglefredningsområde etter naturvernloven vil være best egnet. Forslaget har sitt grunnlag i den ovenforstående kunnskap og en ny forståelse av områdets kvaliteter slik vi ser det i dag. Etter foreningens oppfatning vil et slikt initiativ som et signal fra fylkesmannen tidsmessig passe godt inn i den prosess som nå pågår i forhold til veisaken. Foreningen imøteser fylkesmannens skriftlige tilbakemelding om saken.

Øystein R. Størkersen & Torborg Berge, NOF avd. Sør-Trøndelag, Postboks 139, 7001 TRONDHEIM.

TRUET BILLEART VED MELHUS. *NINA har nylig sendt brev til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og gjort oppmerksom på at en svært sjelden billeart står i fare dersom den planlagte E6 traseen langs Gaula forbi Melhus sentrum ikke tar hensyn til forekomsten:* Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) har påvist den eneste forekomsten av en kortvinge *Gyrophaena transversalis* i Norden i en flommarksskog ca. 500 m sørvest for Melhus sentrum (UTM blå 32V NR637176). Arten og funnstedet er nærmere omtalt i NINA Oppdragsmelding nr. 326 side 17. Det er i de siste par årene lett etter arten på lignende habitater andre steder langs Gaula, men med negativt resultat. Arten er knyttet til rørsopp, hvor den eter sporer. Ved Melhus er den så langt bare funnet blant strø på siltbunn i mandelpilskog. Nærmeste kjente funnsted er ved Hamburg i Tyskland. NINA arbeider for tiden med rød-datalisten når det gjelder biller, og den ovennevnte arten vil bli rødlistet og trolig kategorisert som sårbar. Flere truede elvebreddarter (biller) er også påvist på denne lokaliteten. Lokalitetens beliggenhet gjør at den i et fremtidig tidsperspektiv vil være utsatt for inngrep som vil kunne utradere den nevnte populasjonen, samt den øvrige særpregede faunaen her. NINA håper at ny E6 trase ikke vil berøre lokaliteten og ber fylkesmannen om å se på muligheten for å forvalte lokaliteten for å ivareta nevnte naturfaglige verdier.

Oddvar Hansen, NINA, 7005 TRONDHEIM.

Red. anm.: På grunn at lokaliteten ligger ved en gytebekk for sjø-ørret har allerede vegvesenet gjort justeringer i traseen som gjør at lokaliteten i skrivende stund ser ut til å bli berget fra nye E6-inngrep. Lokaliteten kan likevel vise seg å bli truet av andre inngrep som f.eks. tilrettelegging for turveier, fiskeplasser osv.

GRÅSPURV ANGREP REIRKASSE. I juni 1995 opplevde jeg følgende merkelige hendelse i min egen hage: Jeg hadde tatt meg en pause og satt på trappa og nøyværet midt på dagen. 5-6 meter foran trappa har jeg en fuglekasse i ei stor bjørk. Denne har i år svarthvit fluesnapperen tatt i bruk, men først etter mye slåssing med et blåmeispar. Jeg hadde registrert at svarthviten hadde fått frem unger for et par dager siden. På en slik stille dag var det eneste liv jeg ellers så en enslig gråspurv hann som hoppet uredd rundt i grusgangen foran trappa. Omsider fikk den nok av pikkingen og fløy opp og satte seg på ei grein i samme bjørka som fluesnapperen hadde reirkassa. Avstanden til kassa var nå 2-3 meter. Gråspurven tok til å stelle fjærdrakten i ro og fordragelighet. Av erfaring hadde jeg ventet en reaksjon fra fluesnapperen, men den uteble foreløpig. Svarthviten var nok ute på matsøk, men plutselig var den der. Det første angrepet kom så overraskende på

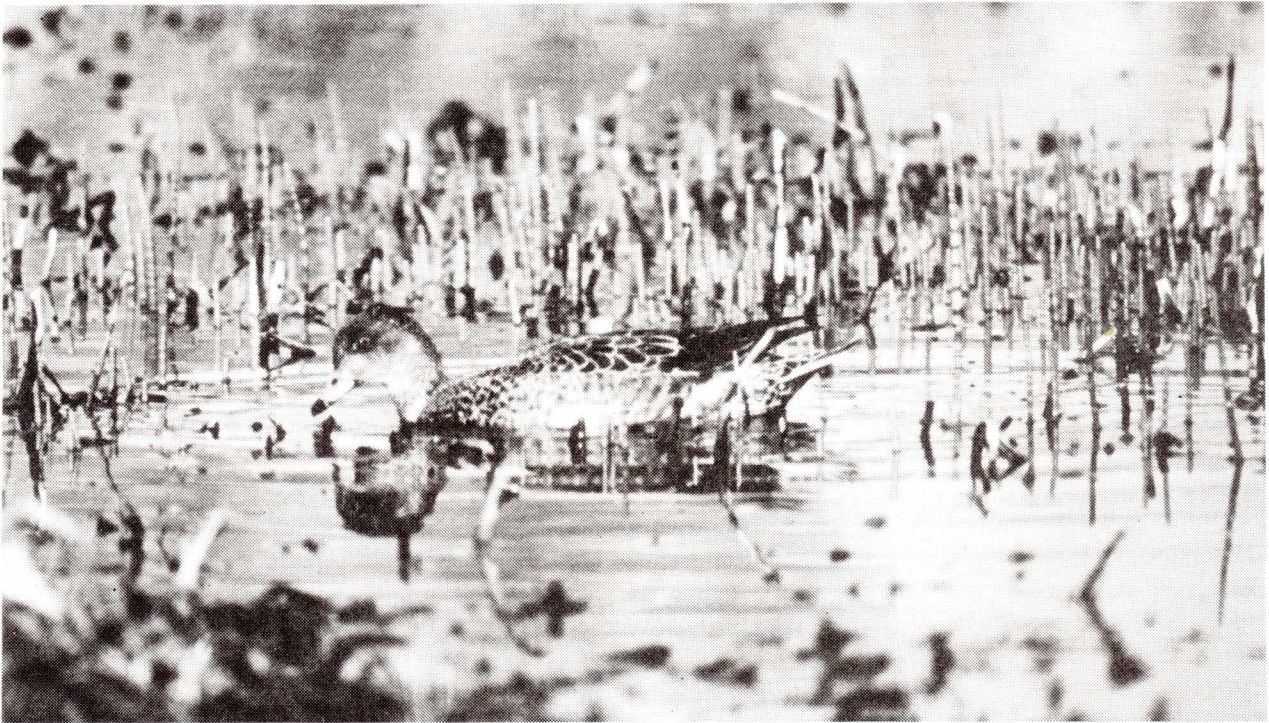
gråspurv hannen at den holdt på å falle av greina. I pausene mellom de første angrepene forsøkte gråspurven å fortsette med fjærpusen, men etterhvert fikk den nok av å parere angrepene. Så kom den overraskende vendingen. Spurven fløy opp i reirkassa og trengte seg inn i kassa. Jeg bare hørte romstreringen inne i kassen, men etterhvert begynte reirmateriale å komme ut av reirhullet. Til sist kom 3 fugleunger! Etter endt gjerning kom spurven ut igjen og satte seg på samme greina, den forsøkte litt fjærpus før den så fløy bort. Svarthviten satt fortsatt i bjørka ved siden av reirkassa. Den gjorde et par besøk til reirkassa uten å gjøre forsøk på å komme inn.

Arne Sundli, 7870 GRONG.

ØRN I FLYMOTOR. Lørdag 9. mars 1996 var det skyfritt og med kald luft over Værnes. Som vanlig står vi tre mann klare ved piren og forbereder mottak av en av Braathens nye Boeing 500 maskiner som skal lande 1405. Noen km sør for Malvik og forbereder besteningen landingen. Det er da det fatale skjer: Den stolte havørna, sannsynligvis en ad. hann har møtende kurs med rute 122. Besetningen og sannsynligvis noen av passasjerene hører et kraftig dunk i venstre motor. De med utsikt til utblåsningsområdet burde ikke være mye i tvil om at fugl hadde gått i motoren. Dagens nye motorer er heldigvis konstruert for å ivareta sikkerheten ved kollisjon med fugl. Det meste av fuglen skal derfor blåses ut i en kanal på siden av motoren. Havørna som ble drept denne dagen utenfor Værnes var observert under pardannelse tidligere på vinteren og skulle nok gå til hekking denne våren. Selv om det var leit at paret ble splittet, kan en lure på hvordan det gikk med motoren. Etter at motoren ble rensket hele natten og fått en utrolig komplisert sjekk med eksperter fra Oslo viste det seg at alle delene fortsatt var like hele og gode. Hadde fuglen vært en sangsvane ville nok motoren ikke sett like hel ut. Sannsynligheten for en sangsvane-kollisjon burde også være større ved Værnes enn med havørn. Fly-fugl kollisjon er helt klart en av de vanskeligste sikkerhetsproblemene flyselskapene strir med. Nylig styrtet f.eks. et AWACS militærfly i USA pga. kollisjon med ei kanadagås. Hva gjør så Luftfartsverket og flyselskapene for å hindre kollisjoner? Bruk av hyledukker i plast og snurrende rovfuglsilhouetter er det mest vanlige. Imidlertid viser erfaring at det å skremme fugl kan øke faren for nye kollisjoner. Etablering av en ny helikopterbase på Værnes kan også komme til å skape nye situasjoner med fuglekollisjoner på Værnes. Undertegnede vil gjerne motta opplysninger og informasjon om fly-fugl kollisjoner og hva som kan gjøres for å redusere faren.

Kjell Arnfinn Aune, Myrvang, 7585 ELVARLI.

FOTOHJØRNET

Brunnakka er ei trivelig and som regnes som en av våre tre vanligste gressender. I Trøndelag er brunnakka vanlig ved egnede lokaliteter i trekketidene, men som hekkefugl opptrer den nokså spredt og sparsomt. Bildet viser en hunn.

Foto: Morten Vang.

Den noe tykkrunde og "blide" formen hos brunnakka er kanskje årsaken til at en kan benevne arten som trivelig? I allefall er det nettopp de runde formene både på hodet og ellers i kroppen som gjør at profilen og dermed gjenkjennelsen av brunnakka i felt vanligvis går greit når en først har blitt kjent med arten. Størrelsen ligger nærmest stokkanda. I flukt er dette den eneste gressanda vi har som viser hvit buk. I eklipsedrakt og ungfugldrakt om sommer og høst er kjønnene nokså like i farger og kan vanskelig skilles. I flukt er imidlertid hannens svært store hvite vingefelt godt synlige, slik at en lett kan skille mellom kjønnene. I eklipsedrakten er fuglene gjerne farget i en spesiell rødbrun drakt, noe den er alene om. Utover i november begynner fuglene å skifte drakt til hekkedrakten. Den praktfulle hannen kommer da til sin rett og forklarer hvorfor arten har fått sitt navn. Hannen har nemlig en sennepsgul stripe fra panna og et stykke opp på hodet. Som de fleste gressand arter er hannen i vinter og vådrakt litt av et skue med sin grålige kropp, svart akterende og lyst rødbrune bryst og hode. Den gule panna kontrasterer mot disse praktfulle tegningene. For begge kjønnene gjelder det at nebbet har en spesiell blålig farge med svart nebbspiss. Fargen kombinert med en mykt avrundet form gjør at også nebbet i seg selv er typisk for arten. Hannen har også den klareste nebbfargen. Hunnens drakt ligner på hannens eklipsedrakt, men er ikke fullt så rødbrun. Også hunnen har imidlertid en antydning av rødbrunt i sin drakt, men er altså noe mørkere i sin framtoning. Profil og hvit buk i flukt avgjør imidlertid raskt hvilken and en har med å gjøre. Hannens lyse og spesielle lât "piæh" er også typisk for arten. Hunnen derimot har et mer lavmælt "varr varr". I store vinterflokker (som en kan oppleve på

vinterkvarterene) kan hannenes lât virkelig skape en spesiell stemning med sin kakafoni!

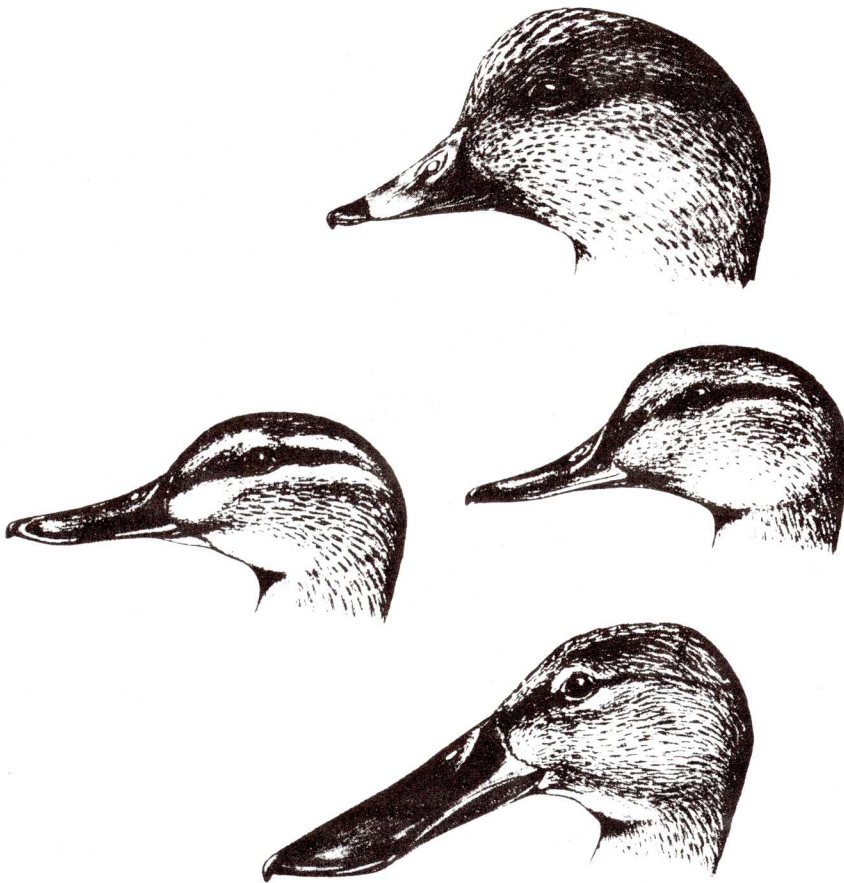
Den eneste virkelige forvekslingsarten hos oss er amerikablesanda. Dette er den nordamerikanske utgaven av vår brunnakke. Foreløpig er det ingen godkjente funn av denne arten hos oss, men en hann skal ha opptrådt i Leksdalsvatnet mai 1995. I Norge foreligger det forøvrig ytterst få funn av arten. Likefullt er dette en art som kan dukke opp også hos oss. I felt er det særlig blesandhannen som relativt lett lar seg skille ut ved sin lysere gulblasse panne og forøvrig et lyst hode med mørkgrønt og bredt felt fra øyet og bakover kinnene. Hele kroppen har på rygg og kroppssider en lys rødbrun farge som skiller mot brunnakkehannens gråvatrete inntrykk. Blesanda kan også virke litt mer rund og tykkere enn brunnakka ved nærmere studier. Hunn/eklipsedrakt er svært vanskelig å skille fra den nærstående brunnakka, men er generelt lysere i hodet enn brunnakka.

Brunnakka er en art som hovedsakelig i hekketiden er knyttet til de nordlige boreale områder. Arten hekker fra Island i vest, gjennom Skandinavia og videre i et bredt belte gjennom det tidligere Sovjetunionen helt til Kamchatka i øst. Bare om vinteren opptrer brunnakka i særlig store antall i sørligere og vintermilde områder, som f.eks. rundt Middelhavet og Svartehavet. I den vestlige del av utbredelsesområdet er det tidligere anslått at ca. 1½ million fugler oppholder seg om vinteren, derav ca. 750.000 i Nordvest-Europa. Bare i liten grad forflytter brunnakka seg sørover til mer tropiske områder om vinteren. Storbritannia, Las Marismas i Spania og langs Frankrike og Nederlands

kyster er klassiske områder med store antall brunnakker om vinteren. En telling vinteren 1967 viste at i Sverige var det 47 individer, i Danmark 1387, Tyskland 6740, Nederland 65 084, Belgia 7548, Frankrike 70 203, Skottland 38 668, England og Wales 105 435, Irland 26 321 og i Tunis 6405 individer. Hos oss er det heller få brunnakker som frister tilværelsen om vinteren. I denne sammenheng kan det nevnes at brunnakka er en sjelden trekkgjest i Nord-Amerika, slik amerikablesanda er det hos oss. I Trøndelag er det f.eks. sjeldent at flere enn et par fugler ses vinterstid, lengre sør på Vestlandet derimot kan det hende at flere overvintre. I følge norsk fugleatlas hekker det mellom 3000 og 6000 par brunnakker i Norge. Brunnakka kan derfor knapt sies å være noen vanlig hekkefugl hos oss. Den spredte utbredelsen både i høyere- og lavereliggende områder i Norge kan forklares ved at egnete hekkelokalteter er få og spredt. Helst vil brunnakka ha noe vegetasjonsrike lokaliteter som produserer rikelig med insekter til ungene. Hekkeplasser for brunnakke som undertegnede har erfaring med hos oss er f.eks. i dammene på Storøra i Gaulosen, i nordenden av Hammervatnet og i et lite vegetasjonsrikt vann like ved Mellandsjø på Hitra.

Som det ofte er tilfelle for gressender så dannes båndene mellom parene allerede fra sent på høsten og utover vinteren. De beholdes så helt frem til rugingen starter.

Brunnakka er derimot ikke sjelden å se under trekketidene hos oss. Spesielt i de klassiske trekklokalitetene langs kysten og i de vegetasjonsrike innsjøene kan brunnakka opptrer i hundrevis. De største flokkene er vanligst å se om høsten, da kan det f.eks. være 2-300 ind. i Eidsbotn og på Grandefjæra er det bl.a sett flokker på mellom 500 og 1000 ind. Vanligvis er det imidlertid småflokker på 10-100 fugler som opptrer vår og høst hos oss. Ringmerking viser at sibirske brunnakker kan overvintre helt vest i Europa, mens en antar at våre fugler for det meste nøyer seg med å fly sørover til Nordsjøkystene. Vårtrekket starter forholdsvis tidlig, slik at de første brunnakkene ses ofte hos oss allerede fra mars. De store antallene dukker så etterhvert opp utover i april. På høsten er det spesielt i september og oktober at større flokker ses, de siste flokkene bruker ofte å holde ut til langt inn i november og desember før de så blir helt borte. **ØRS.**

Form og variasjon mellom hodeprofil og nebbform, foruten fargetegninger gjør det mulig å skille mellom våre ulike gressand arter. Brunnakke øverst, krikand under til høyre, knekkand til venstre og skjeand helt nederst.

NY LITTERATUR

Detlef Singer 1996. Fugler i nærmiljøet. Cappelen naturhåndbøker. 159 sider. Oversatt og bearbeidet av Olav Hogstad og Øystein R. Størkersen. Kr. 197.- (hf).

Mange forskjellige små håndbøker med masse fine fuglebilder er vi etterhvert blitt vant til. Mange av disse bøkene har ofte vært preget av at bildene ikke alltid har vært av beste faglige og pedagogiske kvalitet. Vanligvis har bildebøkene vist hanner i praktdrakt og sjeldent lagt særlig vekt på hunndrakt, vinterdrakt eller f.eks. ungfugler. Litt av den samme forventning lå i luften da jeg skulle se gjennom denne billedboka. En hyggelig overraskelse var det derfor å se gjennom denne boka. Både bildene og artsutvalget er meget treffende for det en kan legge i begrepet «fugler i nærmiljøet». I alt 127 fuglearter presenteres ved 275 fargebilder. Dette er arter som det kan sies at folk flest har en mulighet til å støte på enten i sin egen hage eller på turer i nærmiljøet. I tillegg er det riktignok med et utvalg av arter som i beste fall kan være svært sjeldne gjester i Norge. Eksempler på dette er topplerke, svartrødstjert, svarthodesanger, rødtoppfuglekonge, rødhodevarsler, gulirisk, hekkspurv, dverghornugle, turteldue og stork. Imidlertid tror jeg at leseren vil ha godt utbytte av å ha disse med ettersom samtlige er arter som er meget vanlige

lenger sør i Europa og ved Middelhavet. Dessuten hvor mange av oss mer drevne fuglekikkere har ikke funnet stor glede i å drømme om slike eksotiske arter? Noen av oss har t.o.m. vært så heldige å få se disse i Norge! Å lese om slike arter gir absolutt litt krydder i hverdagen både for amatører såvel som mer drevne fuglekikkere! De norske forfatterne har gjort et utmerket arbeide i en fullstendig omarbeiding av den opprinnelige tyske teksten. Kortfattet gis en orientering om hvilke kjennetegn og låter som best karakteriserer artene, i tillegg gis noen gode observasjonstips. En grei oversikt over artenes utbredelse både i Norge og ellers i verden er gitt, foruten informasjon om hekking, reir og egg. Mange bilder av reir med egg er med, en noe unødvendig informasjon etter min mening da forstyrrelser ved fuglereir ikke er tillatt i Norge. Denne plassen kunne kanskje med fordel ha vært benyttet til flere bilder av fuglenes ulike drakter. Boka omfatter til slutt noen sider om hva vi selv kan gjøre for å legge til rette for fuglene i vårt eget nærmiljø. Greie tips om hva en skal gjøre med «forlatte og hjelpeløse» fugleunger gis også. Alt i alt er dette ei bok som kan anbefales til fugleinteresserte som gjerne vil ha ei grei og lettlest fuglebok over de fuglearter en kan treffe på i nærmiljøet. **Stein Johansen.**

VÅRTILBUD HOS SCHRØDER PÅ NORDRE

FARGEFILMER

Schrøderfilm

135/24,

2 pkn.kr. **59,-**

5 pkn. **125,-**

kr.

Minolta

zoom 70W

28-70 mm

Før 2395,-

Nå **1995,-**

Minolta Riva zoom

115 EX Før 2995,-

Nå **2395,-**

Olympus superzoom

120 Sort. Før 3495,-

Nå **2695,-**

SPEILREFLESKAMERA

Minolta 300 Si

m/35-70 mm. Før 3795,-

Nå **2995,-**

Canon EOS 500

m/35-80 mm

m/Memory-

pack som

inneholder:

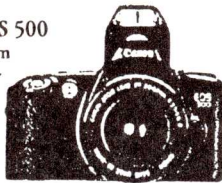
org. skinn-

bag, forsik-

ring, film,

ABC-bok, Canoclear

renseklut. Nå **3995,-**

Stort utvalg i VM-pins

FOTO-/VIDEOSTATIV

Slik U-8000

m/etui. Før 795,-

Nå **595,-**

Velbon D-700

Før 1295,-

Nå **995,-**

VIDEOKAMERA

Canon UC-8Hi

Før 9995,-

Nå **7995,-**

Canon UC-x20Hi

Før 14 995,-

Nå **10 995,-**

Canon UC-x2Hi

Før 16 995,-

Nå **13 995,-**

Godt utvalg i

redigeringsutstyr til video.

Vi kopierer dine egne

videofilmer - kort leveringstid.

KIKKERTER

Japansk sportskikkert

8x21 m/etui

kr. **295,-**

Minolta standard EZ

7x35 m/etui. Før 895,-

Nå **695,-**

Minolta EZ

8x23 m/etui.

Nå **1195,-**

Foto Schrøder
Før 895,-
Foto Schrøder
Før 895,-
Pris på film
895,-
Pris på film
895,-

Klippekort

Fremkalling/kopiering

av fargefilm.

4 dagers lev tid.

Pr. film fra kr. **69,-**

Vi har det nye

fotosystemet APS

Se annonse 24. april.

VI HAR NYHETENE!

Priser fra kr. **425,-**

Foto Schrøder

Nordre gt. 6 - Tlf. 73 50 13 50

TIL DEBATT

KOMMENTARER TIL LEDER I TN 2/95. Som gammel NOF'er med fartstid i begge lokallagene synes jeg ikke den aktuelle lederen kan få stå uten kommentarer. Det er ingen tvil om at NOF har hatt meget stor betydning for kartleggingen av vår fuglefauna og for forståelsen av å verne denne viktige naturverdien. Foreningen har også stått helt sentralt når det gjelder å skape et aktivt fuglemiljø i landet vårt, og i tyngde av sin etter hvert store og aktive medlemsmasse er nok den kvantitative interessen for fuglelivet størst i NOF miljøet. Imidlertid blir det nokså patetisk når det fastslås som et "faktum at kompetansen og interessen for fuglelivet i våre fylker er størst hos medlemmene i fylkesforeningen. M.a.o. ikke på noe universitet eller museum."

Jeg har inngående kjennskap til den verdifulle innsatsen som gjøres i begge våre lokallag, men samtidig kjenner jeg også det ornitologiske fagmiljøet i Midt-Norge godt (noe som også redaktøren skulle være kjent med). I og med at det er et stort forskningsmiljø ved NINA og et aktivt ornitologisk fagmiljø både ved zoologisk institutt på Rosenborg og ved zoologisk avdeling ved Vitenskapsmuseet, blir den siterte påstanden meningsløs.

Nei, det er greit å ha tro på egne krefter og fortrinn, men litt realisme er også en verdifull ballast. I erkjennelse av egen styrke og fortrinn bør også NOF innse sine begrensninger. Vi kommer lengst i våre felles bestrebelser med på å styrke forståelsen av de årsakssammenhenger og prosesser som påvirker vår fauna ved å erkjenne at det er et samspill mellom forskningsmiljøene og NOF som gir det mest fruktbare resultatet. En slik kunnskap er blant annet nødvendig for å kunne sette inn fornuftige tiltak i forhold til bevarelsen av vårt biologiske mangfold. NOF kan aldri forventes å inneha de ressurser som gjør de faglig kompetente på samme nivå som forskningsmiljøene, noe som heller ikke er noen målsetting i henhold til foreningens formålsparagraf. NOF har imidlertid en meget god arts kunnskap. Dette medfører at NOF er særdeles velegnet til å drive landsomfattende faunistiske kartlegginger, og som pådriver i arbeidet med å styrke forståelsen av å bevare vår fuglefauna. NOF er derfor primært en interesse-organisasjon som skal fremme fuglelivet, og bør fortsatt spille denne viktige rollen. Noen forskningsinstitusjon er imidlertid ikke NOF, og derfor blir sammenblandingen av kompetanse og interesse i lederen så meningsløs.

Jeg vil derfor påstå at det er ved å benytte de ulike sterke sidene som representeres i form av kompetansen i fagmiljøene og ressursene NOF-miljøet, vi på kort og lang sikt best kan gavne vår fuglefauna. Dette kan gjerne skje i form av et aktivt samarbeid (som ved slutføringen av atlasprosjektet), men da må ikke NOF gå i den fellen å tro at de er suverene på alle områder.

Per Gustav Thingstad

GRATULERER! PGT har i sin tid i styre og stell selv slitt med dårlig respons i miljøet både blant NOF'ere og fra såkalte fagmiljøer, og kjenner derfor forholdene godt. Han uttrykker da også den samme oppfatning som undertegnede trodde han ga i sin leder. *For min del er det kort og enkelt sagt at lokalforeningene i første rekke må stole på egne krefter, historien viser nemlig at vi får lite drahjelp fra de sk. fagmiljøene.* Med eller uten misforståelser, patetisk eller ei, NOF-sentralt sine roller - kontra lokallagene, det er iallefall noe jeg tror vi er enige om. Jeg håper derfor PGT forstår min intensjon med å skryte av det arbeid vi gjør lokalt og at vår *kompetanse* til å drive foreningene faktisk er god. Enhver som ikke er født i går vet at lokalforeningene driver da ikke forskning, det er mulig at det burde vært uttrykt i lederen. Så hadde kanskje denne unødvendige debatten kunne vært unngått. Ordet forskning er forøvrig heller ikke nevnt i min leder. Jeg tør gjenta at det samlet sett er ingen som viser større interesse, lokalkunnskap og entusiasme omkring fuglelivet i våre fylker enn våre medlemmer!! La oss bli bevisst vår kunnskap og benytte den til å forsvare både fuglenes og menneskenes miljø, det er en rolle en ideell organisasjon som NOF kan utøve på en annen måte enn det forskerne kan.

De som følger med i Vår Fuglefauna (VF) vet at det i NOF-sentralt foregår forskning. Et par gjesteinnlegg i VF 1/96 og VF 2/96 viser også divergerende syn på hvilken rolle NOF bør ha i forskerverdenen. NOF-sentralt synes iallefall å ha den formening at forskning kan være en essensiell del som premissleverandør til NOF's rolle i samfunnet, og dermed som pådriver til en bedre forvaltning av Norges biologiske mangfold. Hvordan kan man være offensiv som pådriver dersom man hele tiden skal stole på at andre samler inn viten? Det må vel kalles en passiv rolle som NOF ikke bør stole helt på. Hvem som skal gjøre hva og på hvilke områder er kanskje kjernen i de stridigheter som evt. NOF-sentralt og fagmiljøene måtte ha. Det er imidlertid en debatt undertegnede ikke ønsker å delta i.

Ø.R. Størkersen

NYTT SIDEN SIST....

Manglende betaling er gjerne årsaken til at TN er sen med å dumpe ned i din postkasse?, eller kanskje uteblir helt. Ta kontakt med din fylkesforening dersom du likevel mener å ha betalt, så skal vi rette opp evt. feil og ettersende TN.

TN Supplement nr. 1.-1995: Indeks for TN volum 1-20 foreligger nå for salg (kr. 25.- pluss evt. porto/ekspedisjon kr. 10.-), og vil bare bli å få kjøpt gjennom foreningene i nord og sør, foruten ved å bestille fra TN. Indeksen er på 48 sider og omfatter en indeks og bibliografi for årgang nr. 1 til og med årgang 20 (1972-1993). Bestilling kan skje ved å forhåndsbetale kr. 35.- til postgiro 0814 360 1952, Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim. Husk å angi hva bestillingen gjelder.

Nytt lokallag. Den 23.4 1996 fikk NOF en ny tilvekst da NOF Orkla lokallag offisielt ble stiftet. Utgangspunktet var et konstituerende styremøte i Meldal den 25.3. etter initiativ fra Morten Ree. Etter kontakt med fylkesforeningen ble det besluttet at foruten Meldal skulle Orkdal og Rennebu innlemmes i foreningens arbeidsområde. På det første møtet var det 23 frammøtte, inkludert foredragsholder Nils Røv. Av saker ellers var valg av logo-fugl, som etter forslag ble trane. Vel 30 personer står som medlemmer så langt, og det er allerede arrangert turer i distriktet (bl.a. med en sjelden observasjon av taffeland 28.4. ved Gjølme). Leder og kontaktperson er Morten Ree, 7332 Løkken (tlf. priv 7249 6391, arb 7249 6587).

NOF/ST kontor. Som ivrige NOF'ere vel har merket så har NOF/Sør-Trøndelag i 1995 etablert eget kontor i det gamle bygget til Bispehaugen skole på Møllenberg (i 2' etg). Med møterom og kontorrom er dette et sted en både kan arbeide (PC finnes også), se gjennom et rikholdig bibliotek med lokaltidsskrifter fra hele landet og fra Sverige m.m., kjøpe saker fra salgsavdelingen, foruten slå av en prat med likesinnede. Åpningstider opplyses på rundskriv til medlemmene i NOF/ST, men er i dag satt til hver torsdag fra 17.00 til 20.00. Utenom disse tidene er kontoret tilgjengelig ved å kontakte styremedlemmer NOF/ST (se siste side på omslaget for tlf.).

Froan nytt Ramsarområde fra 19.3.1996. Verneområdene i Froan har fått nylig fått status som Ramsarområde, dvs. område med internasjonal betydning. Dette er som resultat av områdets store betydning for fugle- og dyrelivet. Utnevnelsen av Froan skjedde samtidig med 8 andre lokaliteter i Norge: Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem BU, Møsvasstangen TE, Lista våtmarkssystem VA, Giske- og Harøya våtmarkssystemer, Mellandsvågen og Sandblåst/Gaustadvågen alle MR, Pasvik FI. Det totale antall Ramsarområder i Norge er dermed økt fra 14 (inkl. 5 på Svalbard) til 23. Se forøvrig egen artikkel i Vår Fuglefauna 2/96.

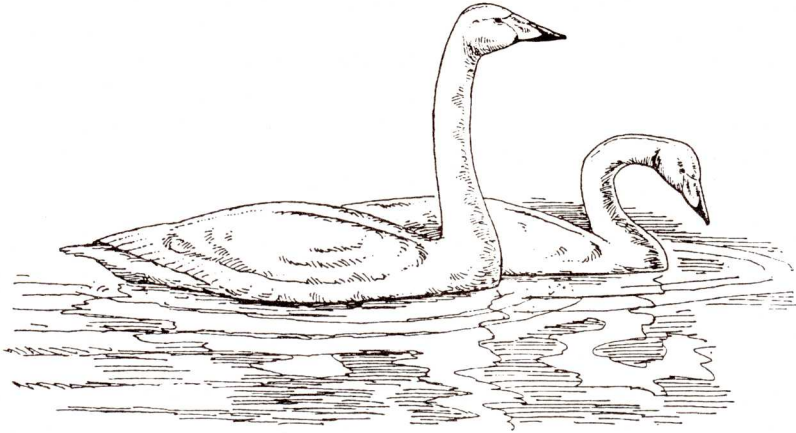
Fargemerkede sibir-nøttekråker. Tilsammen 137 nøttekråker ble merket med gul foting i Trøndelag under invasjonen høsten 1995. Undertegnede er svært interessert i å motta observasjoner av slike fugler. Hittil er det gjort flere gjenfunn fra Sør-Norge og Sverige. Opplysningene vil bli publisert senere og observatorene godskrevet i artikkelen. Opplysninger sendes til Georg Bangjord, Postboks 43, 9170 Longyearbyen.

Til salgs: Pent brukt Swarowski 10x42 med veske selges rimelig. Henv. G. Bangjord, tlf. 7902 1926, 7902 2613 eller faks 7902 2604.

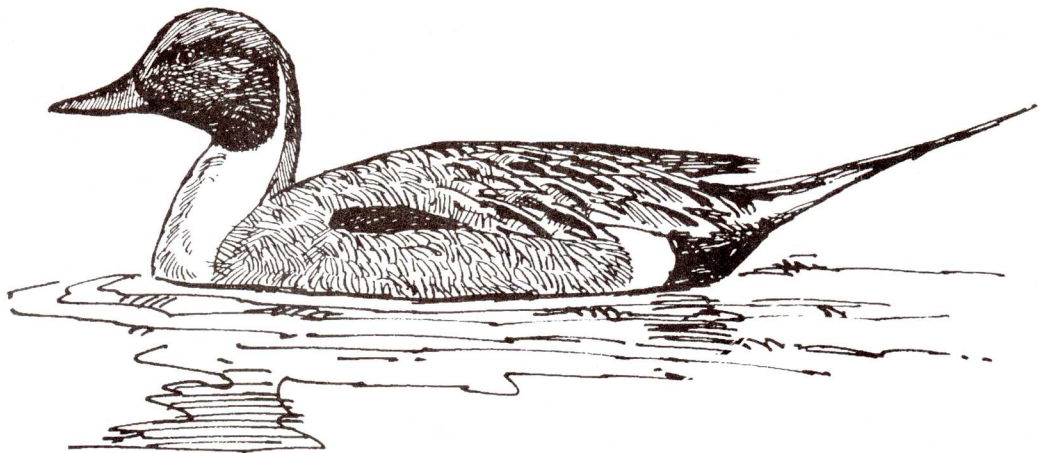

Miljøtilstanden . I en nylig utkommet rapport fra miljøvernavdelingen i Sør-Trøndelag står det bl.a. å lese at bare 5% av utmarka i fylket kan i dag kalles kvalifisert villmark. Dvs. at disse arealene ligger lengre unna tyngre tekniske inngrep som f.eks. veier, kraftlinjer e.l. med minst 5 km avstand. Nedgangen i villmarksarealet de siste årene er alarmerende og dersom dette fortsetter i samme tempo vil en snart bare finne villmark innenfor vernete områder. Rapporten inneholder også mye annen interessant lesestoff og kan anbefales. Fylkesmannen skal snart også legge frem en rapport med status for truede arter i fylket. Rapporten vil ta for seg samtlige plante- og dyrearter som pr. dato regnes som truet i fylket. Begge disse rapportene kan fås ved å henvende seg til fylkesmannen. Også NOF sentralt utgir i år en status for truede fuglearter i Norge. Direktoratet for naturforvaltning har gitt NOF oppdraget med å lage en vurdering av hvilke arter NOF regner som truet i

landet. For hver av disse artene er det så lagd faktaark med mer detaljert informasjon om artenes økologi og status i Norge såvel som ellers i verden. Denne rapporten kan kjøpes direkte fra NOF-kontoret.

Ny plan for forvaltning av verneområdene i Gaulosen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag arbeider for tiden med forvaltningsplan for dette området. I planen foreslås det bl.a. beite med kyr på strandengene på Gaulosen. Dette for å opprettholde nåværende vegetasjon med strandenger. Som kjent er det kraftig gjengroing med busker og trær i området, så et behov for beite er absolutt til stede. Dette vil trolig også være til fordel for fuglene ved at folk holdes borte fra inngjerdingene og at nye matsøkingsmuligheter dannes. Fylkesmannen vurderer også en utvidelse av Leinøra. Slik vernegrensene går i dag vil det være mer hensiktsmessig. NOF avd. Sør-Trøndelag har tidligere i år sendt et brev til fylkesmannen som berører forholdene i Gaulosen. Foreningen har bl.a. satt søkelyset på problemer med den tiltakende hesteridningen i området, og foreningen har bedt om at det innføres et forbud i området. Videre pekes det på at en økende ferdsel på strandengene har gjort det nær umulig for strandhekkende fugler å gjennomføre vellykket hekking i området. Foreningen foreslår derfor å kanalisere ferdselen i området, og å forby den helt i deler av området. Forøvrig kan foreningen berette at sørgelig nok fortsetter bruddene på nær samtlige av vernebestemmelsene i området hvert eneste år, mens lite blir gjort med problemene fra oppsyn eller forvaltningsmyndigheten. Mange tilfeller av bålbrenning på stranda og t.o.m. midt ute på strandengene (foran nesen på oppsynet!) er eksempler på nylige brudd på bestemmelsene. Andre eksempler er: Racerbåtkjøring (10 knops grense), skremming av gjess med båt i reservatet, tilfeller av ulovlig jakt senest høsten 1995, svært mange løshunder, kjøring på strandengene Foreningen kunne ønske seg en mer offensiv forvaltning av områdene med tanke på at samfunnet endres og at nye forvaltningsoppgaver stadig dukker opp. Det er tungt å alltid være på etterskudd! Desverre må en bare registrere at den offentlige fattigdom er stor i oljelandet, så en bedre forvaltning av verneområdene er kanskje bare noe som en kan drømme om?

OBSERVASJONER NOV.-95 TIL JULI - 96.

Når dette leses er vel vårsesongen allerede over og sommeren godt i gang. Vi kan også denne gangen bringe mange ornitologiske godbiter fra det siste halvåret.

To dvergdykkere holdt seg i Borgenfjorden fra 15. januar, mens enkeltindivid ble sett i Levangersundet, i Vikna og i Rissa. Tre havlirer trakk sørvest ved Halten de første dagene i juni. Trøndelags første silkehegre ble sett sammen med gråhegrer på Hitra 27. mai. En dvergsvane ble sett trekkende over Steinkjer 10. februar, mens en knoppsvane tilbrakte store deler av vinteren i Borgenfjorden.

Vinterfunn av sædgås er ikke vanlig hos oss, likevel ble et individ sett på Uthaug, Ørlandet 17. februar, samt et individ sammen med to tundragjess på Inderøy i mars. Den første dagen i mai ble ei tundragås av den grønlandske underarten observert på Lundleiret, Steinkjer, senere i mai ble det sett ei snøgås og to dverggjess i Verdal / Inderøy. En brilleand hann er sett blant sjøorrer i Hovsfjæra på Ørlandet i juni, og et mandarinandpar skal være sett i Laugen medio mai. Ei stivhaleand hunn oppholdt seg i Flakkan på Høylandet den 10. mai. Denne nord-amerikanske arten, viss opprinnelse kan diskuteres, begynner nå å bli årvis hos oss.

Ei hunnfarget lappfiskand holdt seg i Nidelva ved Tiller bru flere uker i mars. Et par av samme art ble sett i Nyheimslone, Vikna i april og en hann på Leksdalsvatnet 26. mai.

Et rekordtidlig knekkandpar ble observert i Buvika allerede i begynnelsen av mars, mens taffeland er sett på Orkanger 28. april, Stjørdal 8. mai samt på Leksdalsvatnet også i mai.

I Haltdalen ble det observert en myrhauk hunn 15. mai, mens to sivhauker (en hann og en hunn) er sett i Hammervatnet i mai / juni. Fiskeørn er sett på Hammervatnet 19. mai, Halten 24. mai, Litjvatnet, Agdenes 10. juni og en fugl ble sett av mange i Gaulosen i perioden 5. til 13. mai. En 2k jaktfalk ble observert i Grilstadfjæra, Trondheim 28. januar.

Myrriksa er langt fra årlig i Trøndelag, men i skrivende stund sitter det representanter for arten og synger på Fossemvatnet i Steinkjer, Litjvatnet på Agdenes og ved Årsøya i Selbu. På Litjvatnet er det hørt vannrikse i begynnelsen av mai, arten er også hørt i Klingsundet i Snåsavatnet 8. mai. Fra Rissa og Dypfest, Bjugn er det kommet inn rapporter om syngende åkerrikser. Tre sivhøner er sett i perioden, Hammervatnet, Norsileiret og Gaulosen, alle i mai.

En fjellmyrløper ble sett av flere på Gaulosen 16. mai. Det kan virke som om damsnipa har en forkjærlighet for trønderske fjærområder, uvanlig mange av funnene i Norge er gjort i våre fylker. Den 23. april skal arten være sett på Gaulosen.

Hele 11 fjelljo ble sett på Årsøya i Selbu 18. mai, mens enkeltindivid er sett på Stjørdal og Meråker. Ei 2k dvergmåke ble sett i Valvågen, Nærøy i april. 2k individ av arten er også sett på Gjørvi, Inderøy 25. mai og på Norsileiret, Steinkjer 16. mai. Ei 3k dvergmåke var på Gaulosen 16. mai.

To amerikanske måkearter er sett i Trøndelag i år. Årets høydepunkt så langt er uten tvil kanadahettemåka som dukket opp på Lundleiret nord for Steinkjer 10. mai, fuglen ble der til et stykke ut i mai. For tredje år på rad tilbringer ei ringnebbmåke sommeren blant hengebuksvin og NOF-ansatte i Klæbu, Ankomstdato i år var 30. mai. Det ble sett normalt mange "hvitmåker" i vinter, til sammen fire polarlåkmåker og fem grønlandsråkmåker er meldt inn.

En hvitvingesvarterterne ble filmet mens den oppholdt seg på Bjugnholmen fra 27. til 29. mai, og noen dager senere ble en ny fugl (eller den samme) funnet på Leksdalsvatnet. Den normalt langt mer vanlige svarterterne ble sett i Granabukta i Snåsavatnet 10. juni, dette er første funn i Trøndelag på nærmere ti år.

Nord-trøndelags første polarlomvi ble sett i Vikna 28. januar, mens funn nummer to var tre individ på Tautra 18. april. Arten er også sett i Uthaug havn på Ørlandet 17. februar. Det har kommet inn to mai-observasjoner av skogdue, en fra Lundleiret, Steinkjer og en fra Kattem, Trondheim. Ei turteldue holdt seg i minst en uke på Leira i Trondheim fra 14. juni. Den 13. april skal ei snøugle være sett ved Brenna på Frøya.

En gresshoppesanger ble fanget og ringmerket på Sauøya 8. juni. Den langt sjeldnere locustella - arten elvesanger, er registrert med to funn. Arten som er ny for Trøndelag er hørt på Å i Meldal og i Liavatnet på Frosta. Syngende busksangere er hørt på Hitra og i Singsås i juli.

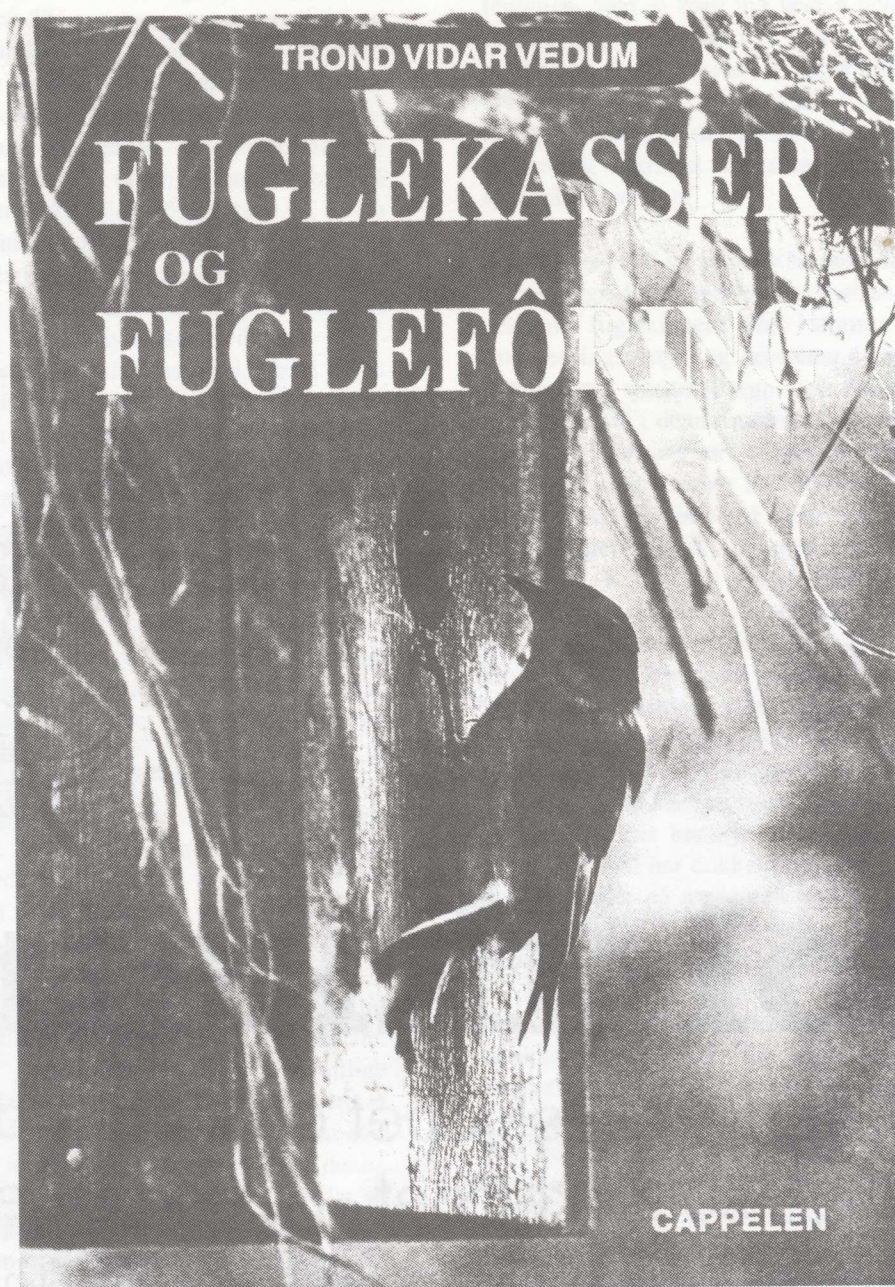
En virkelig godbit ble observert på Gjæsingen 7.-9. juni, da en rosenvarsler hadde forvillet seg til våre breddegrader. Tre stillits ble sett på Tautra 14. januar, mens en trakk over Dragvoll i Trondheim 8. mai. To syngende rosenfink er hørt på Agdenes rundt 15. juni, og to hunnfargede individ ble sett på Halten de første dagene i juni.

Vårens eneste nattergal er hørt ved Gangåsvatnet i Orkdal i slutten av mai, og en vaktel skal være hørt på Hitra i juni. En syngende svartrødstjert hann ble hørt på TMV-tomta i Trondheim 8. juli. Også i år er det sett tornirisk på Ørlandet, kommunen huser antagelig Trøndelags eneste faste bestand av arten.

Etter den store innvasjonen av sibirnøttekråke i fjor høst, er arten observert gjenvlig i Bymarka i Trondheim. Det kom derfor ikke som noen stor overraskelse da arten til slutt ble funnet hekkende der. Men sibirnøttekråka var langt fra den eneste arten som opptrådte i invasjonspregede antall på senhøsten/vinteren. Både konglebit og båndkorsnebb er sett gjenvlig i vinter. Mens de største antall av konglebit ble registrert rundt Trondheim, var det grensestrøkene som fikk besøk av de fleste båndkorsnebbene. Korsnebbene ble ofte registrert varslende parvis, noe som skulle indikere hekkingsforsøk.

Siste nytt spalten ønsker alle en god sommer med mye fugl. Ring gjerne inn spesielle observasjoner til ESÆ på telefon 72 55 26 22.

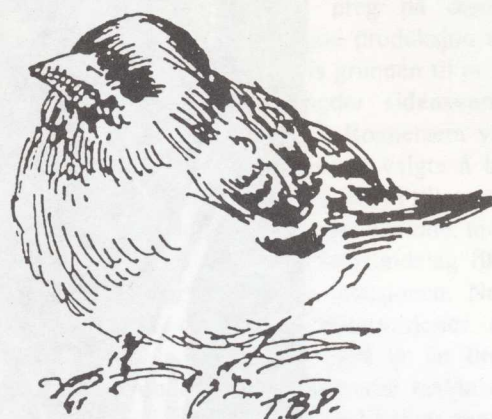
Løvmeis på første forsøk!

“Vi har selv erfaring med å sette ut fuglekasser. I Vedums bok fant vi svar på alle spørsmålene vi tidligere har måttet finne ut på egen hånd.”

ALF VIDAR EBBESTAD
ROMSDALS BUDSTIKKE

Kr. 169,- (hf)

Solsikkefrø

Det er på Felleskjøpet du kjøper det rimelige solsikkefrøet - i 25 kgs sekker!

Kjør innom og kjøp med en sekk neste gang du er i nærheten av Felleskjøpet! Du vil vel ikke betale mer enn nødvendig?

 butikken

Adresse i Trondheim: Bromstadvn. 57, tlf. 73 90 30 00

Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Adresser:

NOF avd. Sør-Trøndelag, Postboks 139 Sentrum, 7001 Trondheim.
Postgiro 0802 3103991. Medlemsskap i 1996: 100.- (senior), 75.- (junior)

NOF avd. Nord-Trøndelag, Postboks 237, 7651 Verdal.
Postgiro 0814 3893880. Medlemsskap i 1996: 100.- (senior), 50.- (junior)

Fylkesforeningene arrangerer møter, turer og andre aktiviteter. Trøndersk Natur inngår i medlemsskapet. Innmelding skjer ved henvendelse til fylkesforeningene eller til lokallagene. Adresseforandringer skjer direkte til fylkesforeningene.

Abonnement på TN skjer ved å sette innkr. 60.- på postgiro 0814 3601952, Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim

Styret i NOF-ST 1996:

Leder: Torborg Berge. Tlf. 7350 9178p

Nestleder: Kjetil Aadne Solbakken. Tlf. 7258 0686p

Kasserer: Audun Amundsen. Tlf. 7258 5372p

Sekretær: Tormod Amundsen. Tlf. 7258 5372p

Medlemsregister: Geir Rudolfson. Tlf. 7353 1284p/9222 6833mob

Varamedlem: Arne Strøm. Tlf. 7390 2088p

Varamedlem: Magne Myklebust. Tlf. 7383 9843p/7283 1166a

Styret i NOF-NT 1996:

Leder: Salvor Sørhuus, Verdal. Tlf. 7407 1472p/7407 8171a

Nestleder: Steinar Moe, Steinkjer. Tlf. 7416 6581p

Kasserer: Morten Vang, Levanger. Tlf. 7408 8863p/7415 3119a

Sekretær: Pål Mølsvik, Snåsa. Tlf. 7415 1405p

Styremedlem: Terje Kålås, Levanger. Tlf. 7408 2258p

Varamedlem: Per Inge Værnesbranden, Steinkjer.

Varamedlem: Kjell Arnfinn Aune, Elvarli. Tlf. 7480 0211p

INNHold

- 4 LRSK/NT: LRSK - rapport for Nord - Trøndelag 1995
- 18 G. Bangjord: Sibirnøttekråker på «vesterled» høsten 1995
- 25 M. Myklebust: Fugler i Gaulosen 1993 - 1994
- 36 Ø. R. Størkersen: Konsekvenser ved innførsel av nye arter i norsk natur.
- 39 Småstykker
H. Sørhuus: Årsmelding NOF avd. Nord- Trøndelag 1995
Ø. R. Størkersen & T. Berge: NOF avd. Sør - Trøndelag fremlegger påny verneforslag for
Buvika, Skaun kommune
O. Hanssen: Truet billeart ved Melhus
A. Sundli: Gråspurv angrep reirkasse
K. A. Aune: Ørn i flymotor
- 42 Fotohjørnet
- 44 Ny litteratur.....
- 45 Til debatt.....
- 46 Nytt siden sist.....
- 48 Observasjoner november 1995 - juli 1996

Forsideakvarell ved Trond Haugskott. Tegning side 27 og 29; Audun Amundsen, side 18, 35, 38 & 47; Trond Haugskott. Side 43 fra Bauer & Blotzheim 1996: Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Side 2: Spurveugle (G. Bangjord).